

Паспорт Одеської області

2019 рік

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ
соціально-економічний паспорт
Обласний центр - місто-герой Одеса

I. Загальні відомості про Одеську область

Дата утворення: 27 лютого 1932 року.

Площа: 33,3 тис. кв. км, 5,5% від території України.

Відстані: від м. Одеса до м. Києва залізницею - 652 км, автошляхом - 480 км.

Населення: середня чисельність населення області станом на 01.02.2019 становила 2379,482 тис. осіб.

Клімат: вологий, помірно-континентальний, поєднує риси континентального і морського. Середньорічна температура коливається від 8,2°C на півночі до 10,8°C на півдні області. Загальна сума опадів 340-470 мм на рік. Взимку переважають північні і південно-західні вітри, влітку - північно-західні і північні. Південна половина області схильна до посух та суховіїв.

Географічні дані: область займає територію Північно-Західного Причорномор'я від гирла річки Дунай до Тілігульського лиману (морське узбережжя в межах області простягається на 300 км), а від моря на північ - на 200-250 км .

Гідрографічна мережа: річкова мережа області належить басейнам Чорного моря, Дністра, Південного Бугу. На території області налічують близько 200 річок довжиною понад 10 км. Головні річки: Дунай (з Кілійським гирлом), Дністер (з притокою Кучурган), Кодима і Савранка (притока Південного Бугу). У приморській смузі багато прісноводних (Кагул, Ялпуг, Катлабух) і солоних (Сасик, Шагани, Алібей, Бурнас) озер. Також на узбережжі знаходиться велика кількість лиманів, найбільші - Дністровський, Куяльницький і Хаджибейський.

Кордони: Одеська область розташована на крайньому південному заході України та межує з Вінницькою, Кіровоградською, Миколаївською областями, а також з Республікою Молдова та Румунією.

Кількість адміністративних одиниць, населених пунктів та рад: районів - 26; сільських населених пунктів - 1123; селищ міського типу - 33; міст - 19, у тому числі: міст обласного значення - 9; міст районного значення - 10.

Районних рад -26; міських рад – 16; селищних рад – 31; сільських рад – 391, рад об'єднаних територіальних громад – 12.

II. Історична довідка про адміністративно-територіальний устрій та економічний стан регіону XIX століття

Систематичне заселення та господарське освоєння території, на якій розташована Одеська область, почалось на початку XIX століття. До середини 30-х років переселенський рух носив в основному землеробський характер, однак швидке зростання міст та зменшення вільних резервів державних земель посилили роль неземлеробського міграційного руху в міста.

У першій половині XIX ст. Північно-Західне Причорномор'я виконувало функції транзитної території, через яку проходив на експорт український хліб. Надзвичайно важливим чинником, який сприяв господарському освоєнню та заселенню краю, було будівництво на території нинішньої Одеської області залізниць.

Необхідність господарського освоєння багатого на агрокліматичні ресурси та вигідно розміщеного в економіко-географічному відношенні краю сприяло тому, що уряд почав роздавати величезні земельні ділянки також і іноземним поселенцям (німці, болгари). Їхні поселення розташовувались в приморських районах (теперішні Комінтернівський, Овідіопольський, Біляївський), а також на Ізмаїльщині. Переселенці створювали цілі округи, вони отримали для себе права «іноземних колоністів» і пільгові умови заселення.

Приток робочої сили мав вирішальний вплив на зростання міських поселень та портових центрів. Вздовж торгових трактів виникали невеликі міські поселення, які набували функцій місцевих центрів торгівлі зерном. В них також починають розвиватися різні ремесла, а в деяких з'являються фабрично-заводські підприємства (Балта, Ананьїв та ін.).

Наприкінці XIX ст. в Одесі було майже 500 промислових підприємств, на яких працювало 16 тис. робітників. Будувались вовняні фабрики, було налагоджене виробництво канатів, розвивався рибний промисел, виноробство, борошномельне виробництво, сільськогосподарське машинобудування та морський транспорт.

XX століття

Довоєнні та воєнні часи (1932-1944 роки)

Адміністративно-територіальний устрій. Одеська область була утворена 27 лютого 1932 року Постановою IV позачергової сесії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, яка була опублікована у «Збірнику законів і розпоряджень Робітничо-селянського Уряду України» від 29 лютого 1932 року № 5.

На той час Одеська область включала частини територій нинішніх **Кіровоградської, Херсонської та Миколаївської областей.** До її складу входили чотири міста, безпосередньо підлеглі області (Одеса, Кіровоград, Миколаїв, Херсон), і **46 районів:** Анатоліївський (Тилігуло-Березанський), Андрієво-Іванівський, Антоно-Кодинцівський (Комінтернівський), Арбузинський, Баштанський, Березівський, Бериславський, Біляївський,

Благодатівський, Бобринецький, Велико-Висківський, Велико-Олександрівський, Вільшанський, Вознесенський, Голованівський, Голо- Пристанський, Гросулівський, Грушківський, Добровеличківський, Доманівський, Жовтневий, Зельцьський, Знамянський, Калініндорфський, Карл-Лібкнехтівський, Каховський, Кривоозерський, Любашівський, Ново-Архангельський, Ново-Бузький, Ново-Миргородський, Ново-Одеський, Ново-Український, Очаківський, Первомайський, Роздільнянський, Скадовський, Снігурівський, Спартаківський, Троїцький, Устинівський, Фрунзівський (Захаріївський), Хмелівський, Хорлівський, Цебриківський та Цюрупинський.

У лютому 1932 року Біляївський район був розформований і його територія повністю приєднана до території Одеської міськради. З частини території Бобринецького району (13 сільрад) був утворений Братський район, з частини території Любашівського району (14 сільрад) - Велико-Врадіївський район.

Постановами ВУЦВК від 22 січня і 17 лютого 1935 року ряд районів на Україні були укрупнені. Зокрема, до утворених районів Одеської області **додалося ще 20:** Афіамський, Біляївський, Благодатнівський, Березнегуватський, Володимирський, Варварівський, Вітязевський, Горностаївський, Гайворонський, Єланецький, Єлизаветградківський, Мостовський, Мало-Висківський, Ново-Воронцовський, Привільнянський, Піщано-Бродський, Тишківський, Чаплинський, Ширяївський, Янівський. Указами Президії Верховної Ради СРСР від 22 вересня 1937 року та 10 січня 1939 року низка районів була виключена зі складу Одеської області та передана до Миколаївської і Кіровоградської областей.

У 1938 році були скасовані Зельцьський район з передачею його території до складу Роздільнянського району, Спартаківський район - до Роздільнянського та Біляївського районів, Благоївський район - до Комінтернівського та Янівського районів, Карл-Лібкнехтівський район - до Березівського району Одеської області та Варварівського району Миколаївської області.

У зв'язку з Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 січня 1939 року стосовно утворення Кіровоградської області були передані в новостворену область наступні райони: Тишківський, Хмелівський, Піщано-Бродський, Ново-Архангельський, Добровеличківський, Мало-Висківський, Велико-Висківський, Ровнянський, Ново-Український і Ново-Миргородський.

У серпні 1940 року з утворенням Молдавської Радянської Соціалістичної республіки до Одеської області відійшли такі райони колишньої Автономної Молдавської Радянської Соціалістичної республіки: Ананьївський, Котовський, Піщанський, Балтський, Чорнянський, Валегоцулівський, Кодимський і Красноокнянський.

Таким чином, перед Великою Вітчизняною війною Одеська область поділялася на такі райони: Андрієво-Іванівський (Андре-Іванівський), Арбузинський, Ананьївський, Балтський, Біляївський, Березівський, Благодатневський, Братський, Велико-Врадіївський, Валегоцуловський, Веселинівський, Вільшанський, Вознесенський, Гайворонський,

Голованівський, Гросуловський, Доманівський, Грушківський, Жовтневий, Комінтернівський, Кодимський, Котовський, Красноокнянський, Кривоозерський, Любашівський, Мостовський, Овідіопольський, Одеський, Первомайський, Роздільнянський, Савранський, Троїцький, Фрунзівський, Цебриківський, Чернянський, Ширяївський і Янівський.

30 серпня 1941 року відповідно до німецько-румунського договору на окупованій Німеччиною і Румунією території півдня України була **утворена нова адміністративно-територіальна одиниця - Губернаторство Трансністрія**, до якої увійшли вся Одеська область, частини Вінницької і Миколаївської областей, лівобережна частина Молдавії.

Економічний стан. Під час утворення Одеської області значними темпами розвивався економічний потенціал області. Створювались нові підприємства, а старі технологічно оновлювались.

У 1932 році **промисловість Одеської області** була представлена машинобудуванням, суднобудуванням, виробництвом будматеріалів, деревообробною, текстильною, хімічною і харчовою промисловістю. В Одесі діяли такі підприємства як канатний завод, джгутова фабрика, Одеська сукняна фабрика, що належали до текстильної промисловості, завод Жовтневої революції, Одеський завод Марті, що належали до металообробної промисловості, Одеський завод шампанських вин, підприємства харчової промисловості м. Одеси. У районах області харчову промисловість представляли фабрики кустарного типу, за винятком трьох великих цукроварень.

Сільське господарство було основною за обсягом виробництва й зайнятості трудових ресурсів галуззю матеріального виробництва в області. У 1932 році на території Одеської області працювало 89 машинно-тракторних станцій, які мали на озброєнні майже 5 тисяч тракторів та іншу сільськогосподарську техніку, організувались колгоспи і радгоспи.

У 1930-х роках в Одеській області вирощували пшеницю, кукурудзу, соняшник, цукрові буряки (у північній частині) та ін. Впроваджувалися посіви на поливних землях. Культивувалися ефіроолійні культури (казанлицька і червона троянди, ірис, лаванда, шавлія мускатна), тютюн, гірчиця, лікарські рослини, південні коноплі та овочево-баштанні культури: томати, баклажани, кабачки, огірки, перець, дині, кавуни. Поширювалися сади та виноградники. Вирощували абрикоси, вишні, черешні, сливи; зерняткові: яблуні, груші. Тваринництво мало молочно-м'ясний напрям, також розвивалося птахівництво, свинарство, вівчарство.

Соціальна сфера. Поряд з розвитком промисловості та сільського господарства вирішувались питання соціального розвитку. На території Одеської області у 1935 році функціонували близько 10 курортів, які забезпечували населення гарними умовами лікування та якісним відпочинком. На Одеських курортах з великим успіхом вживалися для лікування серцевих хворих газовані (вуглекислі та кисневі) морські ванни. Найбільш популярним було лікувальне мінеральне джерело «Куяльник» - Куяльницька грязелікарня була найбільшою у Радянському Союзі, а на Куяльницькому курорті існувало

10 санаторіїв. В Одесі діяло два науково-дослідних інститути: Інститут курортології і бальнеології та Інститут туберкульозний.

На кінець 1937 року практично всі діти шкільного віку в Одеській області були охоплені навчанням. У селах було здійснене загальнообов'язкове початкове навчання, в містах - семирічне. В містах і селах будувалися нові шкільні приміщення, відкривалися нові школи. Тільки за 1932-37 роки кількість середніх шкіл збільшилася у 8,4 рази. В 1940-41 навчальному році на Одещині діяли 1143 школи. Створювалися позашкільні освітньо-виховні заклади. Розвивалась вища освіта.

Значного розвитку у 30-40 роках набула сільськогосподарська наука. На базі Одеської сільськогосподарської станції було створено Український генетико- селекційний інститут, на базі виноробної дослідної станції – Український науково- дослідний інститут ім. В.Є. Таїрова. Усього на Одещині напередодні війни діяло **20 науково-дослідних інститутів.**

Післявоєнні часи (1944-1991 роки)

Адміністративно-територіальний устрій. Постановою Президії Верховної Ради СРСР від 30 березня 1944 року Миколаївська область була розділена на Миколаївську і Херсонську, у зв'язку з чим від Одеської до Миколаївської області відійшли райони: Арбузинський, Благодатненський, Братський, Вознесенський та Веселинівський.

У 1944-45 роках Гросулівський район був перейменований на Великомихайлівський, Валегоцулівський - на Долинський, Янівський - на Іванівський. З Андре-Іванівського району було виділено новий район - Миколаївський.

Остаточні межі Одеської області сформувались у лютому 1954 року, коли за Указом Президії Верховної Ради відбулась зміна тодішніх територіальних меж України. Від Одеської області відійшло 9 районів до Миколаївської та Кіровоградської областей, водночас до неї влилися усі райони колишньої Ізмаїльської області. В результаті територія області значно розширилась, зросла чисельність населення та кількість національностей.

У листопаді 1957 року Долинський, Піщанський та Троїцький райони були ліквідовані і їх територія розподілена між районами Ананьївським (9 сільрад), Балтським (3 сільради), Котовським (3 сільради), Любашівським (3 сільради), Савранським (6 сільрад) і Ширяївським (1 сільрада). Райцентр Лиманського району був перенесений з Лиманського в Білгород-Дністровський, який був раніше містом обласного значення, і район отримав назву Білгород-Дністровського.

Внаслідок об'єднання Чернянського і Красноокнянського районів у червні 1958 року було створено Красноокнянський район. Вилкове з обласного значення перейшло до районного і було включене до складу Кілійського району.

У січні 1959 року були ліквідовані райони Андрієво-Іванівський з передачею його території до складу Миколаївського району, Жовтневий - з

передачею території у Березівський, Цебриківський і Ширяївський райони. Райцентр Суворівського району був перенесений з с. Суворового в Ізмаїл, який був раніше містом обласного значення, і район отримав назву Ізмаїльського. Сім сільрад, підпорядкованих Ізмаїльській міськраді, були передані в Ізмаїльський район.

На 1960 рік Одеська область складалася з 31 району: Ананьївський, Арцизький, Балтський, Біляївський, Березівський, Боградський, Білгород-Дністровський, Бородинський, Великомихайлівський, Іванівський, Ізмаїльський, Кілійський, Кодимський, Комінтернівський, Котовський, Красноокнянський, Любашівський, Миколаївський, Новоіванівський, Овідіопольський, Одеський, Роздільнянський, Ренійський, Савранський, Саратський, Старокозацький, Тарутинський, Татарбунарський, Фрунзівський, Ширяївський, Цебриківський.

У січні 1963 року Указом Президії Верховної Ради УРСР **місто Котовськ було віднесено до міст обласного значення.**

Економічний стан. Складним для Одещини був період відновлення господарства, яке було зруйноване внаслідок війни. У жовтні 1944 року відновились планові перевезення військових та народногосподарських вантажів на лініях Одеса - Поті - Батумі, Одеса - Констанца - Варна, Одеса - порти Дунаю. Поновлено залізничний рух на лініях Одеса - Київ та Одеса - Москва. На початку 1945 року вантажообіг Одеського порту досяг довоєнного рівня. Швидко була введена в дію Одеська залізниця.

Відновлювався один з найбільших на Чорному морі судноремонтний завод ім. 50-річчя Радянської України. На кінець 1946 року Одеський порт перевищив довоєнний рівень за обсягами оброблених вантажів.

Заводи ім. Жовтневої революції, ім. Січневого повстання, «Червоної гвардії», ім. Старостіна, суперфосфатний та інші почали постачати народному господарству верстати, тракторні плуги, підйомні крани, лебідки для вугільних шахт, електровагоноваги для металургійної промисловості, суперфосфат, сірчану кислоту. За виробництвом промислової продукції Одещина **у 1947 році зайняла друге місце в Україні.**

У 1948 році за урожайністю та валовим збором зернових культур область перевищила показники довоєнного, 1940 року. За два роки післявоєнної п'ятирічки в області було відновлено та **введено в експлуатацію майже 400 заводів та фабрик.** Виробництво промислової продукції у порівнянні з 1945 роком збільшилось у 12 разів. До кінця 50-х років у народному господарстві області відбулись якісні зміни, розвиток отримали перспективні галузі промисловості. Побудовано нові та реконструйовано діючі промислові підприємства, виконаний великий обсяг робіт з механізації і автоматизації виробничих процесів. В цей період підприємства машинобудування освоїли випуск нових типів машин та устаткування: шахтних та гірничо-рудних лебідок, кранів на пневматичній ході, холодильних установок, ковальсько-пресових машин, приводів та засобів автоматики, устаткування та апаратури для газоплазменої обробки металів та металізації виробів, верстатів і машин високої точності та продуктивності.

Було побудовано 25 нових вокзалів, у тому числі на станціях Котовськ, Мардарівка, Роздільна, Сербка та інших. 12 липня 1952 року відбулось **відкриття нового вокзалу станції Одеса - Головна**.

У 1958 році 5 одеських підприємств - завод ім. Кірова, ім. Січневого повстання, «Кінап», ім. Жовтневої революції, «Холодмаш» - з успіхом демонстрували свої досягнення на **Всесвітній промисловій виставці у Брюсселі (Бельгія) та на виставці в Осаці (Японія)**. До середини 60-х років закінчилась реконструкція та технічне переоснащення майже усіх промислових підприємств області. Були введені у дію **35 нових заводів та фабрик**.

У післявоєнний час значними промисловими центрами, крім Одеси, стали **Ізмаїл, Балта, Ананьїв, Білгород-Дністровський, Котовськ, Роздільна** та багато інших населених пунктів області. Так, наприклад, судноремонтний завод, який виріс в Ізмаїлі на місці старих майстерень, став одним з найсучасніших підприємств Міністерства морського флоту СРСР. У 1965 році в Ізмаїлі був введений в дію целюлозний комбінат, який був озброєний найсучаснішим устаткуванням. У Балті в результаті реконструкції швейного виробництва була створена велика швейна фабрика, реконструйований меблевий комбінат. У Котовську виріс великий комплексно-механізований цукровий завод.

Після 1965 року будівництво великих промислових об'єктів в області у масовому порядку вже не велось. У 60-ті роки були введені в дію крупні електротехнічні («Електронмаш» - 1966 рік) і верстатобудівні («Мікрон» - 1967 рік) підприємства машинобудування та інші.

У 80-ті роки продовжувалося введення в дію нових промислових підприємств, зокрема, з вироблення продукції кінцевого споживання.

Важливою галуззю, яка визначила спеціалізацію Одещини, став **морський транспорт**. У період 50-70 років тут відбулись великі перетворення. Був розширений і реконструйований Одеський порт, відкритий новий морський вокзал з пасажирським комплексом. Розгорнулось будівництво Білгород-Дністровського порту. Високими темпами розвивався морський транспорт: обсяги вантажів настільки зросли, що виникла необхідність у спорудженні поблизу Одеси ще одного морського порту. Такий порт, який назвали Іллічівським, був побудований на Сухому Лимані, в 30 км від Одеси.

Значною подією для Одещини та країни став **початок будівництва у 1973 році на березі Григорівського лиману порту з перевалки хімічних вантажів**, який з часом став одним з найбільших портів у країні. Одночасно тут були побудовані місто та велике хімічне підприємство - **Одеський припортовий завод**, який став одним з флагманів економіки регіону.

Соціальна сфера. За 70-80-ті роки помітно **виріс культурний та науково-технічний потенціал**. Колективи вузів, науково-дослідницьких установ та конструкторських бюро, Південного наукового центру Академії наук України вирішують найважливіші проблеми в області суспільних наук і техніки, медицини та астрономії, селекції сільськогосподарських культур, біології південних морів та мікробіології, хімії та фізики.

Роки незалежності

В перші роки незалежності України відбулися зміни в адміністративно-територіальному устрої Одеської області: 3 лютого 1993 року Постановою Верховної Ради № 2989-ХІІ смт Южне Суворовського району м. Одеса віднесено до категорії міст обласного значення, а смт Теплодар Центрального району м. Одеса - Постановою Верховної Ради від 17 червня 1997 року №353/97-ВР.

Для розширення зовнішньоекономічних зв'язків регіону та країни законами України від 23 березня 2000 року було створено спеціальні економічні зони «Рені» (№ 1605-ІІІ) строком на 30 років та «Порто-франко» (№ 1607-ІІІ) строком на 25 років.

У 2000 році місто Одеса ввійшло до Міжнародної асамблеї столиць і великих міст СНД.

З метою розвитку міжнародного співробітництва **Одеська область стала дійсним членом таких європейських організацій:**

1. **Асамблея європейських регіонів (з 1992 року)** - створена в 1985 році та є політичною формою організації регіонів Європи і представником їх інтересів на європейському і міжнародному рівнях, до складу якої входять 270 регіонів-членів з 33 країн та 16 міжрегіональних організацій.

2. **Робоча співдружність придунайських країн (з 1994 року)** - створена у 1990 році, метою якої є сприяння співробітництву її членів для розвитку Дунайського регіону в інтересах його жителів та мирного співробітництва в Європі. До складу входять 24 регіони з 11 країн.

3. **Єврорегіон «Нижній Дунай» (з 1998 року)** - створено в 1998 році та є формою прикордонного співробітництва між територіальними громадами або місцевими органами влади України, Румунії та Республіки Молдова, розташованими у прикордонній зоні, в якій сторони беруть участь у загальних заходах, що проводяться у відповідності до національних законодавств і норм міжнародного права. До складу входять Одеська область (Україна), райони Кагул та Кантемір (Республіка Молдова), повіти Бреїла, Галац, Тульча (Румунія).

4. **Асоціація європейських прикордонних регіонів (з 2001 року)** - створена у 1971 році. Її членами є близько 90 регіонів та регіональних інституцій Європи. Одеська область є членом даної Асоціації як один з регіонів у складі Єврорегіону «Нижній Дунай».

5. **Конференція приморських регіонів Європи (з 2004 року)** - створена в 1973 році з метою сприяння розвитку морських периферійних регіонів. Членами організації є 161 регіон з 28 країн Європи.

6. **Асамблея європейських виноробних регіонів (з 2004 року)** - створена у 1988 році з метою сприяння загальним інтересам виноробних регіонів в європейській і світовій економіці та підвищення культури вина у суспільстві. Членами Асамблеї є 70 регіонів, що представляють майже всі країни так званої «Великої Європи». Метою участі Одеської області є демонстрація досягнень підприємств виноробної і алкогольної промисловості,

сприяння просуванню і впровадженню інноваційних технологій у виробництво алкогольних напоїв.

7. **Асоціація транскордонного співробітництва «Євро регіон Нижній Дунай» (з 2008 року)** - створена у 2008 році під час засідання Ради Євро регіону «Нижній Дунай» у м. Одеса. Серед основних завдань: стабільний розвиток адміністративно- територіальних одиниць, що входять до складу Асоціації; розробка стратегій, програм, навчань та досліджень, які сприятимуть транскордонному співробітництву та постійний розвиток транспортної інфраструктури і комунікацій в прикордонних регіонах та між ними.

III. Сучасний стан Одеської області **Клімат та природні ресурси**

Клімат вологий, помірно континентальний. У цілому клімат поєднує риси континентального і морського. Зима м'яка, малосніжна і нестійка; середня температура січня від -2°C на півдні до -5°C на півночі. Для весни характерні похмура погода, тумани у зв'язку з охолоджуючим впливом моря. Літо переважно спекотне, сухе; середня температура липня від 21°C на північному заході до 23°C на півдні, максимальна до 36-39°C (в останні роки і більше). Осінь тривала, тепліше весни, в основному хмарна. Середньорічна температура коливається від 8,2°C на півночі до 10,8°C на півдні області. Загальна сума опадів 340-470 мм на рік, головним чином випадають влітку (часто у вигляді злив). Число годин сонячного сяйва приблизно 2200 на рік. Тривалість вегетаційного періоду 168-210 діб із загальною сумою температур від 28°C до 34°C.

Взимку переважають північні і південно-західні вітри, влітку - північно-західні і північні. Південна половина області схильна до посух, курних бурь, суховіїв.

Розвідані попередньо чи оцінені прогнозно понад 160 родовищ твердих корисних копалин (піски, суглинки, гравій, галька, граніти, вапняк, нафта, природний газ, залізна руда, фосфорити, кольорові метали, золото, кам'яне та буре вугілля, лікувальні грязі та ін.), але основна частина розвіданих родовищ знаходиться на орних землях.

До місцевих корисних копалин, які використовуються в промисловості, відносяться і **мінеральні підземні води**. Найбільш відома лікувальна хлоридно- натрієва мінеральна вода «Куяльник», видобуток якої ведеться в межах Одеського промвузла. Столові слабомінералізовані води видобуваються в містах Ізмаїл, Балта, Білгород-Дністровський, смт Красні Окна та інших.

Адміністративно-територіальний устрій та склад населення

Одеська область - приморський і прикордонний регіон України, розташований на південному заході країни, з територією 33,3 тис км², що становить 5,5% території України.

До складу області входять 26 районів, 9 міст обласного та 10 міст районного значення, 33 селища міського типу.

Кількість місцевих рад становить: районних – 26; міських рад – 19, з них - 5 міських рад ОТГ, селищних – 31, з них 8 селищних рад ОТГ, сільських – 342, з них сільських рад ОТГ - 15. Адміністративним центром Одеської області є місто Одеса.

Стан розвитку об'єднаних територіальних громад

На 1 січня 2019 року на території області в рамках децентралізації утворено **31** об'єднану територіальну громаду (ОТГ), з них у:

2015 році – 8 ОТГ (Балтська та Біляївська міські ОТГ, Великомихайлівська селищна ОТГ, Маразліївська, Розквітівська, Новокальчевська, Красносільська та Тузлівська сільські ОТГ);

2016 році – 3 ОТГ (Затишанська та Ширяївська селищні ОТГ, Коноплянська сільська ОТГ);

2017 році – 14 ОТГ (Березівська і Вилківська міські ОТГ, Авангардівська, Цебриківська, Таїровська селищні ОТГ, Шабівська, Куяльницька, Лиманська, Маяківська, Старокозацька, Дальницька, Знам'янська, Яськівська, Мологівська сільські ОТГ);

2018 році – 6 ОТГ (Кілійська міська, Любашівська і Окнянська селищні та Визирська, Великобуялицька і Великопосківська сільські ОТГ).

Перші місцеві вибори відбулися у квітні 2018 року у Кілійській міській, Любашівській та Окнянській селищних ОТГ.

Перші місцеві вибори депутатів Визирської, Великопосківської та Великобуялицької сільських рад та, відповідно Визирського, Великопосківського, Великобуялицького сільських голів відбулись 30 червня 2019 року.

У 2019 році утворено 5 об'єднаних територіальних громад, в яких 22 грудня 2019 року відбулись перші вибори депутатів та голів, а саме:

- Андрієво-Іванівська сільська ОТГ Миколаївського району;
- Іванівська селищна ОТГ Іванівського району;
- Новоборисівська сільська ОТГ Великомихайлівського району;
- Петровірівська сільська ОТГ Ширяївського району;
- Чогодарівська сільська ОТГ Ширяївського району.

Крім того, у **2019 році** приєдналися до чинних міських ОТГ (без проведення виборів): Новописька сільська рада Балтського району – до Балтської міської ОТГ та Мирненська сільська рада Біляївського району – до Біляївської міської ОТГ.

Також у 2019 році приєдналися до чинних ОТГ: Бобрицька сільська рада Любашівського району до Любашівської селищної ОТГ та Новодолинська сільська рада Овідіопольського району до Авангардівської селищної ОТГ, в яких

відбулись додаткові вибори депутатів 22 грудня 2019 року.

Загалом на сьогодні в області об'єдналося (приєдналося) **158 місцевих рад (32,24%** від загальної кількості рад базового рівня станом на 01.01.2015).

Кількість жителів Одеської області, які проживають на території ОТГ становить **371,0 тис. осіб (15,59%** від загальної кількості жителів області).

Загальна площа 37 ОТГ покриває **34,3%** площі області.

Куяльницька ОТГ утворена в межах всього Подільського району. У шести районах - Балтському, Білгород-Дністровському, Іванівському, Кілійському, Великомихайлівському та Окнянському площа покриття об'єднаними територіальними громадами - більше 60%, 3 ОТГ (*Знам'янська, Маяківська та Цебриківська*) - утворені в межах кількох районів.

Процеси утворення ОТГ тривають. У **2019 році** отримали висновки обласної державної адміністрації щодо відповідності Конституції та законам України проекти рішень місцевих рад про добровільне об'єднання територіальних громад у:

Старомаяківську сільську ОТГ - 5 сільських рад Ширяївського району;
Жовтоярську сільську ОТГ - 4 сільські ради Татарбунарського району;
Захарівську селищну ОТГ - 8 сільських рад Захарівського району;
Нерубайську сільську ОТГ - 2 сільські ради Біляївського району;
Кулевчанську сільську ОТГ - 3 сільські ради Саратовського району;
Дачненську сільську ОТГ - 2 сільські ради Лиманського та Роздільнянського районів;

Плахтіївську сільську ОТГ - 3 сільські ради Саратовського району;
Піщанську сільську ОТГ - 4 сільські ради Балтського району;
Петропавлівську сільську ОТГ - 3 сільські ради Саратовського району;
Фонтанську сільську ОТГ - 2 сільські ради Лиманського району.

Очікують на висновки обласної державної адміністрації щодо відповідності Конституції та законам України проекти рішень місцевих рад про добровільне об'єднання у Курісовськау сільську ОТГ Лиманського району (3 сільські ради), Стрюківську сільську ОТГ Миколаївського району (3 сільські ради) та Вигодянську сільську ОТГ Біляївського району (2 сільські ради).

Тривають процеси приєднання територіальних громад до Балтської міської ОТГ, Маяківської сільської ОТГ Біляївського району, Визирської сільської ОТГ Лиманського району, Коноплянської сільської ОТГ Іванівського району, Кілійської міської ОТГ та Затишанської селищної ОТГ Захарівського району.

Розпочали процедуру добровільного об'єднання (приєднання) територіальних громад та утворили 6 спільних робочих груп з підготовки проектів рішень щодо добровільного об'єднання 18 місцевих рад.

На початок 2020 року із 37 ОТГ, в яких відбулися перші місцеві вибори, відповідають конфігурації, визначеній перспективним планом формування територій громад Одеської області, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 року №939-р (далі – перспективний план) 36 ОТГ.

Відповідно до підпункту 5 пункту 1 плану заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в

Україні на 2019-2021 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 №77-р, обласна державна адміністрація доопрацювала **перспективний план з охопленням усієї території області.**

З метою сприяння схваленню проекту перспективного плану обласною радою на засідання міжвідомчої регіональної робочої групи з підготовки пропозицій щодо адміністративно-територіального устрою базового та районного рівнів, склад якої затверджено розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 29.03.2019 №426/А-2019 (далі - робоча група), яке відбулося 13.06.2019, було запрошено керівництво обласної ради та керівників депутатських фракцій в обласній раді. Також у засіданні взяли участь сільські голови Болградського району, експерт Одеського ВП «Центр розвитку місцевого самоврядування» та радник центрального офісу реформ при Мінрегіоні Ганущак Ю.І.

На засіданні чергової сесії обласної ради 19.06.2019 питання «Про внесення змін до рішення обласної ради від 24 червня 2015 року №1392-VI «Про схвалення перспективного плану формування територій громад Одеської області» було виключено депутатами з порядку денного пленарного засідання та знято з розгляду.

Листом від 20.08.2019 №1/01-47/4882/2-19 обласна державна адміністрація вдруге у 2019 році подала проект перспективного плану з охопленням усієї території області для розгляду на засіданні позачергової сесії обласної ради.

Однак проект перспективного плану з охопленням усієї території області не було включено до порядку денного сесії обласної ради, яка відбулася 21.08.2019. В ході засідання сесії депутатом обласної ради було внесено пропозицію щодо включення до порядку денного позачергової сесії питання «Про внесення змін до рішення обласної ради від 24 червня 2015 року №1392-VI «Про схвалення перспективного плану формування територій громад Одеської області», згідно з яким до перспективного плану внесено точкові зміни в частині включення до переліку спроможних ОТГ громад, в яких об'єднавчий процес завершився (Зеленогірська, Іванівська селищні, Великобуялицька, Великоплосківська, Андрієво-Іванівська сільські) та ОТГ, процес добровільного об'єднання в яких триває (Петровірівська, Старомаяківська, Чогодарівська сільські), а також внесення змін до конфігурації чинної Маяківської сільської ОТГ.

8 листопада на селекторній нараді Прем'єр-міністр України Олексій Гончарук доручив всім обласним державним адміністраціям до 29 листопада завершити розробку проектів змін до перспективних планів формування територій громад областей, які охоплюють 100% території областей та відповідають критеріям формування спроможних територіальних громад.

Розпорядженнями голови обласної державної адміністрації від 22.11.2019 №1385/А-2019, від 26.11.2019 №1405/А-2019, від 02.12.2019 №1424/А-2019 внесені зміни до складу міжвідомчої регіональної робочої групи з підготовки пропозицій щодо адміністративно-територіального устрою базового та районного рівнів з урахуванням кадрових змін, а також включено народних депутатів України від Одеської області, голову і заступників Одеської обласної ради та керівників депутатських фракцій в обласній раді.

20 листопада 2019 року в обласній державній адміністрації проведено робочу зустріч та консультації щодо проекту перспективного плану формування територій громад Одеської області з народними депутатами України від Одеської області та керівниками депутатських фракцій в обласній раді.

За жовтень та листопад 2019 року до обласної державної адміністрації надійшло більше 120 листів, пропозицій, звернень, скарг, стосовно внесення змін до переліку проектних ОТГ та їх конфігурації від депутатів усіх рівнів, місцевих рад, ініціативних груп тощо. Також проведено майже 50 робочих зустрічей та консультацій з представниками сільських та селищних рад, жителями громад стосовно добровільного об'єднання. Більшу частину звернень опрацьовано та враховано при доопрацюванні проекту перспективного плану з охопленням 100% території області.

02 грудня 2019 року в Одеській обласній державній адміністрації під головуванням голови обласної державної адміністрації (голови робочої групи) за участі керівництва Одеської обласної ради відбулося третє засідання міжвідомчої регіональної робочої групи з підготовки пропозицій щодо адміністративно-територіального устрою базового та районного рівнів Одеської області в оновленому складі. До роботи в групі долучились народні депутати України від Одеської області, керівники депутатських фракцій обласної ради, представники органів місцевого самоврядування.

На засідання робочої групи було представлено проект перспективного плану формування територій громад Одеської області, що охоплює всю територію області, з переліком з 83 спроможних об'єднаних територіальних громад. Доопрацювання проекту перспективного плану здійснювалося згідно з методикою та з максимальним урахуванням рекомендацій експертів, пропозицій депутатів усіх рівнів, місцевих рад, ініціативних груп та думки жителів майбутніх об'єднаних територіальних громад. Здійснено розрахунки індексу спроможності кожної ОТГ на підставі інформації щодо показників площі, кількості населення, індексу податкоспроможності та частки місцевих податків у власних доходах громад.

За результатами розгляду та обговорення проекту перспективного плану загалом була отримана підтримка та схвалення членами робочої групи зазначеного проекту з внесенням деяких змін щодо конфігурації громад.

Допрацьований проект перспективного плану формування територій громад Одеської області з переліком 86 спроможних територіальних громад (із зазначенням територіальних громад, що входять до їх складу) для внесення змін до Перспективного плану формування територій громад Одеської області, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 р. № 939-р. надіслано до Кабінету Міністрів України.

20 грудня 2019 року набув чинності Закон «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (щодо спрощення процедури затвердження перспективних планів формування територій громад Автономної Республіки Крим, областей)». Закон передбачає, що об'єднання громад надалі відбуватиметься виключно за перспективним планом. Також у законі йдеться, що перспективні плани розроблятимуть обласні державні

адміністрації і затверджуватиме Уряд. Тобто процедура створення перспективних планів більше не передбачатиме етапу схвалення цих документів обласними радами.

З метою надання методичної та консультативної допомоги органам місцевого самоврядування щодо реалізації ними наданих законом повноважень у 2019 році обласною державною адміністрацією проведено:

- нараду під головуванням першого заступника голови обласної державної адміністрації з головами об'єднаних територіальних громад та керівниками профільних департаментів обласної державної адміністрації щодо проблемних питань функціонування територіальних громад;

- селекторну нараду під головуванням заступника голови обласної державної адміністрації з головами ОТГ з актуальних питань підготовки проектів, які планувалося реалізувати у 2019 році за рахунок коштів субвенції на формування інфраструктури ОТГ;

Для покращення поінформованості органів місцевого самоврядування та мешканців територіальних громад щодо перспектив реформи місцевого самоврядування, впродовж 2019 року структурні підрозділи обласної державної адміністрації, разом з експертними та громадськими організаціями, проводили активну роботу щодо сприяння добровільному об'єднанню територіальних громад в рамках виїзних робочих зустрічей, семінарів, нарад тощо.

За площею, яка дорівнює 33,3 тис км², Одеський регіон найбільший серед усіх регіонів країни. Територія області складає 5,5% території України.

Аналіз демографічної ситуації Одеської області за 2014-2019 роки свідчить про існування негативних тенденцій у зазначеній сфері, зокрема таких, як:

- **скорочення чисельності наявного населення.** Протягом 2014-2018 років зберігається тенденція до скорочення наявного населення (таблиця 1).

Так, з 2014 по 2018 роки чисельність наявного населення скоротилась з 2396,4 тис осіб до 2380,3 тис осіб. Обсяги скорочення наявного населення відповідно до попереднього року набули свого піку у 2015 році (-6,1 тис осіб).

За останньою оприлюдненою інформацією Головного управління статистики в Одеській області протягом січня-жовтня 2019 року чисельність наявного населення становила 2376,6 тис осіб, що менше на 3,8 тис осіб ніж у відповідному періоді 2018 року.

Таблиця 1. Склад чисельності наявного населення Одеської області у 2014-2019 роках

	на 01.01.2015	на 01.01.2016	на 01.01.2017	на 01.01.2018	на 01.01.2019	на 01.11.2019
Наявне населення, тис. осіб	2396,4	2390,3	2386,5	2383,1	2380,3	2376,6
Відхилення до попереднього року:						
абсолютне, тис. осіб;	-0,1	-6,1	-3,8	-3,4	-2,8	-3,8
відносне, відсотка;	-0,004	-0,3	-0,2	-0,14	-0,12	-0,16
Кількість народжених, тис. осіб	29,5	27,4	26,4	25,2	23,1	17,7
Зменшення (збільшення) обсягів народжуваності до попереднього року, тис. осіб	+0,4	-2,1	-1,0	-1,2	-2,1	-2,0
Кількість померлих, тис. осіб	34,2	34,6	33,6	33,4	33,6	27,8

	на 01.01.2015	на 01.01.2016	на 01.01.2017	на 01.01.2018	на 01.01.2019	на 01.11.2019
Зменшення (збільшення) обсягів смертності до попереднього року, тис. осіб	+0,6	+0,4	-1,0	-0,21	-0,25	+0,2
Природне скорочення	-4,7	-7,2	-7,2	-8,2	-10,5	-10,1
Міграційний приріст, тис. осіб	+4,6	-0,99	+3,4	+4,7	+7,7	x
Щільність наявного населення	71,9	71,9	71,7	71,6	71,5	71,4

На даний показник вплинуло:

- **збільшення обсягів природного скорочення населення** (перевищення кількості померлих над кількістю народжених). У 2014-2018 роках показник природного скорочення мав тенденцію до збільшення та набув свого піку у 2018 році (-10,5). У січні-жовтні 2019 року показник природного скорочення становив 10,1 тис осіб, що на 2,2 тис осіб більше, ніж у відповідному періоді 2018 року;

- **зменшення народжуваності населення**. Протягом останніх років в області спостерігається негативна тенденція до зменшення народжуваності населення. Так, щорічні обсяги народжуваності відповідно до попереднього року зменшувались від 29,5 тис осіб у 2014 році до 23,1 тис осіб у 2018 році. У січні-жовтні 2019 року обсяги народжуваності відповідно до попереднього року зменшились на 2,0 тис осіб і становили 17,7 тис осіб;

- **збільшення смертності населення**. Аналіз показників народжуваності та смертності свідчить, що у 2014-2017 спостерігалось поступове зменшення показників смертності населення, проте у 2018 році відбулося збільшення даного показника, який набув обсягів 2016 року (33,6 тис осіб). Найбільша кількість померлих зафіксована у 2015 році – 34,6 тис осіб. У січні-жовтні 2019 року кількість померлих становила 27,8 тис осіб, що на 0,24 тис осіб більше, ніж у відповідний період 2018 року;

- **наявність міграційного приросту населення**. Протягом 2014 року в області спостерігається міграційний приріст населення, у 2015 році вперше зафіксоване міграційне скорочення - 0,99 тис осіб, але починаючи з 2016 по наступний час зафіксоване позитивне міграційне сальдо.

Таким чином, поступове скорочення наявного населення, коливання показників народжуваності та смертності, стрімке збільшення міграційного приросту вплинуло на показник щільності наявного населення, який протягом 2014-2018 років зменшився з 71,9 осіб на км² у 2014-2015 роках до 71,5 осіб на км² у 2018 році. На 01.11.2019 даний показник становив 71,4 осіб на км², що на 0,1 особи на км² менше, ніж у відповідному періоді 2018 року.

Скорочення наявного населення негативно вплинуло на його структуру. Аналіз **показників міського та сільського населення** свідчить, що протягом 2014-2017 років спостерігалось поступове зменшення мешканців міській місцевості з 1603,1 тис осіб у 2014 році до 1594,9 тис осіб у 2017 році, і лише у 2018 році чисельність міського населення області дещо збільшилась і становила 1595,5 тис осіб (таблиця 2).

Протягом останніх 5 років чисельність сільських мешканців поступово

зменшувалась з 793,3 тис осіб у 2014 році до 784,9 тис осіб у 2018 році.

Співвідношення міського та сільського населення до загальної чисельності наявного населення області протягом 2014-2018 років істотно не змінювалось і становило 66,8-67,0% (міське населення) та 33,1-33,0% (сільське населення) відповідно.

Таблиця 2. Розподіл наявного населення за територіальною приналежністю у 2014-2018 роках

	на 01.01.2015	на 01.01.2016	на 01.01.2017	на 01.01.2018	на 01.01.2019
Наявне населення, тис. осіб, всього, у тому числі:	2396,4	2390,3	2386,5	2383,1	2380,3
міське	1603,1	1597,4	1595,7	1594,9	1595,5
у відсотка до загальної чисельності	66,9	66,8	66,9	66,9	67,0
сільське	793,3	792,9	790,8	788,2	784,8
у відсотка до загальної чисельності	33,1	33,2	33,1	33,1	33,0

Статеву структуру населення області характеризується перевагою жінок над чоловіками (таблиця 3). Протягом 2014-2018 років чисельність жінок поступово зменшувалася з 1264,8 тис осіб у 2014 році до 1253,9 тис осіб у 2018 році. Відповідно до загальної чисельності постійного населення протягом 2014-2018 років чисельність жінок коливалася від 53,1% до 52,9%.

Чисельність чоловіків протягом 2014-2018 років поступово зменшувалась з 1120,6 тис осіб у 2014 році до 1115,3 тис осіб у 2018 році; відповідно до загальної чисельності постійного населення чисельність чоловіків поступово збільшувалася від 47,0% у 2014 році до 47,1% у 2018 році.

Таблиця 3. Статеву структуру Одеської області у 2014-2018 роках

	на 01.01.2015	на 01.01.2016	на 01.01.2017	на 01.01.2018	на 01.01.2019
Постійне населення, тис. осіб, всього, у тому числі:	2385,4	2379,2	2375,5	2372,0	2369,2
чоловіки	1120,6	1118,1	1116,7	1115,9	1115,3
у відсотка до загальної чисельності населення	47,0	47,0	47,0	47,0	47,1
жінки	1264,8	1261,1	1258,8	1256,1	1253,9
у відсотка до загальної чисельності населення	53,0	53,0	53,0	53,0	52,9
Співвідношення чисельності чоловіків та жінок	886	887	887	888	889

У звітному періоді співвідношення між жінками та чоловіками поступово збільшується. Так, на кожну тисячу жінок області протягом 2014-2018 років у середньому припадало від 886 до 889 чоловіків.

Зміни, що відбуваються з природним рухом населення, поступово спричиняють і зміни **вікового складу населення** (таблиця 4). У даний час для демографічної ситуації в Одеській області властиві 2 негативних процеси – від’ємний природний приріст та старіння населення.

Таблиця 4. Розподіл постійного населення за окремими віковими групами у 2014-2018 роках

На 01.01	Всього населення	0-14 років	0-15 років	0-17 років	16-59 років	15-64 роки	18 і понад років	60 і понад років	65 і понад років	Коефіцієнт загального навантаження* до населення віком 15-64 роки	Коефіцієнт загального навантаження* на осіб віком 16-59 роки
2015	2385,4	385,3	405,6	450,6	1485,0	1652,9	1934,8	494,8	347,2	443	606
2016	2379,2	392,6	412,5	455,0	1468,3	1632,1	1924,3	498,4	354,5	458	620
2017	2375,5	398,8	419,0	459,4	1452,5	1616,4	1916,1	504,0	360,3	470	635
2018	2372,0	402,7	423,7	464,0	1439,0	1604,0	1908,0	509,3	365,3	479	648
2019	2369,3	404,0	426,2	467,8	1427,4	1595,6	1901,5	515,7	369,7	485	660

*Демографічне навантаження – узагальнююча кількісна характеристика вікової структури населення, яка показує навантаження на суспільство непродуктивним населенням.

Проте, за окремими віковими групами „0-14 років”, „0-15 років”, „0-17 років”, „60 і понад років”, „65 і понад років” протягом 2014-2018 років зберігається тенденція до збільшення чисельності, відтоді як у вікових групах „18 і понад років”, „16-59 років” та „15-64 роки” чисельність осіб працездатного віку зменшується.

Коефіцієнти демографічного навантаження стрімко збільшуються, що свідчить про активні процеси старіння населення в області. Так, коефіцієнти загального навантаження до населення віком 15-64 роки протягом 2014-2018 років збільшились від 443 до 485%. Коефіцієнт загального навантаження на осіб віком 16-59 роки коливався від 606 до 660%.

В Одеській області середня очікувана тривалість життя при народженні протягом 2014-2018 років коливалась у чоловіків - 65,9-66,4 років, у жінок – 74,7-75,5 років (таблиця 5). Якщо для розвинутих країн характерна різниця між очікуваною тривалістю життя чоловіків та жінок – 7 років, то в нашій області протягом звітного періоду вона коливалась від 8,8 до 9,1 років.

Таблиця 5. Середня очікувана тривалість життя

Період, за який розраховані показники (роки)	Середня очікувана тривалість життя при народженні			
	обидві статі	чоловіки	жінки	Різниця між очікуваною тривалістю чоловіків та жінок
2014	70,3	65,9	74,7	8,8
2015	70,4	65,9	74,7	8,8
2016	70,8	66,4	75,2	8,8
2017	71,1	66,6	75,5	8,9
2018	70,0	66,4	75,5	9,1

Загальна характеристика сучасного стану економіки регіону

Промисловість. Січень-грудень 2019 року. Індекс промислової продукції – 107,3% (2 місце серед регіонів країни) (по Україні – 98,2%) (довідково: січень-грудень 2018 року – 92,4%).

Зросли обсяги виробництва харчових продуктів, напоїв (+8,7%), у виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (+18,0%), хімічних речовин і хімічної продукції (+13,3%).

Зменшились обсяги виробництва у машинобудуванні (-11,1%), у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів (-6,5%), у

текстильному виробництві, виробництві одягу, виробів зі шкіри (-7,2%), на підприємствах з виробництва виробів з деревини, паперу та поліграфічної діяльності (-0,3%), на підприємствах з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (-0,5%).

Січень-листопад 2019 року. Реалізовано промислової продукції на **55844,7 млн. грн.** (106,2% до січня-листопада 2018р.) (довідково: січень-листопад 2018р. - на 52564,3 млн. грн.)

Найбільше реалізовано продукції підприємствами харчової промисловості (**36,8%** до загального обсягу), з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (**24,8%**), з виробництва гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції (**12,1%**), машинобудування (**8,7%**), металургії, готових металевих виробів (**6,2%**).

Транспорт. Січень-грудень 2019 року. Обсяги вантажних перевезень – **42,9 млн. тонн**, на **4,6%** більше, ніж у січні-грудні 2018 року (по Україні – +8,0%) (довідково: січень-грудень 2018 року – 98,7%), у т.ч.: залізничним транспортом – - 5,3%, автомобільним – +41,3%, водним - + 14,9%.

Переробка вантажів у портах.

	12 міс. 2019 рік		12 міс. 2018 рік	
	тис. тонн	% до 2018 р.	тис. тонн	% до 2017р.
Одеський МТП	25343,7	116,8	21698,3	89,9
МТП «Чорноморськ»*	17620,4	122,2	14417,3	104,8
МТП «Південний»*	20645,4	118,0	17497,9	106,0
Ізмаїльський МТП	4283,3	91,5	4683,3	91,9
Ренійський МТП	1275,3	95,7	1332,8	118,5

* на власних причалах

Зростання експорту: зернових вантажів (МТП «Чорноморськ»), карбаміду, руди (МТП «Південний»), зернових, руди, чорних металів, будівельних вантажів, контейнерів, нафтоналивних вантажів (Одеський МТП), олії (Ізмаїльський МТП). **Зменшення експорту:** будівельних вантажів (МТП «Чорноморськ»), зернових, металів (МТП «Південний»), руди, металопрокату (Ізмаїльський МТП)

Зростання імпорту: чорних металів, контейнерів, нафтоналивних вантажів (Одеський МТП); вугілля (МТП «Чорноморськ»), руди, міндобриг (МТП «Південний»), міндобриг, нафтоналивних, будівельних вантажів (Ізмаїльський МТП). **Зменшення імпорту:** вугілля (МТП «Південний»), руди, будівельних вантажів (МТП «Чорноморськ»)

Зростання транзиту: контейнерів, чорних металів (Одеський МТП); аміаку, руди (МТП «Південний»). **Зменшення транзиту:** вугілля (Ізмаїльський МТП), зрідженого газу (Одеський МТП)

Будівництво. Січень-грудень 2019 року. Виконано будівельних робіт на **17313,5 млн. грн.** (3 місце серед регіонів країни), збільшення порівняно з січнем-груднем 2018 року на **7,3%** (18 місце) (довідково: січень-грудень 2018 року – 111,5%) (по Україні – +20,0%).

Січень-вересень 2019 року. Введено в експлуатацію **674,3 тис м² житла**, збільшення на 58,2% (довідково січень-вересень 2018р. – 87,8%) (по Україні – +48,0%).

Інвестиції. Січень-вересень 2019 року. В області освоєно **13776,3 млн грн капітальних інвестицій**, що на **8,6%** (22-23 місце серед регіонів країни) менше січня-вересня 2018 року (довідково: січень-вересень 2018р. – 108,2%) (по Україні – 112,4%).

Станом на 01 жовтня 2019 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) становив **1271,1 млн \$** (**5 місце** серед регіонів)

країни) (обсяг збільшився на **19,8 млн. дол. США** або на **1,6%** у порівнянні з даними на 1 січня 2019 року) (по Україні – +5,5 %).

Сільське господарство. У 2019 році індекс продукції сільського господарства у порівнянні з 2018 роком становив **89,4%** (довідково: 2018р. – 101,1%). При цьому в сільськогосподарських підприємствах обсяги зменшилися на 18,7%, у господарствах населення зросли на 1,3%.

Рослинництво. За січень-грудень 2019 року обсяги виробництва продукції рослинництва в порівнянні з 2018 роком в усіх категоріях господарств зменшилися на 11,5%, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – на 19,2%, у господарствах населення зросли на 4,4%.

За статистичними даними станом на 1 листопада 2019 року в усіх категоріях господарств збирання врожаю становить.

Культура	Зібрана площа, тис. га	Валовий збір, тис. тонн (у % до 1 листопада 2018р.)	Урожайність, ц/га на 1.11.2019
Зернові та зернобобові культури	1197,2	3800,6 (88,0%)	31,7
Пшениця	661,0	2076,7 (88,4%)	31,4
Кукурудза на зерно	132,0	576,6 (81,8%)	43,7
Ячмінь	352,0	1054,8 (91,2%)	29,9
Зернобобові	37,1	56,7 (78,3%)	15,3
Ріпак	192,8	373,4 (108,6%)	19,4
Соняшник	358,8	693,4 (80,5%)	19,3
Овочеві культури відкритого ґрунту	16,5	273,0 (98,7%)	164,8
Плодові та ягідні культури	-	104,2 (98,7%)	-
Виноград	-	207,1 (77,6%)	44,2

Тваринництво. За січень-грудень 2019 року обсяги виробництва продукції тваринництва в порівнянні з 2018 роком в усіх категоріях господарств зменшилися на **5,6%**, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах - на 5,8%, в господарствах населення - на 5,6%.

Основні показники тваринництва

	Січень-грудень 2019р.	Січень-грудень 2018р.	Відхилення 2019р. до 2018р.,%	Січень-грудень 2019р.	Січень-грудень 2018р.	Відхилення 2019р. до 2018р.,%
Виробництво:	Усі категорії господарств			у т.ч. с/г підприємства		
М'ясо худоби та птиці (тис. тонн)	59,0	64,1	-8,0	11,9	10,7	+11,2
Молоко (тис. тонн)	321,4	334,8	-4,0	30,3	32,3	-6,2
Яєць (млн. шт.)	203,5	251,8	-19,2	10,7	14,1	-24,1
Чисельність худоби та птиці:						
Великої рогатої худоби (тис. голів)	145,5	154,9	-6,1	18,8	22,0	-14,5
у тому числі: корів	89,7	93,3	-3,9	7,7	8,8	-12,5
Свиней (тис. голів)	149,3	173,0	-13,7	69,5	64,1	+8,4
Овець та кіз (тис. голів)	291,9	319,1	-8,5	37,4	44,1	-15,2
Птиці (тис. голів)	2607,6	3173,5	-17,8	64,5	135,9	-52,5

Зовнішня торгівля товарами та послугами. Січень-листопад 2019 року. Обсяги експорту та імпорту товарів становили **1379,2 млн \$** та **1714,7 млн \$** відповідно і у порівнянні з січнем-листопадом 2018 року зменшилися в експорті на 7,1% (по Україні - +6,3%) та збільшилися в імпорті на 22,3% (по Україні –

+6,2%). Довідково: за січень-листопад 2018 року: експорт - -1,6%, імпорт - +8,2%.

Сальдо негативне на суму 335,4 млн \$ (у січні-листопаді 2018 р. позитивне сальдо 82,9 млн \$)

Січень-вересень 2019 року. Обсяг експорту послуг становив **581,1 млн \$** та збільшився на 9,1% (по Україні – +4,8%) проти січня-вересня 2018 року, імпорту – відповідно **177,3 млн \$**, збільшився на 16,9% (по Україні – +3,0%). Довідково: за січень-вересень 2018 р.: експорт - -11,1%, імпорт - -6,5%.

Сальдо позитивне на суму 403,8 млн \$ (у січні-вересні 2018 р. позитивне сальдо 380,9 млн \$)

Внутрішня торгівля. Січень-грудень 2019 року. Оборот роздрібної торгівлі становив **82,8 млрд грн** (**4 місце** серед регіонів країни) та збільшився порівняно з січнем-груднем 2018 року **на 12,8%** (**8 місце**) (довідково: січень-грудень 2018 року - +3,4%) (по Україні - +10,5%).

Цінова ситуація. Грудень 2019 року. Індекс споживчих цін (до грудня 2018р.) становив **103,9%** (по Україні –104,1%). ІСЦ (до попереднього місяця) – **100,2%** (довідково: грудень 2018р. – 101,1%) (по Україні – 99,8%).

Промисловість

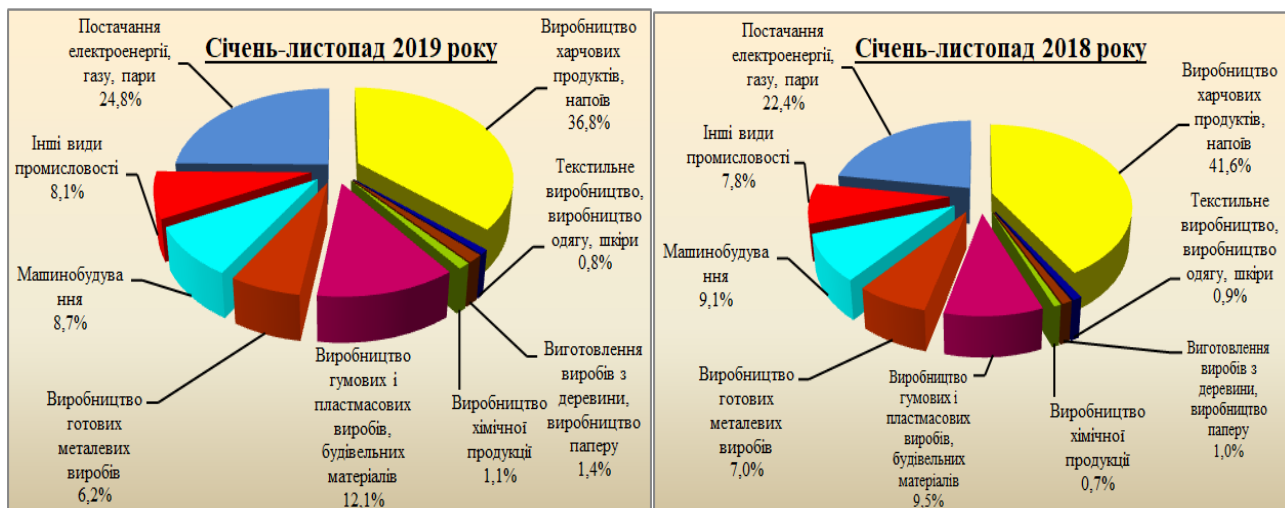
У січні-грудні 2019 року до січня-грудня 2018 року обсяг промислового виробництва збільшився на **7,3%**.

Зросли обсяги виробництва харчових продуктів, напоїв (+8,7%), гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (+18,0%), хімічних речовин і хімічної продукції (+13,3%).

Зменшились обсяги виробництва у машинобудуванні (-11,1%), у металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів (-6,5%), у текстильному виробництві, виробництві одягу, виробів зі шкіри (-7,2%), на підприємствах з виробництва виробів з деревини, паперу та поліграфічної діяльності (-0,3%), на підприємствах з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (-0,5%).

За січень-листопад 2019 року підприємствами промислового комплексу реалізовано продукції (робіт, послуг) на суму **55844,7 млн грн**. Найбільше реалізовано продукції підприємствами харчової промисловості (36,8% до загального обсягу), з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (24,8%), з виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (12,1%), машинобудування (8,7%), металургії (6,2%).

Промисловість Одеської області це:

- **2,5%** промислового виробництва – **12 місце в країні** за січень-листопад 2019 року;
- **57,3 тис.** штатних працівників (за листопад 2019 року);
- **13,9%** всіх капітальних інвестицій (за січень-вересень 2019р. – **1914,7 млн грн**).

Заробітна плата штатних працівників у промисловості у листопаді 2019 року становила 9936 грн. (на 2,4% менше жовтня 2019 року, на 15,1% більше листопада 2018 року), у тому числі у переробній промисловості – 9459 грн. (на 0,5% більше, на 9,9% більше відповідно). По області – 9472 грн.

Сільське господарство

Темп зростання валової продукції сільського господарства становив 91,6%, в тому числі: рослинництва – 91,2%, тваринництва – 94,4%.

Підсумки збирання врожаю сільськогосподарських культур.

Зернові культури зібрано на площі 1,2 млн га. Валовий збір зерна становить 3,8 млн. т (88% до рівня 2018 року), урожайність 31,7 ц/га, в тому числі пшениці зібрано 2,1 млн. т (88,4% до рівня 2018 року), ячменю 1,1 млн т (91,2%).

Ріпак зібрано на площі 192,9 тис га. Валовий збір становить 373,4 тис т (108,6%), урожайність 19,4 ц/га.

Овочі зібрано на площі 16,8 тис га. Валовий збір становить 276 тис т (102,3%), урожайність 164,3 ц/га.

Картопля зібрана на площі 29,3 тис га. Валовий збір становить 381,4 тис т (125,1%), урожайність 130,4 ц/га.

Плодів та ягід зібрано 105,7 тис т (96,6%), урожайність -107,9 ц/га. Валовий збір винограду склав 217,3 тис т (73,2%) при урожайності 82,6 ц/га.

Під урожай 2020 року посіяно озимих на зерно 760 тис га, що становить 100% до прогнозу, в тому числі озимої пшениці 520 тис га, озимого ячменю 240 тис. га. Крім того, озимий ріпак посіяно на площі 150 тис га, що становить 100% до прогнозу.

Через несприятливі погодні умови (довготривала посуха), сходи озимих зернових отримано на 80% площ, а ріпаку на 85% площ. У доброму та задовільному стані знаходиться 62% сходів озимих зернових, до слабких та зріджених відноситься 38% отриманих сходів. Посіви ріпаку на 65% площ в доброму та задовільному стані, 35% посівів оцінюються, як слабкі та зріджені.

Тваринництво

За 2019 рік зменшилось виробництво м'яса, молока, яєць і вовни на 8,9, 4,6, 18,1, і 8,9% відповідно.

Чисельність поголів'я великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств становить 159,2 тис. голів, що на 5,6% менше, ніж торік, у т.ч. корів на 3,4% менше і становить 90,9 тис голів. Зменшилось поголів'я свиней на 14,2% і становить 171,4 тис голів, овець та кіз на 6,1% і становить 306,5 тис голів, поголів'я птиці становить 2985,6 тис голів, що на 18,1% менше ніж торік.

Триває реконструкція свинокомплексу на 24,0 тис голів свиней ТОВ "Агропрайм Холдинг" у с. Каракурт Болградського району (вартість проекту – 27,0 млн грн).

Розрахунки з орендодавцями за оренду землі та майна

З власниками землі у 2019 році укладено 278,3 тис. договорів оренди, сума орендної плати - 1918,2 млн. грн. або 6,7 % від вартості орендованої землі.

Розрахунки з орендодавцями землі за 2019 рік проведені на суму – 1662,9 млн грн, що становить 86,7% від договірних зобов'язань.

З власниками майна у поточному році укладено 10,6 тис. договорів оренди, сума орендної плати - 689,5 тис. грн. або 1,2% від вартості орендованого майна.

Розрахунки з орендодавцями майна за 2019 рік проведені на суму – 467,4 тис. грн., що становить 67,8% від договірних зобов'язань.

Розрахунки з орендодавцями за оренду землі та майна за минулий рік тривають.

Заробітна плата

За 2019 рік заробітна плата становила 6278 грн., що більше на 1146 грн або 22,3% до початку року, на 2105 грн. або 50,4% до розміру мінімальної заробітної плати (4173 грн.) та менше на 3286 грн., або 34,4% до відповідного показника по Україні (9564 грн.)

Заборгованість із виплат заробітної плати підприємствами агропромислового комплексу станом на 1 листопада 2019 року становила 2548 тис.грн. та збільшилася в порівнянні з початком року на 3370,0 грн

Харчова та переробна промисловість

На підприємствах із виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів обсяг реалізованої продукції становив 16428,3 млн грн, що складає 36,5% до всієї реалізованої продукції.

На території Одеської області здійснюють виробничу діяльність 112 підприємств харчової промисловості, послуги із зберігання сільськогосподарської продукції надають 43 елеватори загальною ємністю 3,5 млн т, крім цього 43 сільськогосподарських підприємства виробляють продукти харчування. В регіоні майже весь асортимент харчових продуктів виготовляється в кількості, яка відповідає визначеним нормам споживання. Всього на підприємствах переробної промисловості регіону працюють близько 12,5 тис чоловік, обсяги виробництва становлять 37% від загального промислового виробництва.

До основних експортно-привабливих продуктів харчування, які вирощуються та виробляються на підприємствах області віднесено зернобобові

культури, рослинні олії та вино виноградне. Країни до яких здійснюється експорт, в першу чергу, слід віднести Китай, Індію, країни Близького сходу, збільшується постачання до країн Європейського союзу.

Транспортно-комунікаційний комплекс

У січні–листопаді 2019 року вантажооборот підприємств транспорту становив 60,5 млрд.ткм, що на 4,8% більше, ніж у січні–листопаді 2018 року.

Підприємствами транспорту перевезено 39,6 млн т вантажів, що на 4,7% більше, ніж у січні–листопаді 2018 року.

У січні–листопаді 2019 року усіма видами транспорту виконано пасажирооборот в обсязі 10,8 млрд.пас.км, що на 1,1% більше від обсягів січня–листопада 2018 року.

Послугами пасажирського транспорту скористалися 286,6 млн. пасажирів, або 105,7% від обсягу січня–листопада 2018 року.

*Послугами **автомобільного** транспорту за період січень-листопад 2019 року скористалися 88,8 млн. пасажирів, що на 8,9% менше, ніж за аналогічний період 2018 року.*

За 12 місяців 2019 року **регіональною філією «Одеська залізниця»** вивантажено більше 29 млн тонн вантажу. Було вивантажено понад 1,5 млн. вагонів, що становить більше 85 млн тонн, що на 10% перевищує рівень вивантаження минулого року. Вантажообіг виконаний на рівні 62 млрд ткм, що вище плану на 1,2% та на 4% вище показників 2018 року.

Пасажирообіг на магістралі становив 6,4 млрд. пасажиро-км, що вище плану на 2,3%. Перевезено 29 млн. пасажирів, що на 3,3% більше плану і на 1,4% більше рівня минулого року.

В 2019 році Міжнародний аеропорт "Одеса" обслужив 1 686 365 пасажирів (+16,6% до показників 2018 року). Основна частина пасажиропотоку Міжнародного аеропорту Одеса доводиться на міжнародні авіарейси - в 2019 році їх послугами скористалося 1,4 млн пасажирів. Внутрішніми авіарейсами з Одеси скористалося 290,7 тис пасажирів. Приріст пасажиропотоку в порівнянні з 2018 роком склав відповідно 16,8 і 15,6%.

У минулому році Міжнародний аеропорт Одеса значно розширив кількість напрямків. Зокрема компанія «Ernest Airlines» почала літати в Рим (її авіарейси припиняються в середині січня через проблеми в Італії), «Buda Airways» в Баку, українська авіакомпанія «SkyUp» відкрила авіарейси в Барселону, Кутаїсі, Єреван, Ріміні, Київ і Харків, «Ellinair» почала літати в Салоніки (Греція). Що найважливіше - в Одесу зайшли провідні європейські авіакомпанії - лоукостер. «Ryanair» почав літати з Одеси в Берлін, Братиславу, Краків, Познань, Гданськ, Катовіце, Вроцлав; а його угорський конкурент «Wizz Air» відкрив авіарейси в Берлін, Будапешт, Братиславу, Вроцлав, Гданськ, Катовіце.

Роботи з будівництва нової злітно-посадкової смуги і перону завершено на 90%, рівень готовності руліжних доріжок - 80%. Закінчити будівництво нової ЗПС в Одесі планують до середини 2020 року.

Підприємствами зв'язку за січень-вересень 2019 року надано послуг зв'язку на суму 10,1 млрд грн. Найбільша частина доходів у структурі послуг

зв'язку надійшла від інтернет-послуг – 59,3%, фіксованого телефонного зв'язку – 16,9%, поштової та кур'єрської діяльності – 14,6%, дані з послуг мобільного зв'язку не оприлюднено.

За фактичними даними ДП «Адміністрація морських портів України» в січні-грудні 2019 року вантажопереробка в морських портах Одеської області склала 111105,76 тис т, що становить 120,5% до показників 2018 року (по Україні 118,4%).

Вантажопереробка експортних вантажів в морських портах області склала 81,9 млн т. (124,9% до показників 2018 року), імпортних – 17656,36 тис т (107,8% до показників 2018 року).

Перевалка транзитних вантажів склала 11015,88 тис т (110,8% від показників 2018 року), внутрішнє сполучення – 498,93 тис т.

Переробка контейнерів в морських портах України за звітний період склала **1 007 434,01 TEU** (119% від показників 2018 року).

За 2019 рік морські порти України обробили 11 850 суден, у т.ч. **8212** суден порти Одеської області.

За 2019 рік на причалах портових операторів морського порту Південний було оброблено 53 863 тис. тонн, що на 26,1 % перевищує показник за аналогічний період 2018 року та є абсолютним рекордом вантажообігу за 41 рік існування порту.

Перевалка експортних вантажів складає 73,5% від загального вантажообігу порту –39635,68 тис т (+34% до показників минулого року).

Перевалка імпортних вантажів – 7260,35 тис т (-2,5%), спостерігається значне зростання транзитних вантажів – 6938,84 тис т (+25%).

Протягом року біля причалів порту Південний було оброблено 1044 (+6,3%) судна, з них 127 (+80%) типу Capesize, зокрема протягом грудня оброблено 100 судна.

Порт «Південний» безумовний лідер серед портів України за обсягом перевалки вантажів.

ДП «Морський торговельний порт (МТП) «Южний» в 2019 році досягло максимального річного обсягу вантажоперевалки за 41-річну історію підприємства - 15,153 млн т.

Група терміналів ТІС за підсумками 2019 року оновила абсолютний рекорд перевалки вантажів - 33,17 млн т. (+29,1%)/

Контейнерний термінал ТІС - один з найбільш технологічних терміналів в Україні *на 75% наростив контейнерний оборот*. 15 жовтня 2019 року термінал залучено до нового щотижневого фідерного сервісу ТІС - Поті - ТІС, організованого контейнерним перевізником Maersk.

ТІС-КТ офіційно прийнятий до складу учасників Міжнародної асоціації «Транскаспійський міжнародний транспортний маршрут» або Middle Corridor, який пролягає через Китай, Казахстан, акваторію Каспійського моря, Азербайджан, Грузію і далі в Туреччину і країни Європи.

28 листопада 2019 року запущений щотижневий контейнерний поїзд за новим маршрутом - до Чернігова.

Таким чином, сьогодні з ТІС відправляється до 15 поїздів в тиждень відразу за 5 напрямками - в Київ, Дніпро, Харков, Тернопіль, Чернігів.

Компанія М.В. Карго збудувала в порту «Южний» (Одеська область) сучасний зерновий термінал потужністю 5 млн т на рік. Новий термінал «*Neptune*» зможе забезпечувати понад 10% експорту українських зернових на рік. Робота терміналу буде приносити державі як мінімум 600 млн грн на рік. На терміналі буде створено понад 500 робочих місць.

Загальний обсяг одноразового зберігання - 290 тис. т. Потужності терміналу представлені 14 силосами по 15 тис т від компанії GSI і бетонним покриттям складом загальною ємністю до 80 тис т зернових.

12 березня 2019 Адміністрація морських портів України та **ТОВ «Дельта Вілмар СНД»** підписали зміни до меморандума та визначили пріоритетні заходи спрямовані на реалізацію чергового проекту державно-приватного партнерства у порту «Південний». Планується, що приватний інвестор збудує новий причал №37, завод з переробки сої, складські та перевантажувальні потужності для перевалки наливних і насипних аграрних вантажів. Державне підприємство, в свою чергу, проведе днопоглиблювальні роботи для створення операційної акваторії та підхідного каналу до нового причалу.

Через причали Одеського порту в січні-грудні 2019 року перевантажено 25,343 млн т. вантажів, що становить 116,8% до результату аналогічного періоду минулого року.

Питома вага порту в вантажообігу морських портів України склала 15,8% (у 2018 році - 16%).

Перевалка експортних вантажів зросла на 18,2% - до 18,665 млн т, імпорتنих - на 17,1%, до 5,272 млн т, каботажних - в 2,1 рази, до 225,03 тис т. Переробка транзитних вантажів скоротилася на 9,3% - до 1,18 млн т.

З початку року спостерігається позитивна динаміка перевалки зерна, чорних металів, контейнерів – тобто по всіх трьох головних позиціях у номенклатурі вантажопотоків порту. У значній мірі це наслідок вводу в експлуатацію у минулому році нових виробничих потужностей на Карантинному і Військовому молах.

Кількість суднозаходів з початку року – 1447, зокрема, за грудень було оброблено 129 суден.

Контейнерообіг збільшився на 8,5% в порівнянні з аналогічним періоду минулого року - до 649 458 TEU (64% контейнерної вантажообробки України).

При цьому безперечним лідером є дочірнє підприємство німецького концерну **ННЛА «Контейнерний Термінал Одеса»**. На долю компанії припадає 40% усіх контейнерів, що переробляються на вітчизняному ринку. ДП "КТО" - перевалив 389,9 тис TEU. Згідно з даними ТОВ «Бруклін-Київ Порт» термінал перевантажив 257,9 тис TEU.

В порту впроваджується інвестиційний проект будівництва зернового терміналу Louis Dreyfus і Бруклін-Київ на Андросовському молу та здійснюється будівництво причалу № 1-з. Довжина причалу - 254 м, проектна глибина - 12 м. Закінчити проект планують протягом 2020 року, після чого він зможе приймати судна типу *Panamax*.

Компанія «Металзюкрейн» планує побудувати потужний елеватор. В рамках проекту буде проведена реконструкція причалу №7 Одеського морського порту і водних підходів до нього, а також будівництво в тилу причалу комплексу з перевантаження зернових вантажів.

Вантажообіг морського порту Чорноморськ за 2019 рік склав 26,153 млн т, що на 21,4% або на 4,617 млн т більше ніж у минулому році. Це найкращий результат вантажообігу порту за всю історію незалежної України.

Експортних вантажів у січні-грудні перероблено 20,114 млн т (на 22% більше показників 2018 року), імпортних – 4,798 млн т (+14,2% до показників минулого року), транзитних – 1,014 млн т (+26% до показників 2018-го), каботажних – 227 тис т (збільшення показників майже у 4,5 рази).

Показник перевалки контейнерних вантажів в штучному вирахуванні – 139 154 TEU (13,8% контейнерної вантажообробки України), що становить 113,5% до результату аналогічного періоду минулого року.

Кількість суднозаходів з початку року – 1701, зокрема протягом грудня оброблено 167 суден.

На цей час в порту реалізуються масштабні проекти з днопоглиблення (операційної акваторії Сухого лиману), реконструкції причалів та розвитку інфраструктури.

У 2019 році АМПУ та China Harbour Engineering Company Ltd.(CHEC) завершили співробітництво в рамках реалізації проекту з капітального днопоглиблення операційної акваторії 1-го ковша Сухого лиману та підхідного каналу порту Чорноморськ.

Реалізуються інвестиційні проекти згідно меморандумам про співпрацю між АМПУ та ТОВ «СП Рісоіл Термінал», агрохолдингом Кернел, в який входять підприємства ТОВ «СП ТрансБалкТермінала» і ТОВ «Трансгрейнтермінал».

Рісоіл збільшить перевантажувальні потужності терміналу і забезпечить річний експортний вантажопотік не менше 3 млн т.

Кернел планує збільшити обсяг перевалки вантажів з 3 до 7 млн т.

Завдяки вищенаведеним проектам в найближчі 5 років сумарна потужність морського порту з перевалки зернових досягне 23 млн т/рік.

Ізмаїльський морський порт

Вантажопереробка в морському порту за **2019 рік** склала 4283,3 тис т, що на 8,5% нижче за показники аналогічного періоду 2018 року, у тому числі експорт 3424,28 тис т (-2,7%), імпорт – 228,36 тис т, транзит 620,27 тис т, внутрішні вантажі 10,39 тис т.

Найкращих результатів досягнуто при перевалці руди, що становить 3268,46 тис т (+103,1 % до показників минулого року).

Основні чинники зниження вантажопереробки – падіння транзиту вугілля. В той же час спостерігається позитивна динаміка при перевантаженні генеральних вантажів – 336,82 тис т (+26,6%).

Кількість суднозаходів з початку року – 3482, зокрема, протягом грудня 2019 року – 303.

18 квітня 2019 року відбулось урочисте відкриття капітальнобудованої будівлі Ізмаїльського морського вокзалу.

Ренійський морський порт

Вантажопереробка в морському порту за період січень-грудень 2019 року склала 1,275 млн т, що на 4,3% нижче за показники аналогічного періоду 2018 року, у тому числі експорт 12,8 тис т транзит – 1,262 млн т.

Суховантажних сипучих перевалено 1 239,20 тис т, що становить 97% до показників минулого року. Позитивна динаміка досягнута підвищенням до 764,20 тис т (+8,4%) транзиту зернових вантажів. За рахунок перевалки таких вантажів з Молдови через порт Рені, було забезпечено понад 90% транзиту зернових по Україні.

Кількість суднозаходів з початку року – 421, а також протягом грудня – 53.

Для збільшення потужностей з перевалки вантажопотоку зернових культур в Ренійському морському порту завершилась реалізація другої черги будівництва комплексу тимчасових складських споруд ПП «Транс-Експо».

Морський порт "Усть-Дунайськ"

Вантажопереробка в морському порту за період січень-грудень 2019 року склала 70,8 тис т, у тому числі: експорт - 51,2 тис т (зерно), імпорт - 10,6 тис т (хімічні та мінеральні добрива), внутрішні перевезення - 9 тис т (нафтопродукти).

Кількість суднозаходів з початку року – 76, а також зокрема протягом грудня – 3.

Порт є лідером за кількістю круїзних суднозаходів серед українських морських портів: в поточному році у портопункт Вилкове (порт Усть-Дунайськ) зайшло 38 круїзних теплоходів. Перевезено 5 910 осіб, з них іноземних перевезень – 4 786 осіб, протягом жовтня – 396 осіб. Цього року кількість пасажирів річкових круїзних лайнерів збільшилася на 10% в порівнянні з минулим роком.

Білгород-Дністровський морський торговельний порт

Вантажопереробка в морському порту за період січень-грудень 2019 року склала 117,26 тис т, що складає 49,8% показників аналогічного періоду 2018 року, зросла перевалка хімічних та мінеральних добрив у 2 рази, порівняно з 2018 роком –60,63 тис т. Експорт 30,69 тис т, імпорт – 86,57 тис т.

Майже повна відсутність експорту лісних вантажів вплинула на загальні показники вантажопереробки.

Кількість суднозаходів з початку року – 41, протягом грудня – 0.

Капітальне будівництво

У січні-грудні 2019 року підприємствами області виконано будівельних робіт на суму **17313,5 млн грн**. Індекс будівельної продукції порівняно з січнем-груднем 2018 року становив **107,3%** (по Україні 120,0%).

Серед регіонів України у зазначеному періоді Одеська область за **обсягами будівельних робіт**, виконаних власними силами, посіла **3 місце**, за **індексом будівельної продукції** - **18 місце**. Частка обсягу будівельних робіт Одеської області у загальному обсязі становить **9,8%**.

За характером будівництва обсяги робіт розподілились таким чином:

роботи з нового будівництва, реконструкції та технічного переоснащення – 79,5% від загального обсягу, решта – з капітального та поточного ремонтів (17,0% та 3,5% відповідно).

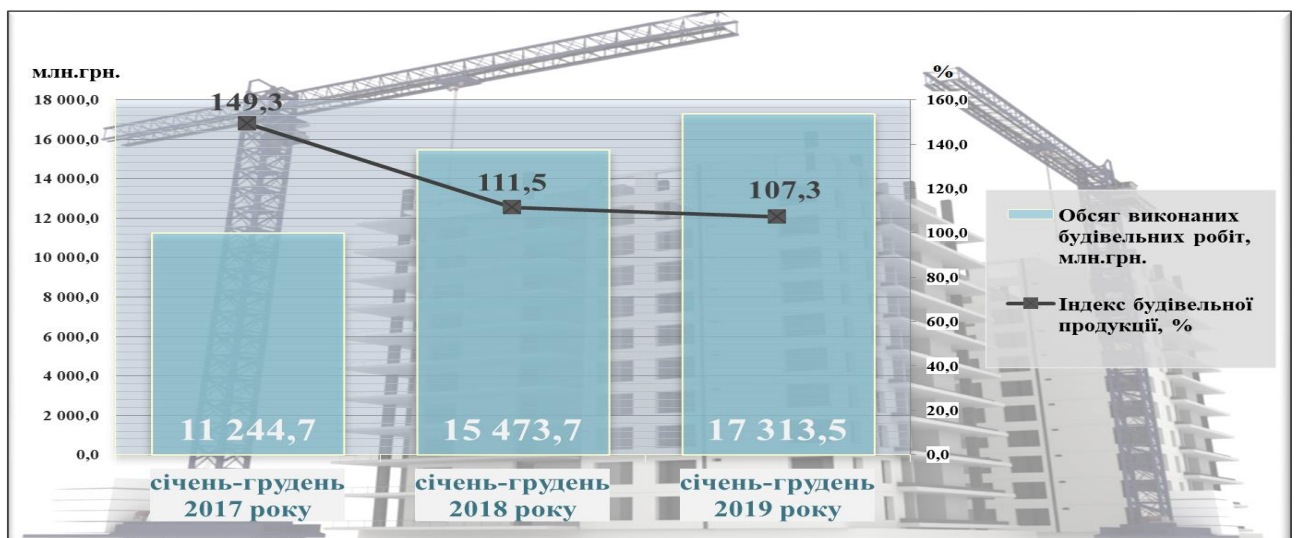
За видами будівельної продукції:

	Обсяги виконаних будівельних робіт, млн. грн.		Індекс будівельної продукції, %		у % до загального обсягу
	2019р.	2018р. (уточнені дані)	2019р. до 2018р.	2018р. до 2017р. (уточнені дані)	
Будівництво	17 313,5	15 473,7	107,3	111,5	100,0
Будівлі	5 953,5	4 575,5	121,9	93,2	34,4
житлові	3 936,9	3 008,0	120,8	83,5	22,7
нежитлові	2 016,6	1 567,5	124,1	123,3	11,7
Інженерні споруди	11 360,0	10 898,3	101,0	122,0	65,6

На загальну тенденцію вплинуло збільшення обсягів будівництва будівель (на 21,9%), частка яких у загальному обсязі будівництва становила 34,4%, у т.ч. житлових на 20,8%, частка у загальному обсязі будівництва – 22,7%.

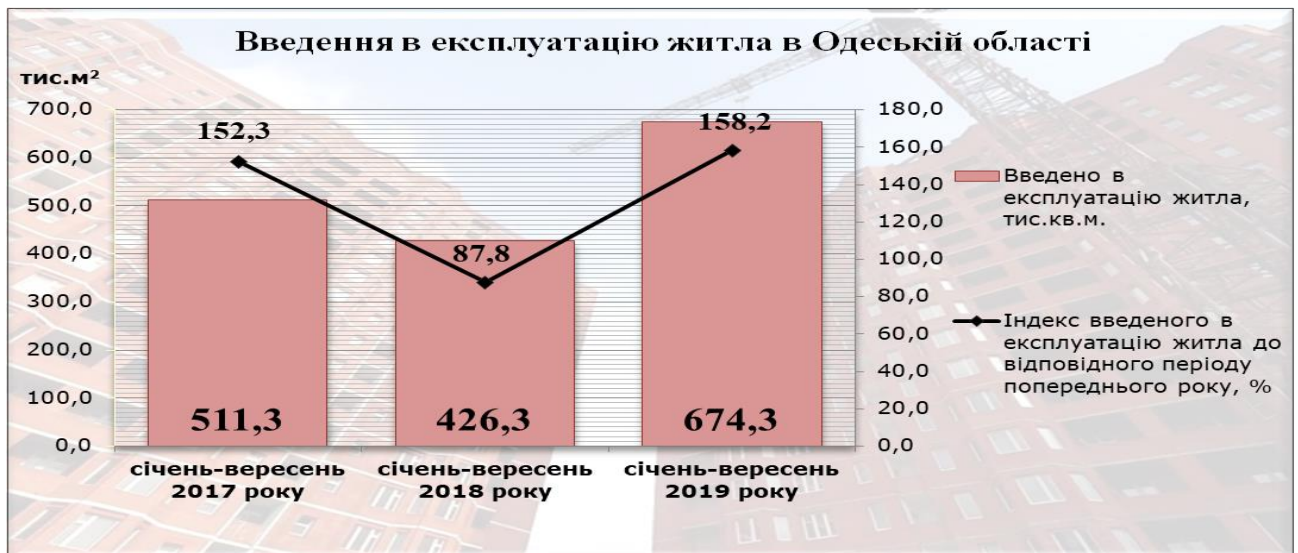
Водночас відбулося збільшення обсягів будівництва інженерних споруд (на 1,0%), частка яких у загальному обсязі будівництва становила 65,6%.

Динаміка обсягу виконаних будівельних робіт

Введення в експлуатацію житла в Одеській області

У січні-вересні 2019 року в регіоні введено в експлуатацію 674,3 тис м² загальної площі житла, що на 58,2% більше ніж у відповідному періоді минулого року. Серед регіонів України у зазначеному періоді Одеська область за обсягами введеного в експлуатацію житла посіла **4 місце**, за темпами зростання (зниження) введеного в експлуатацію житла – **10 місце**. Частка Одеської області в загальному обсязі введеного в експлуатацію житла – 8,7%.

Туризм

Одеський регіон є одним із провідних туристсько-рекреаційних центрів України, що обумовлено в першу чергу особливостями економіко-географічного розташування області, сприятливими природно-кліматичними умовами, наявністю великої кількості пам'яток історії, культури архітектури та містобудування, природних лікувальних ресурсів і морських піщаних пляжів.

Що створює всі передумови для розвитку в області різних видів туризму: культурно-пізнавального, релігійного, лікувально-оздоровчого, екологічного, круїзного, сільського та інших спеціалізованих видів туризму. Вирішальне значення для розвитку індустрії відпочинку має наявність на території Одещини розвиненої туристичної інфраструктури, основу якої складають заклади тимчасового розміщування: готелі, санаторно-курортні, оздоровчі заклади тощо.

Одеський регіон займає одне з провідних місць у державі щодо наявності сприятливих природно-кліматичних умов, курортно-рекреаційних ресурсів. Важливою і невід'ємною складовою рекреаційних ресурсів є наявність мінеральних вод та лікувальних грязей (пелоїдів), якими забезпечена Одеська область.

До водних об'єктів області, які мають категорію лікувальних, відносяться, зокрема, такі відомі родовища пелоїдів лиманів **Сасик, Бурнас, Алібей, Шагани, Будацького, Тилігульського, Куяльницького і Хаджибейського**, а також родовища мінеральних вод (МВ) **Одеське, Куяльницьке, Чорноморське**.

Серед всіх природних територій Одеської області виділяється природна територія курорту державного значення Куяльник з найціннішими ПЛР. В Одеській області розташовано **29 санаторно-курортних закладів**, ДП «Клінічний санаторій ім. Пирогова» є найбільшим санаторно-курортним закладом Одеської області.

Площа природно-заповідного фонду (ПЗФ) Одеської області становить 158,5704 тис га або 4,801% загальної площі території Одещини; площа екологічної мережі становить 1285,65 тис га, тобто її частка в загальній площі області дорівнює 38,927%.

У межах регіону розміщені унікальні для України природні комплекси – плавні, що формуються у гирлах Дунаю та Дністра. Це заповідні ландшафтно-гірлові ділянки, що мають глобальний біосферний статус і виділені як «Дунайський біосферний заповідник», Нижньодністровський національний природний парк. Крім цього, на території області розміщені НПП «Тузовські лимани», РЛП «Тилігульській», РЛП «Ізмаїльські остови» та ряд інших визначних об'єктів ПЗФ.

Своєрідність туристично-екскурсійного потенціалу області визначається численними пам'ятками різних часів відомими історико-культурними заповідниками, архітектурними пам'ятками, пам'ятниками та музеями. Це відомі у світі **Одеський національний академічний театр опери і балету, знамениті Потьомкінські сходи, українська Венеція – місто Вилкове, фортеця XII-XV ст. в м. Білгород-Дністровському, розкопки античних міст Тіри і Ніконії, пам'ятки культурної архітектури в Одесі, Ізмаїлі, Рені, Кілії та ін.**

Понад 5000 об'єктів культурної спадщини загальнодержавного та місцевого значення створили Одещині імідж одного із найбільш відомих і популярних серед туристів регіону.

Підприємницька діяльність

На 1 січня 2020 року на обліку в органах ГУ ДФС області знаходиться **229,8 тис.** платників (у т.ч. юридичних осіб – 92,0 тис осіб, фізичних осіб-підприємців – 137,8 тис осіб).

З початку року абсолютний приріст зареєстрованих підприємств (**юридичних осіб**) становить +3 352, абсолютний приріст фізичних осіб-підприємців (**ФОП**) +1 845.

В Одеській області здійснюють діяльність (сплачують податки) **126,2 тис** суб'єктів **малого та середнього підприємництва:**

- фізичних осіб-підприємців – 95,4 тис. (75,6%),
- малих підприємств – 29,8 тис. (23,7%),
- середніх підприємств – 941 (0,7%).

Найбільше суб'єктів малого та середнього підприємництва здійснюють діяльність у сфері оптової та роздрібної торгівлі (42,5%), операцій з нерухомим майном (7,2%), інформації та телекомунікацій (6,7%), сільського господарства (5,5%), професійної, наукової та технічної діяльності (5,5%), транспорту (5,2%), промисловості (4,9%), готельно-ресторанного господарства (4,3%), адміністративного, допоміжного обслуговування (3,3%), будівництва (3,0%).

За 2019 рік від суб'єктів малого та середнього підприємництва у вигляді податків та обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів **надійшло 16,6 млрд грн (+14,6% до відповідного періоду попереднього року)**, що становить **52,9% загальної суми бюджетних надходжень** (без урахування митних платежів):

- **державний бюджет – 8,1 млрд грн (+18,0% до минулого року)**
- **місцевий бюджет – 8,5 млрд грн (+11,6% до минулого року та складає 48,6% загальної суми надходжень до місцевого бюджету).**

Найбільше надходжень до бюджету генерують підприємства *сільського господарства* (18,3%), *оптової та роздрібної торгівлі* (16,5%), *промисловості* (16,1%), *транспортної* галузі (13,7%).

За інформацією ГУ статистики в Одеській області у **2018** році на середніх та малих підприємствах (юридичних особах) працювало **90,2%** (2017 – 90,5%, 2016 – 89,3%, 2015 – 76,0%) від загальної кількості **зайнятих** працівників.

Обсяг реалізованої продукції середніми та малими підприємствами області у **2018** році склав **74,0%** (2017 – 73,2%, 2016 – 70,9%, 2015 – 76,0%) від загального обсягу реалізації.

З метою підтримки розвитку підприємництва в області діє Програма розвитку конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва в Одеській області на 2017-2020 роки.

Основним напрямком Програми є **запровадження на конкурсній основі механізму компенсації частки відсотків по кредитах підприємців**, залученими на розвиток бізнесу.

За результатами 8 конкурсних відборів на різних етапах реалізації знаходяться 28 інвестиційних проектів **на суму близько 75 млн грн.**

За результатами конкурсних відборів право на компенсацію отримали проекти із запровадження ресурсо- та енергоефективного обладнання, проекти із започаткування на сільськогосподарському підприємстві виробництва круп, виготовлення олії із виноградних кісточок, будівництва складського приміщення для зберігання консервованої продукції власного виробництва, виготовлення ексклюзивних верстатів лазерної різки металів, виготовлення косметичної продукції з натуральних матеріалів, впровадження на виробництві енергоефективних технологій, запуск ліній з виготовлення сгущеного молока (іриски) та фасування насіння соняшнику, тощо.

Завдяки участі у Програмі підприємства-переможці збільшили обсяги власного виробництва, створили додатково 140 робочих місць. Всього ці підприємства забезпечують роботою близько 1400 мешканців області.

У 2019 році на часткову компенсацію відсотків з обласного бюджету використано 2,5 млн грн.

На 2020 році на підтримку розвитку підприємництва та подальшу реалізацію механізму часткової компенсації у обласному бюджеті передбачено 3,1 млн грн.

Зовнішньоекономічні зв'язки

У січні-жовтні 2019 року обсяги експорту товарів становили 1266,7 млн\$ (на 1,2% більше січня-жовтня 2018 року) та імпорту 1506,7 млн\$ (на 20,1% більше січня-жовтня 2018 року) відповідно. Сальдо негативне та становить 240,0 млн\$.

Зовнішньоторговельні операції товарами підприємства області здійснювали з партнерами із 168 країнами світу.

Основа товарної структури експорту області складала:

- зернові культури – з обсягом 486,5 млн \$ (+ 22,7%);
- жири та олії – 163,7 млн \$ (- 13,1%);
- готові харчові продукти – 124,3 млн \$ (- 8,7%),
- засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – 82,7 млн \$ (-39,6%)
- машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 64,8 млн \$ (- 1,9%),
- недорогоцінні метали та вироби з них – 52,8 млн\$ (- 47,3),
- **деревина і вироби з деревини – 17,8 млн\$ (+ 20,0%).**

Найбільші обсяги експортних поставок здійснювались до країн-партнерів:
Єгипту – 125,7 млн \$ (у 3,1 рази більше до 10 міс. 2018 року), Туреччини – 115,9 млн \$ (+ 39,5%), Польщі – 68,7 млн \$ (+36,0%), Іспанії – 52,4 млн \$ (- 3,2%), Італії – 50,1 млн \$ (+1,7%), Китаю – 47,4 млн \$ (-5,6%), Бангладеш – 42,8 млн \$ (у 3,2 рази), Малайзії – 35,5 млн \$ (-6,5 %), Республіки Молдова – 35,4 млн \$ (-51,1%), Нідерландів – 33,2 млн \$ (-4,2%).

Збільшився також експорт до Австрії у 2,8 рази, Чехії - у 2,3 рази, США – у 1,7 рази, Таїланду – у 1,5 рази, Марокко – у 1,5 рази, Великої Британії – у 1,5 рази.

У січні-жовтні 2019 року обсяг експорту товарів до країн ЄС становив 349,4 млн \$ (27,6% від загального обсягу експорту товарів області).

Найсуттєвіші експортні поставки серед країн ЄС здійснювались до Польщі – 68,7 млн \$, Іспанії – 52,4 млн \$, Італії – 50,1 млн \$, Нідерландів – 33,2 млн \$, Болгарії – 18,2 млн \$, Німеччини – 24,5 млн \$, Франції – 15,6 млн \$, Румунії – 12,5 млн \$, Великої Британії – 11,8 млн \$.

Найбільші імпортні поставки товарів надходили з Китаю на суму 484,3 млн \$ (32,1% від загальної кількості імпорту), Туреччини – 160,8 млн \$ (10,7%), Німеччини – 71,2 млн \$ (4,7%), Росії – 70,6 млн \$ (4,7%), США – 66,5 млн \$ (4,4%), Індонезії – 64,4 млн \$ (4,3%), Італії – 42,7 млн \$ (2,8%), Білорусь – 41,8 млн \$ (2,8%).

У товарній структурі імпортних надходжень значними були: машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання – 280,0 млн \$ (на 26,6%

більше до січня–жовтня 2018 року), мінеральні продукти – 155,5 млн \$ (+ 4,9%), продукти рослинного походження – 139,0 млн \$ (+ 22,0%), текстильні матеріали та текстильні вироби – 126,6 млн \$ (у 2,0 рази), засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби – 121,5 млн \$ (+43,2%), недорогоцінні метали та вироби з них – 107,1 млн \$ (менше на 8,6%), продукція хімічної промисловості – 97,0 млн \$ (+ 32,2%), полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 85,6 млн \$ (+ **13,9%**), жири та олії тваринного або рослинного походження – 66,0 млн \$ (- 33,4%), готові харчові продукти – 66,1 млн \$ (+ 5,0%), **взуття, головні убори, парасольки** – 57,8 млн \$ (у 2,0 рази більше).

У січні–жовтні 2019 року імпорту товарів з країн ЄС становив 364,4 млн \$ (24,2% від загального імпорту товарів області).

Найбільші надходження імпорту товарів серед країн ЄС здійснювались з Німеччини – 71,2 млн \$, Італії – 42,8 млн \$, Польщі – 37,2 млн \$, Греції – 29,8 млн \$, Іспанії – 26,5 млн \$, Болгарії – 25,7 млн \$, Бельгії – 18,9 млн \$, Франції – 17,1 млн \$, Литви – 15,1 млн \$, Нідерландів – 10,4 млн \$, Великої Британії – 10,4 млн \$.

Зовнішня торгівля послугами.

У січні–вересні 2019 року експорт послуг становив 581,1 млн \$ та збільшився на 9,1%, імпорту – 177,3 млн \$ збільшився – на 16,9%. Сальдо позитивне та становить +403,8 млн \$. Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 3,3 (у січні–вересні 2018 року – 3,5).

Зовнішньоторговельні операції здійснювались із партнерами 161 країною світу.

Серед країн-партнерів найбільші обсяги послуг надавалися Швейцарії – 77,3 млн \$ (+23,1%), Віргінським Островам (Брит.) – 52,3 млн \$ (+6,2%), Туреччині – 44,5 млн \$ (+ 64,9%), Об'єднаним Арабським Еміратам – 40,3 млн \$ (+ 35,0%), Кіпру – 35,6 млн \$ (- 1,7%) та Велика Британія – 25,7 млн \$ (-17,1%).

У січні–вересні 2019 року найбільші обсяги експорту припадали на транспортні послуги (79,2% до загального обсягу експорту послуг), ділові – 10,6%, послуги, пов'язані з подорожами – 4,2%, послуги у сфері комунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги – 2,9%.

Частка країн ЄС у загальному обсязі послуг, наданих регіоном, склала 34,2% і становила 198,9 млн\$.

Головними партнерами в експорті послуг серед країн–членів ЄС були: Кіпр – 35,6 млн\$ (- 1,7%), Велика Британія – 25,7 млн\$ (- 7,1%), Данія – 24,1 млн\$ (+ 22,8%), Німеччина – 18,7 млн\$ (- 6,9%) та Франція – 14,2 млн\$ (+ 25,1%).

Серед країн–партнерів найбільше імпортувались послуги з Туреччини – 21,5 млн. дол. США (+ 52,1%), Франції – 21,1 млн. дол. США (+ 52,1%), Грузії– 17,3 млн. дол. США (+ 61,5%), Кіпру – 15,7 млн. дол. США (+ 6,6%).

Найбільшу частку в загальному обсязі імпорту послуг у січні–вересні 2019 року складали транспортні послуги – 78,0%, ділові послуги – 9,3%, послуги, пов'язані з подорожами – 4,4% та послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю – 3,9%.

Імпорту послуг від країн ЄС становив 92,2 млн \$ або 52,0% до загального обсягу імпорту та збільшився порівняно з січнем–вереснем 2018 року на 8,5%.

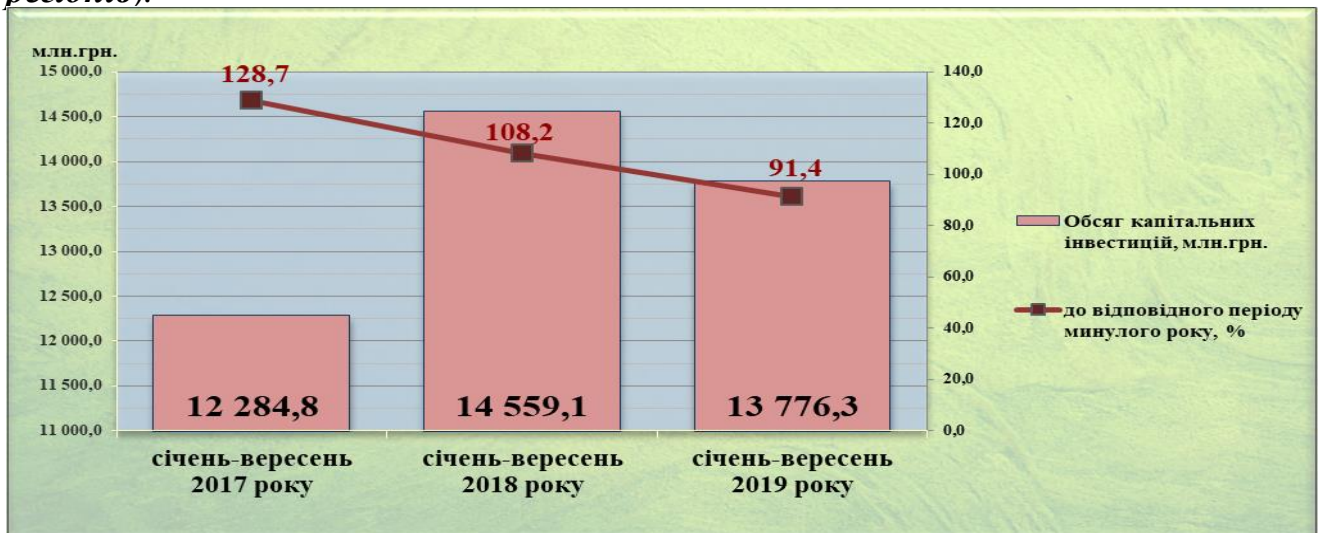

Серед країн ЄС найбільші обсяги послуг одержувалися від Франції – 21,0 млн \$ (у 2,6 разів більше), Кіпру – 15,7 млн \$ (на 6,6% більше), Німеччини – 9,1 млн \$ (на 2,2% більше), Данії – 7,1 млн \$ (на 30,0% більше), Великій Британії – 6,3 млн \$ (на 4,1% менше), Болгарії – 6,1 млн \$ (у 1,9 разів більше).

Інвестиційна діяльність

Аналіз капітальних інвестицій в Одеській області. За січень-вересень 2019 року підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно **13776,3 млн. грн. капітальних інвестицій** (у січні-вересні 2018 року – 14559,1 млн. грн.). Обсяг капітальних інвестицій на одну особу населення становить **5811,3 грн.**

У зазначеному періоді область за обсягами капітальних інвестицій **посіла 8 місце** серед регіонів країни. Частка регіону у загальному обсязі залучених інвестицій – **3,6%**. Обсяг капітальних інвестицій порівняно з відповідним періодом минулого року зменшився на **8,6%** (22-23 місце серед регіонів).

Найбільші обсяги капітальних інвестицій освоєно в галузях:

- ✚ транспорт, складське госп-во, поштова, кур'єрська діяльність – **3032,8 млн.грн.** (22,0%);
- ✚ державне управління й оборона; обов'язкове соц. страхування – **2343,1 млн.грн.** (17,0%);
- ✚ будівництво – **2229,6 млн. грн.** (16,2%);
- ✚ промисловість – **1914,7 млн. грн.** (13,9%);
- ✚ сільське, лісове та рибне господарство – **1289,1 млн. грн.** (9,4%);
- ✚ оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів – **980,8 млн.грн.** (7,1%)

Капітальні інвестиції в розрізі джерел фінансування

	Освоєно (використано) капітальних інвестицій			
	січень-вересень 2019 року		січень-вересень 2018 року	
	млн. грн.	у % до загального обсягу	млн. грн.	у % до загального обсягу
Усього, в тому числі за рахунок:	13776,3	100,0	14559,1	100,0
коштів державного бюджету	317,3	2,3	495,8	3,4
коштів місцевих бюджетів	2451,2	17,8	2192,6	15,1

	Освоєно (використано) капітальних інвестицій			
	січень-вересень 2019 року		січень-вересень 2018 року	
	млн. грн.	у % до загального обсягу	млн. грн.	у % до загального обсягу
власних коштів підприємств та організацій	8901,9	64,6	9315,2	64,0
кредитів банків та інших позик	570,4	4,1	1066,35	7,3
коштів населення на будівництво житла	1263,5	9,2	1325,5	9,1
Інших джерел фінансування	272,0	2,0	163,65	1,1

Найвагомішу частку капітальних інвестицій за видами активів у січні-вересні 2019 року **спрямовано в матеріальні активи – 13090,45 млн. грн.** (95,0 % загального обсягу), у тому числі у машини, обладнання та інвентар – 31,5% усіх інвестицій, нежитлові будівлі – 25,1%, житлові будівлі – 14,7%, інженерні споруди – 11,7%, транспортні засоби – 8,5%.

Станом на 1 жовтня 2019 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) становив **1271,1 млн \$**, що на 1,0% (19,8 млн \$) більше обсягу інвестицій на початок 2019 року.

За обсягами ПІІ область посіла 5 місце (на 01.01.2019 – 5 місце) серед інших регіонів країни.

У січні-вересні 2019 року в економіку Одеської області іноземними інвесторами вкладено **29,1 млн \$** прямих інвестицій (акціонерного капіталу); збільшення капіталу становило 19,8 млн \$; інші зміни вартості акціонерного капіталу нерезидентів становили 22,3 млн \$ (у т.ч. за рахунок курсової різниці 22,8 млн \$).

Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу населення регіону на 1 жовтня 2019 р. становив 536,2 \$.

Основна частина загального обсягу надходжень прямих інвестицій належать інвесторам Кіпру та Сінгапуру.

Серед країн світу на 1 жовтня 2019 року з початку року:

найбільший приріст ПІІ (млн.дол.США):		найбільший відтік ПІІ (млн.дол.США):	
Кіпр	+34,2	Велика Британія	-12,0
Нідерланди	+5,8	Сінгапур	-7,8

Найбільший приріст ПІІ у сфері:

▪ операції з нерухомим майном	+22,3 млн.дол. США
▪ фінансова та страхова діяльність	+5,9 млн.дол. США
▪ професійна, наукова та технічна діяльність	+1,6 млн.дол. США

Прямі іноземні інвестиції в область

	Усього (млн.дол. США)	у тому числі:	
		з країн ЄС	з інших країн світу
Прямі інвестиції нерезидентів в область (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 01.01.2019	2340,1	1747,5	592,6
Акціонерний капітал нерезидентів в область на 01.01.2019	1251,3	748,5	502,7
Надійшло акціонерного капіталу нерезидентів	29,1	26,6	2,5
Вибуло акціонерного капіталу нерезидентів	-31,5	-26,5	-5,0
Інші зміни вартості акціонерного капіталу нерезидентів (зміна вартості, утрати, перекласифікація інвестицій тощо)	22,3	19,3	3,0
з них курсова різниця	22,8	23,4	-0,7
Акціонерний капітал нерезидентів в область на 01.10.2019	1271,1	767,9	503,2
Боргові інструменти(заборгованість за кредитами та позиками, зобов'язання за торговими кредитами та інші зобов'язання перед прямими інвесторами) на 01.01.2019	1088,9	998,9	89,9
на 01.10.2019	1089,3	999,7	89,6
Прямі інвестиції нерезидентів в область (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 01.10.2019	2360,4	1767,6	592,8

**Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал)
в область за видами економічної діяльності**

	у фактичних цінах, млн \$				приріст з початку року
	на 01.01.2019	у % до загального підсумку	на 01.10.2019	у % до загального підсумку	
Усього, в тому числі:	1251,3	100,0	1271,1	100,0	+19,8
Сільське, лісове та рибне господарство	2,2	0,2	2,4	0,2	+0,2
Промисловість	533,6	42,6	525,9	41,4	-1,2
Добувна промисловість	0,6	0,0	0,7	0,1	+0,1
Переробна промисловість	330,8	26,4	331,1	26,0	+0,3
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	199,1	15,9	191,1	15,0	-8,0
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	3,1	0,2	3,1	0,2	0
Будівництво	24,7	2,0	25,7	2,0	+1,0

Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	22,4	1,8	25,1	2,0	+2,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	314,1	25,1	306,5	24,1	-7,6
Тимчасове розміщення й організація харчування	12,5	1,0	13,2	1,0	+0,7
Інформація та телекомунікації	2,7	0,2	2,9	0,2	+0,2
Фінансова та страхова діяльність	30,9	2,5	36,8	2,9	+5,9
Операції з нерухомим майном	227,7	18,2	250,0	19,7	+22,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	64,3	5,1	65,9	5,2	+1,6
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	5,8	0,5	6,2	0,5	+0,4
Освіта	6,3	0,5	6,5	0,5	+0,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,5	0,2	2,8	0,2	+0,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	1,2	0,1	1,2	0,1	0
Надання інших видів послуг	0,06	0,0	0,06	0,0	0

Прямі іноземні інвестиції в розрізі регіонів України (млн. дол. США)

	Обсяги інвестицій			
	на 01.01.2019		на 01.10.2019	
	усього	у % до загального підсумку	усього	у % до загального підсумку
Україна	32 911,0	100,0	34 727,6	100,0
Вінницька	222,8	0,7	237,5	0,7
Волинська	265,9	0,8	288,7	0,8
Дніпропетровська	3 535,7	10,7	3 765,2	10,8
Донецька	1 289,5	3,9	1 398,5	4,0
Житомирська	234,2	0,7	243,6	0,7
Закарпатська	343,3	1,0	348,6	1,0
Запорізька	900,8	2,7	925,0	2,7
Івано-Франківська	894,6	2,7	858,7	2,5
Київська	1 596,9	4,9	1 638,7	4,7
Кіровоградська	69,3	0,2	75,0	0,2
Луганська	437,2	1,3	449,1	1,3
Львівська	947,8	2,9	1 005,9	2,9
Миколаївська	220,7	0,7	253,3	0,7
Одеська	5 місце 1251,3	3,8	5 місце 1271,1	3,7
Полтавська	1 024,7	3,1	1 159,9	3,3
Рівненська	130,4	0,4	134,8	0,4
Сумська	184,5	0,6	199,9	0,6
Тернопільська	100,6	0,3	49,3	0,1
Харківська	652,5	2,0	755,0	2,2

	Обсяги інвестицій			
	на 01.01.2019		на 01.10.2019	
	усього	у % до загального підсумку	усього	у % до загального підсумку
Херсонська	204,8	0,6	246,9	0,7
Хмельницька	200,5	0,6	196,4	0,6
Черкаська	329,8	1,0	358,9	1,0
Чернівецька	45,6	0,1	52,8	0,2
Чернігівська	435,7	1,3	440,3	1,3
м. Київ	17 392,0	52,8	18 374,6	52,9

Міжрегіональне та транскордонне співробітництво. На постійній основі здійснюється супровід іноземних інвесторів, які планують розміщення своїх потужностей на території Одеської області. Надається сприяння у визначенні потенційних локацій для розміщення виробництв, проведенні переговорів з причетними організаціями та установами для забезпечення необхідної інфраструктури.

Питання розширення ринків збуту продукції місцевих товаровиробників розглядалося в рамках Міжнародного торгово-експортного форуму – Trade&Export Forum Odesa, 2019, який відбувся 12.04.2019 та став платформою для нетворкінгу і нових ділових знайомств, обговорення актуальних питань бізнесу, обміну досвідом та зібрав близько 300 учасників.

Визнаючи, виникаючі під час активізації експортної процедури, виклики, в квітні 2019 року було відкрито Центр підтримки експорту при Одеській ОДА. Центр підтримки експорту є інструментом допомоги вже існуючим та потенційним експортерам Одеської області, що служить платформою для міжнародного співробітництва між українськими підприємцями та їх іноземними партнерами.

Департамент інвестицій, міжнародного та міжрегіонального співробітництва Одеської ОДА, спільно з «Центром підтримки експорту», надає практичну допомогу представникам малого та середнього підприємництва у виході на глобальні міжнародні ринки шляхом надання консультативних, аналітичних, юридичних, організаційних послуг, зокрема з питань щодо: проведення маркетингових досліджень, надання консультацій з питань фінансів та управління, висновків щодо експортної діяльності підприємств; дослідження ринку та пошуку надійного іноземного партнера; перевірки відповідності товару стандартам країни збуту та підготовки необхідної документації, сертифікації; проведення семінарів, презентацій, конференцій та інших навчальних заходів для суб'єктів малого та середнього підприємництва, що пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю.

Одеська область увійшла у трійку переможців конкурсу «Битва міст» і приєдналася до реалізації освітніх експортних програм Export Revolution Ukraine та Creative Export Ukraine на рівнях START та PRO від уряду Естонії.

27.09.2019 за підтримки Центру відбувся практичний тренінг «Усе про контракти GAFTA/FOSFA» для фахівців торгових та логістичних компаній у сфері аграрного експорту.

28.03.2019 року за підтримкою EXPORT PROMOTION OFFICE OF UKRAINE проведено Meet Up «Веб для експорту: як не загубитись у мережі» у якому взяли участь підприємства Одеської області.

З **15.11.2019** для суб'єктів підприємницької діяльності області започатковано **курс семінарів «Export with 4P: product, price, place, promotion»** в рамках яких проводяться тренінги від провідних міжнародних фахівців діючих бізнесменів і банкірів. «Export with 4P» - це нетворкінг-майданчик для формування корисної комунікації і отримання необхідних знань для реалізації та розширення експортного потенціалу.

Програма кожного семінару об'єднує усі етапи експортного проекту починаючи від пошуку потенційного ринку та підготовки усього асортименту продукції до вимог потенційного ринку збуту до розробки ефективної маркетингової стратегії.

Особливістю даного курсу є те, що слухачам надається можливість вибирати теми виступів й включати їх в програму наступного семінару. Таким чином, виявляються актуальні питання та проблематика експортної діяльності.

Активізація міжнародного та міжрегіонального співробітництва:

ПЕРЕЛІК підписаних за 2019 рік угод між Одеською областю і суб'єктами іноземних держав:

№ п/п	Назва документу	Дата набуття чинності	Термін дії угоди	Інформація про пролонгацію терміну дії угоди
РЕСПУБЛІКА БІЛОРУСЬ				
1.1	Угода про співробітництво між Одеською обласною державною адміністрацією України та Вітебським обласним виконавчим комітетом Республіки Білорусь	04.10.2019	3 роки	Автоматична пролонгація
ЛАТВІЙСЬКА РЕСПУБЛІКА				
2.1	Угода про співробітництво між Одеською обласною державною адміністрацією України та радою Розвитку Відземського регіону планування Латвійської Республіки	21.05.2019	5 років	Автоматична пролонгація

Продовжуються переговори щодо започаткування співпраці (підписання міжрегіональних угод) з регіонами:

- Аргентини (провінція Санта-Фе);
- Італії (адміністративна область Ломбардія);
- Китаю (провінція Цзянсі);
- Словаччиною (Жилінський край);
- Пакистаном (провінція Сінд);
- Алжиром (провінція Беджая).

За 2019 рік було забезпечено проведення близько 100 заходів міжнародного характеру, серед яких:

- зустрічі з дипломатами, іноземними інвесторами, представниками бізнесу щодо економічного та інвестиційного співробітництва;
- зустрічі з дипломатичним корпусом, акредитованим в Україні, з головами та представниками міжнародних організацій, місій, проектів, з військовими та представниками влади;

- візити іноземних делегацій;
- освітньо-інформаційні заходи з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, з питань залучення іноземних інвестицій та покращення інвестиційного клімату, дипломатичного протоколу, розширення експортного потенціалу підприємств;
- участь в урочистих прийомах дипломатичних місій та на іноземних військових кораблях;
- організація 2 міжнародних відряджень;
- візит Північноатлантичної ради НАТО.

Фінанси та банківська система

Надходження до бюджетів усіх рівнів за 2019 рік за оперативними даними склали 70 251 660,0 тис.грн., темп росту до 2018 року – 105,8%. *Довідково: надходження за 2018 рік - 66 382 707,5 тис.грн, темп росту до 2017 року – 128,1%, надходження за 2017 рік – 51 844 231,6 тис.грн. темп росту до 2016 року – 130,4%.*

Надходження до державного бюджету за 2019 рік за оперативними даними склали 52 703 929,6 тис.грн., темп росту до 2018 року – 102,7%. *Довідково: надходження за 2018 рік – 51 301 927,9 тис.грн, темп росту до 2017 року – 131,1%, надходження за 2017 рік – 39 128 474,8 тис.грн., темп росту до 2016 року – 129,9%.*

Надходження до місцевих бюджетів за 2019 рік за оперативними даними склали 17 547 730,4 тис.грн., темп росту до 2018 року – 116,4%, виконання плану 2019 року – 100,6%. *Довідково: надходження за 2018 рік - 15 080 779,6 тис.грн, темп росту до 2017 року – 118,7%, виконання плану – 101,5%, надходження за 2017 рік – 12 715 756,8 тис.грн., темп росту до 2016 року – 131,9%, виконання плану 102,8%.*

Видатки місцевих бюджетів області з урахуванням трансфертів за 2019 рік – 33 819 725,4 тис.грн. *Довідково: за 2018 рік – 32 341 852,3 тис.грн., за 2017 рік виконані у сумі 29 257 551,4 тис.грн.*

Обсяг капітальних видатків за 2019 рік склав 7 121 326,4 тис.грн., темп росту до 2018 року – 118,7%. *Довідково: капітальні видатки за 2018 рік – 5 999 399,5 тис.грн, темп росту до 2017 – 102,6%; капітальні видатки за 2017 рік – 5 844 969,3 тис.грн.*

Нерозподілений вільний залишок коштів місцевих бюджетів на 31.12.2019 становить 204 967,3 тис.грн., відхилення до початку року 1 137 029,0 тис.грн. *Довідково: на 31.12.2018 - 199 406,0 тис.грн., відхилення до початку року 1 031 380,7 тис.грн.; на 31.12.2017 - 114 149,6 тис.грн., відхилення до початку року – 1 414 566,9 тис.грн.*

На депозитних рахунках у банках у 2019 році розміщено та повернуто тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів у сумі 6 000,0 тис.грн. *Довідково: у 2018 році – розміщено та повернуто 410 310,0 тис.грн.; у 2017 році розміщено та повернуто 674 154,0 тис.грн. З простроченим терміном з 25.09.2009р. на депозитному рахунку в АКБ «Імексбанк» - 15 762,4 тис.грн. (Нерубайська сільська рада Біляївського району).*

Дебіторська заборгованість за 11 місяців 2019 року склала 47 592,2 тис.грн. (6 046,2 тис.грн. – загальний фонд, 41 546,0 тис.грн. – спеціальний фонд), за 2018 рік – 85 891,9 тис.грн. (2 949,6 тис.грн. – загальний фонд, 82 942,3 тис.грн. – спеціальний фонд), за 2017 рік – 114 472,8 тис.грн. (3 262,6 тис.грн. – загальний фонд, 111 210,2 тис.грн. – спеціальний фонд), за 2016 рік – 4 362,3 тис.грн. (1 840,7 тис.грн. – загальний фонд, 2 521,6 тис.грн. – спеціальний фонд).

Кредиторська заборгованість за 11 місяців 2019 року склала 55 794,7 тис.грн. (41 371,1 тис.грн. – загальний фонд, 14 423,6 тис.грн. –

спеціальний фонд), за 2018 рік 308 503,7 тис.грн. (307 296,2 тис.грн. – загальний фонд, 1 207,5 тис.грн. – спеціальний фонд), за 2017 рік – 670 601,0 тис.грн. (667 032,6 тис.грн. – загальний фонд, 3 568,4 тис.грн. – спеціальний фонд), за 2016 рік – 416 668,4 тис.грн. (416 100,4 тис.грн. – загальний фонд, 568,0 тис.грн. – спеціальний фонд).

Кредиторська заборгованість бюджетних установ по заробітній платі складає 68,5 тис. грн., у т.ч. по Овідіопольському р-ну в сумі 44,1 тис. грн., а саме: по ТПКВ 0150 (КЕКВ 2111, 2120) у сумі 44,1 тис. грн. – заборгованість по Йосипівській сільській раді виникла в результаті відсутності необхідної суми на рахунку сільської ради; по Татарбунарському р-ну – 24,4 тис. грн., а саме по КЕКВ 2111 – 20,0 тис. грн., «Нарахування на оплату праці» по КЕКВ 2120 – 4,4 тис. грн.

Кредиторська заборгованість бюджетних установ за енергоносіями складає 73,3 тис.грн., у т.ч. по м. Ізмаїл заборгованість склала 949,8 тис.грн., а саме: по КЕКВ 2271(заборгованість за теплопостачання) – 934,3 тис.грн., по КЕКВ 2273 (заборгованість за електропостачання) – 14,5 тис.грн., по КЕКВ 2275 (заборгованість за вивезення сміття) – 1,0 тис.грн.; по Ізмаїльському р-ну заборгованість склала 29,7 тис.грн, а саме: по КЕКВ 2272 (заборгованість за водопостачання та водовідведення) – 0,8 тис.грн., по КЕКВ 2274 (заборгованість за природній газ) – 28,9 тис.грн.

Отримано трансфертів з держбюджету на 01.01.2020 з урахуванням повернення невикористаних коштів – 14 979 581,0 тис.грн. (дотації – 1 341 456,6 тис.грн., субвенції - 13 638 124,4 тис.грн). *Довідково: на 01.01.2019 з урахуванням повернення невикористаних коштів – 14 992 726,9 тис.грн. (дотації – 1 328 455,1 тис.грн., субвенції – 13 664 271,8 тис.грн.); на 01.01.2018 з урахуванням повернення невикористаних коштів – 13 214 986,7 тис.грн (дотації – 1 168 998,2 тис.грн., субвенції – 12 045 988,5 тис.грн.).*

Обсяг трансфертів з державного бюджету у порівнянні з обсягом надходжень податків і зборів до державного бюджету від Одеської області у 2019 році складає – 28,4%, у 2018 році складає – 29,2%, у 2017 році складає – 33,8%.

Відсутні зупинені операції по рахункам за 2017, 2018, 2019 роки.

Надходження від відчуження майна до спеціального фонду обласного бюджету за 2019 рік склали 5 054,2 тис.грн., виконання плану – 8,0%, недоотримано 58 240,9 тис.грн. *Довідково: надходження за 2018 рік – 25 786,6 тис.грн., виконання плану – 58,9%, недоотримано 18 026,7 тис.грн., надходження за 2017 рік – 2 750,5 тис.грн., виконання плану – 3,6%, недоотримано 73 137,0 тис.грн.*

Для усунення проблем виконання місцевих бюджетів Департаментом фінансів систематично проводяться семінари, консультації, наради, виїзні тематичні навчання, рекомендацій по підбору кадрів.

Результати роботи управління з питань праці Головного управління Держпраці в Одеській області з проведення контрольно-перевірочних заходів з метою легалізації зайнятості максимальної кількості населення регулярно розглядається на апаратних нарадах Одеської обласної державної адміністрації.

Питання щодо легалізації виплати заробітної плати та зайнятості населення постійно перебуває на контролі обласної державної адміністрації.

Соціальна сфера **Охорона здоров'я**

Характеристика демографічної ситуації.

За даними Головного управління статистики в Одеській області на протязі двох минулих років на 01.01.2020 чисельність населення області **зменшилась складає 2369248 жителів**, серед якого 33,4%, як і раніше, проживають на селі.

Вікова піраміда населення Одещини характеризується як регресивна. Основними ознаками цього є: неухильна невисока частка дитячого населення у віці 0-17 років, хоча за останній рік питома вага дітей повільно почала збільшуватися, а саме з **19,6% до 19,74%**, та продовження зростання частки населення у віці старше працездатного віку (протягом 2019 року з **25,4% до 25,5%** від загальної чисельності жителів області при середньому по країні біля 22,0%); питома вага працездатних осіб віком 18-59 років, скоріше за рахунок міграційних процесів, зменшилась до рівня **55,1% проти 56,1%**, наприклад, у 2016-ому; частка пенсіонерів щороку продовжує перевищувати частку дитячого населення.

В 2019 році чисельність жіночого населення регіону зменшилась і становила **1253,9 проти 1256,1** тис жінок рік тому, з них у фертильному віці – **560,9 тис** проти **564,7 тис** у попередньому. Взагалі за 5 минулих років (2011-2015) частка жінок дітородного віку підвищилась з 46,0% до 46,2%, але надалі зменшилась до 45,3% та в звітному – **вже до 44,7%**

Взагалі демографічна ситуація в регіоні не стабільна з тенденцією до погіршення. Надалі надано попередні показники за даними міст та районів області по причині відсутності річних даних природного руху від Головного управління статистики в Одеській області.

За звітний період 2019 року в області народилося живими **21278** дітей, що менше ніж за аналогічний період минулого року (23144). Загальний показник народжуваності по області склав **8,9 випадків на 1000 населення** та поступився показнику аналогічного періоду попереднього року (9,8‰). Серед інших демографічних показників, слід визначити, що рівень загальної смертності за 2018 рік складав 14,2 на 1000 населення, протягом звітнього періоду 2019 року показник нараховує **14,1‰**.

Показник малюкової смертності не стабільний, але має тенденцію позитивного руху, а саме в 2012 році він складав 8,84 на 1000 народжених живими, за наступні 5 років знизився до 7,32‰. У 2018 році **показник малюкової смертності** має стабільний вигляд, а саме 7,58 на 1000 народжених живими, а в 2019 році нараховує **6,91‰** при державному показнику минулого року – 7,0 на 1000 народжених живими.

Протягом 2017 року показник материнської смертності по області вагомо збільшився і склав – 15,74 на 100 000 народжених живими, що вдвічі вище ніж у 2016 році та при державному показнику 2016 року – 14,8 на 100 000 народжених живими. **Рівень материнських втрат** протягом звітнього періоду підвищився і

zareєстровано на показнику **23,50** на 100 тис народжених живими (5 випадків) проти 17,28 на 100 тис народжених живими за 2018 рік та при рівні середнього по країні 2019 року – 14,43.

Природне скорочення населення за рахунок зниження народжуваності на тлі практичної стабільності загальної смертності **збільшилося з 4,4 випадків** рік тому до **5,2** на 1000 жителів у від'ємному варіанті на 01.01.2020. За попередніми даними слід відмітити, що по регіону кількість територій з позитивним показником відновлення населення щороку зменшується і нараховує лише 1 адміністративну територію (м. Южне), що вагомо поступається, наприклад, 2017 року (7).

Мережа закладів охорони здоров'я.

Існуюча неоднаковість між містом та сілом, яка характеризується цілим рядом факторів (хуторність заселення сільських жителів, мала компактність, тобто, розкиданість населених пунктів і їх віддаленість один від одного, щільність населення на 1км² та ін.) оказує суттєвий вплив на доступність медичної допомоги і є важливою умовою формування оптимальної мережі медичних закладів, особливо на селі.

Для забезпечення медичної допомоги населенню Одеської області на початок 2015 року функціонувало 235 самостійних закладів охорони здоров'я, 219 з яких фінансувалося з місцевого бюджету. На 1 січня 2016 року медичну допомогу населенню регіону надавали вже **169 самостійних закладів** охорони здоров'я. Таке вагоме зменшення кількості медичних установ по області було пов'язано з реорганізаційними заходами щодо зміни підпорядкування установ.

За звітний період 2019 року порівняно з його початком за оперативними даними мережа лікувально-профілактичних закладів області по чисельності **не змінилася**. Медичну допомогу населенню регіону на 01.01.2020 надають **163** заклади, в тому числі 148 установ, які утримуються за рахунок місцевих бюджетів, 15 підпорядковано МОЗ України.

У переліку закладів протягом 2019 року було zareєстроване наступні зміни: створено Міський центр ПМСД у м. Білгород-Дністровський до складу якого увійшли 7 амбулаторій ЗПСМ (6 міських та 1 сільська амбулаторії ЗПСМ) і 4 ФАПі; припинив свою самостійну діяльність Перинатальний центр у м.Ізмаїл та увійшов, як структурний підрозділ, до складу Ізмаїльської міської центральної лікарні. У с. Маяки Маяківської сільської територіальної громади створено Центр ПМСД до складу якого увійшли амбулаторії трьох сіл. В м. Одеса відкрито Дитячий консультативно-діагностичний центр шляхом реорганізації існуючої раніше лікарні та організовано Центр невідкладної допомоги для міських поліклініках. Реорганізовано Міський інформаційно-аналітичний центр медичної статистики шляхом об'єднання з Міським центром здоров'я. Одеська міська лікарня №3 реорганізована шляхом приєднання до Міської лікарні №5. Станція переливання крові Одеської залізниці реорганізовано шляхом злиття з Обласною станцією переливання крові. Чорноморська міська лікарня та стоматологічна поліклініка м. Чорноморськ перейшли з підпорядкування МОЗ України до місцевого бюджету.

Серед існуючих установ охорони здоров'я по області зареєстроване: 2 обласні лікарні, 5 спеціалізованих лікарень, 14 міських лікарень для дорослих та 3 для дитячого контингенту, 26 центральних районних та 1 районна лікарня. Також медичну допомогу населенню області надають 8 диспансерів різних профілів, зокрема 3 установи стаціонарного типу; 2 шпиталі, 42 Центри ПМСД, 5 пологових будинків, 4 поліклініки для дорослих та 7 для дитячого населення, 7 стоматологічних поліклінік, 4 Будинки дитини, 9 санаторіїв, Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, Центр МСЕК, Обласний інформаційно-аналітичний центр, тощо.

Загальна кількість ФАПів протягом 2019 року з 491 заклади зменшилась до **472 установ** шляхом реорганізації 13 ФАПів у Подільському районі у медичні Пункти тимчасового базування, закриття 6 ФП в Окнянському районі при одночасній реорганізації АЗПСМ у с. Шершенці Кодимського району у ФАП та реорганізації ФАПу у с. Стара Некрасівка Ізмаїльського району в АЗПСМ.

Ліжковий фонд регіону.

Потужність стаціонарних закладів по території області складала станом на 01.01.2017 **16345 ліжок**. Забезпеченість ліжок населення у 2019 році становила **68,8 на 10 тис**, зокрема, ліжками місцевого бюджету (15135 одиниць) - **63,8 ліжок** на 10 тис.

Згідно постанови КМУ від 25.11.2015 №1024 «Про затвердження нормативу забезпечення стаціонарними ліжками у розрахунку на 10 тис населення» норматив було знижено до 60 ліжок на 10 тис. Міністерством охорони здоров'я було розроблено проект медичних рекомендацій щодо розрахунку ліжок на території.

Протягом 2017-2019 років стаціонарний фонд області скоротився на 935 одиниць та на 01.01.2020 становить **15410 ліжок**, що нараховує **65,0** одиниць на 10 тис жителів (ліжками місцевого бюджету – 61,9) при середньому показнику по Україні 2018 року – 66,1 ліжок на 10 тис населення.

Розподіл стаціонарного фонду наступний: в містах регіону розгорнуто 4490 ліжок, в районах – 4200 одиниць, потужність обласних закладів 5965 ліжок та у республіканських установах – 755 ліжок.

Сформовано оптимальна мережа закладів первинного рівня надання медичної допомоги на засадах сімейної медицини.

З метою забезпечення населення первинною медичною допомогою, а саме мережею амбулаторій ЗПСМ, з урахуванням характеру розселення міського та сільського населення, залежно від характеру забудови та досягнення рівної доступності первинної медичної допомоги, в області було проведено ряд реорганізаційних заходів.

Первинну допомогу населенню області на 01.01.2020 надають 52 самостійних амбулаторно-поліклінічних заклади (без урахування приватних та відомчих установ), зокрема **42 Центри ПМСД**, серед яких 16 розташовано у містах регіону та 26 – на території районів, 7 поліклінік для дитячого контингенту в м. Одеса та 3 самостійні амбулаторії в районах області.

Одночасно на території області надають медичну допомогу за принципом сімейного лікаря **12 ТОВ (ТОВ «Свята Катерина», ТОВ «Дім медицини», «Центр**

сімейної медицини «Амедика», «Амбулаторія ЗПСМ», «Одеський Доктор», «Новітній медичний простір», МЦ «Кайлас» та інші). А також більш 40 фізичних осіб приватних підприємців.

Крім установ амбулаторного типу на 01.01.2020, первинну медичну допомогу на засадах загальної практики надають заклади, в яких відкрити відділення та кабінети сімейної медицини. Працюють відділення сімейного лікаря на території 2 районів при Миколаївській та Ізмаїльській ЦРЛ.

В області також організовано 5 подібних відділень, серед яких відділення при установах відомчого підпорядкування (Одеська клінічна лікарня на залізничному транспорті) і дільниці у приватних лікувальних закладах (Медичний центр «Вемамед», Центр «Медікап», ТОВ «Натур Медікап» та інші).

Кількість населення, що отримує первинну медичну допомогу на засадах загальної практики, взагалі по області складає на 01.01.2020 - **2267473** особи, зокрема по районах – **1084445** мешканців. Доля дитячого контингенту віком 0-17 років становить 15,4%.

Наявна кількість амбулаторій загальної практики/сімейної медицини місцевого бюджетного фінансування збільшилась та становить на 01.01.2020 – **326** установ (на 01.01.2019 – 300), серед яких **3** самостійні заклади даного типу, **16** амбулаторій як структурні підрозділи ЦРЛ та **24** установи стали структурними підрозділами поліклінік м. Одеса.

Забезпеченість жителів регіону амбулаторними установами усіх форм власності нараховує на 01.01.2020 **1,45** проти 1,27 на 10 тис на початок поточного року; лікарями загальної практики сімейної медицини у теперішній час утрималась на рівні **3,9** проти **4,2** на 10 тис населення на 01.01.2019 та при державному показнику 2018 року – 3,53.

В регіоні закінчено створення Центрів первинної медичної допомоги, як юридичних осіб, з урахуванням положень наказу Міністерства охорони здоров'я України від 4 листопада 2011 року №755. До складу 42 Центрів ПМСД на 01.01.2020 - 282 амбулаторії, а саме 115 амбулаторій, які розташовані в містах області та поселеннях міського типу та 167 установ даного типу на селі, також 443 заклади типу ФАПів і фельдшерських пунктів, зокрема 88 закладів даного типу обслуговують понад 1000 населення.

Динаміка показників здоров'я населення.

Стан здоров'я населення регіону погіршується. Якщо за минулі 5 років приріст первинної захворюваності становив 5,2%, то загальна захворюваність за той же період зросла на 7,3%. Це свідчило про зростання хронізації захворювань серед населення. Але за останні 2 роки зареєстроване більше зростання виявлення хвороб ніж їх розповсюдження, що можливо свідчить про зменшення звернення хронічно хворих за медичною допомогою та недоліки у проведенні диспансеризації населення.

В Одеському регіоні щорічно реєструється більше 4,5 млн випадків захворювань, в тому числі біля 40% – це випадки з вперше встановленим діагнозом.

Хвороби системи кровообігу залишаються найбільш поширеною патологією, як в Україні так і в Одеській області. Рівень поширеності хвороб системи кровообігу по регіону за попередніми даними підвищився на 0,9% у порівнянні з 2018 роком за рахунок практичне усіх нозоформ (ішемічної хвороби серця, гіпертонічної та цереброваскулярної патології).

Виявлення захворювань системи кровообігу також збільшилось на 1,3%. Разом з тим, реєструється **підвищення** кількості випадків гострого інфаркту міокарда (ГІМ), що відповідає поставленому завданню щодо поліпшення діагностики ГІМ та досягненню за цим показником цифр, характерних для країн з передовими моделями організації охорони здоров'я. Сприяють цьому заходи щодо поліпшення матеріально-технічної бази і вдосконалення організаційних форм надання медичної допомоги.

Реєструється незначне підвищення смертності від серцево-судинних хвороб на 0,6% за рахунок ЦВХ (+2,3%), показник нараховує 710,5 на 100 тис дорослих (2018 рік – 706,2). Паралельно зареєстроване зменшення смертності від інфаркту міокарду на 3,6% порівняно з попереднім роком, що можливо пояснити відкриттям на території області реперфузійних центрів.

Захворюваність на деякі соціально значимо хвороби, наприклад, **туберкульоз**, за III квартал 2019 року порівняно з минулим роком (**86,4**) незначно збільшилась і становить **86,8 на 100 тис** населення. При цьому, показник деструктивних форм по області **знизився на 14,7%** з **28,1 до 24,5** випадків на 100 тис, зокрема, по сільським районах – на 18,5%, що свідчить про покращення виявлення патології. Це мало вплинуло на показник смертності від туберкульозу, останній підвищився з **8,0 випадків** рік тому до **8,1 на 100 тис** на 01.10.2019.

Епідемічне поширення **ВІЛ-інфекції та СНІД** серед населення регіону в 2019 році має тенденцію до зниження. Станом на 01.10.2019 показник виявлення ВІЛ зменшився і становив **73,9 на 100 тис** населення проти **74,2** за 9 місяців минулого року. Захворюваність на СНІД складає **43,1 на 100 тис** населення та поступається показнику аналогічного періоду попереднього року (53,0). Негативно те, що на даному фоні показник смертності від СНІД підвищився на 28% з **10,4 до 13,3 випадків** на 100 тис.

Захворюваність на злоякісні новоутворення останні роки по Одеської області повільно зростала. Але за попередніми даними рейтингових показників в звітному році виявлення онкологічної патології становить **278,6 проти 298,6** випадків на 100 тис жителів рік тому (Україна 2018 рік – 321,1). Питома вага онкологічних захворювань виявлених у 4 стадії процесу також **зменшилась з 22,6% до 20,5%** при середньому показнику по країні 16,6%. Враховуючи покращення динаміки деяких показників, загальна смертність від раку продовжила знижуватися, а саме з **128,3** на 100 тис в 2017 році до **115,5 на 100 тис** у 2018 році та до **102,8 випадків** – у звітному (Україна 2017 рік – 173,5).

Одним з вагомих показників стану здоров'я населення є рівень первинної інвалідності дорослого населення та, особливо, його працездатної вікової групи. Останній протягом III кварталів 2019 року має тенденцію до зменшення за рахунок туберкульозу, захворювань ендокринної системи, зокрема цукрового

діабету, хвороб органів дихання, патології кісткове – м'язової системи, травм та отруєнь, тощо, а саме з 37,71 випадків рік тому до **37,24** на 10 тис відповідного населення на 01.10.2019. Але, незважаючи на зниження загального показнику, відмічається підвищення рівню первинної інвалідності працездатних осіб від хвороб нервової системи, захворювань кровообігу та органів травлення. Показник тяжкості інвалідності (I+II групи) декілька підвищився з **50,8%** до **52,7%**.

Стан справ щодо створення спроможних мереж.

Розпорядженням голови облдержадміністрації від 17.05.2018 №504/А-2018 затверджено Перспективний план створення спроможних мереж надання первинної медичної допомоги в Одеській області.

До плану включено 25 Центрів ПМСД, 105 Амбулаторій групової практики, 121 Амбулаторія моно практики та 466 Пунктів здоров'я.

Кількість населення, що отримує первинну медичну допомогу на засадах загальної практики, взагалі по області складає **2267473** особи, зокрема, по районах – **1084445** мешканців. Доля дитячого контингенту віком 0-17 років становить 15,4%.

Визначено уточнені міста будівництва **29** нових амбулаторій в сільських районах області, які будуть збудовано протягом 2019-2020 років. До переліку існуючих закладів охорони здоров'я у сільській місцевості, що не потребують будівельних робіт, увійшли 5 ЦПМСД, 32 амбулаторії групової практики та 35 амбулаторій моно практики.

Наприкінці 2018 року першою з нових амбулаторій почала прийом пацієнтів АЗПСМ у с. Маяки, яка протягом звітного року перетворено в Маяківський Центр ПМСД.

У відповідності до Перспективного плану створення спроможних мереж надання первинної медичної допомоги в Одеській області та згідно плану будівництва у с. **Бакша** Савранського району збудовано та відкрито нову амбулаторію, яка обслуговує мешканців 6 сіл. Окрім кабінетів та процедурних, у ній передбачено житло для сімейного лікаря. Амбулаторію створено на умовах співфінансування з державного та місцевого бюджетів. Загальний кошторис склав майже 5,7 млн. грн. За закладом закріплено новий автомобіль.

У с. **Ліски** Кілійської ОТГ триває будівництво амбулаторії групової практики, яка обслуговуватиме \approx 1500 населення с. Ліски та найближчих селищ. Загальна вартість проекту близько 5-ти мільйонів гривень.

Розпочато будівництво нової амбулаторії у с. **Вишневе** Татарбунарського району. Амбулаторія надаватиме послуги 3 населеним пунктам. Проект амбулаторії передбачає зведення нової будівлі (у т.ч. квартири для лікаря) з присадибною ділянкою, забезпечення новим обладнанням та новим автомобілем.

У с. **Болгарка** Роздільнянського району розпочато будівництво амбулаторії загальної практики шляхом спів фінансування з бюджетів усіх рівнів в межах цільової програми «Доступна медицина на 2018-2020 роки». Медичний заклад обслуговуватиме мешканців Єгорівської сільської ради, до складу якої входить 7 населених пунктів.

14 червня 2019 року у **с. Стара Некрасівка** Ізмаїльського району відкрито лікарську амбулаторію ЗПСМ. Заклад обслуговує жителів 2 населених пунктів (Стара Некрасівка та Дунайське). Загальна сума капітального ремонту будівлі більш 3 млн грн.

У **с. Новоселівка** Куяльницької ОТГ Подільського району закінчено капітальний ремонт будівлі Центру ПМСД, оновлено усе лікувальне приладдя, кабінети оснащено усім необхідним, також було придбано новий кардіограф й аналізатор.

Закінчено капітальний ремонт амбулаторії у **сміт Сергіївка** Білгород-Дністровського району. Витрачено 800 тис грн.

У **с. Пужайкове** Балтського району відбулося відкриття після капітального ремонту сільської лікарської амбулаторії ЗПСМ, яка обслуговуватиме 1200 місцевих мешканців. Проект реалізовано за рахунок усіх рівнів бюджету.

16 квітня 2019 року було відкрито сучасна амбулаторія у **с. Зоря** Саратського району.

Закінчено капітальний ремонт амбулаторії у **с. Піщана** Балтського району, який було проведено за рахунок коштів місцевого, обласного та державного бюджетів.

Покращення матеріально-технічного стану закладів охорони здоров'я.

Для закладів первинної ланки районів області за звітний період за попередніми даними було придбано 7 автомобілів, 15 одиниць холодильного обладнання, 66 лабораторних апаратів (глюкометри, аналізатори, мікроскопи, центрифуги ін.), 16 отоскопів, 10 офтальмоскопів, 168 мобільно-діагностичних комплексів та ін.

Протягом 2018-2019 років сімейні лікарі 26 Центрів первинної медико-санітарної допомоги районів області отримали **182 комплекти** (сумка-укладка спеціальна, укомплектована діагностичним обладнанням). Загальна вартість комплектів становить **7040964,00** грн. У середньому кожен ЦПМСД отримав по 6-8 комплектів.

До складу комплекту входить: електрокардіограф, спірометр портативний, пульсоксиметр, автоматичний тонометр для вимірювання артеріального тиску та частоти пульсу, автоматичний термометр для швидкого вимірювання температури тіла на лобі, апарат для вимірювання рівня глюкози та холестерину.

Забезпеченість автотранспортом амбулаторій Центрів ПМСД на 01.10.2019 зареєстровано на рівні **53,0%** проти 49,7% на 01.10.2018, наявна кількість у теперішній час складає **279** автомобілів проти 527 нормативних, зокрема відповідно до таблицю оснащення амбулаторій повнопривідними автомобілями забезпечено 169 закладів даного типу або 41,8% від потреби.

Центри ПМСД по регіону оснащені обладнанням на **77%** проти 61%, наприклад, у 2016 році. Заклади охорони здоров'я, які є структурними підрозділами Центрів ПМСД, та надають первинну медико-санітарну допомогу на засадах загальної практики/сімейної медицини, мешканцям сільської місцевості, в середньому оснащені згідно примірного таблицю оснащення на:

- лікарські амбулаторії – на 91% проти 76% рік тому;
- фельдшерсько-акушерські пункти оснащені на 58%.

В закладах первинної ланки встановлено **815** комп'ютерів, зокрема протягом звітного року було придбано 121 комп'ютер, 32 ноутбука та 82 планшети. До Інтернету підключено 99,8% Центрив ПМСД.

Протягом 2019 року проведені капітальні та поточні ремонти в лікувально-профілактичних закладах районів на суму **21 млн грн.**

До переліку відремонтованих об'єктів за кошти різних рівнів бюджетів включено: 13 центральних районних лікарень на загальну суму 12, 536 млн грн, 14 сільських лікарських амбулаторій на суму 6, 941 млн грн та 8 фельдшерсько-акушерських пунктів, на ремонт яких витрачено 2,311 млн грн.

З метою подальшого удосконалення системи охорони здоров'я, збільшення доступності та якості медичних послуг на всіх рівнях надання медичної допомоги та забезпечення населення якісним медичним обслуговуванням в області протягом звітного періоду було проведено наступні заходи:

Проведено за графіком реалізації проекту у галузі охорони здоров'я нашої області «Мобільна поліклініка», який передбачав проведення діагностики захворювань та надання кваліфікаційних консультацій сільському населенню регіону. За I етап на 01.04.2019 було оглянуто коло 20500 пацієнта з 61 населених пунктів області. Частка жінок становить біля 50%, проведено 3500 ультразвукових досліджень, біля 1800 мамографій, а також 3000 офтальмологічних й 2800 кардіологічних обстежень, ін. Близько 2600 пацієнтів направлено на стаціонарне обстеження та лікування до ЦРЛ та 960 – до обласних установ регіону.

В Одеській обласній дитячій лікарні завершився ремонт відділення інтенсивної терапії для новонароджених та недоношених малюків, який продовжувався 5 місяців та було витрачено 885 тис грн. з обласного бюджету. В обласній програмі «Доступна медицина» є окремий напрям для лікування дітей. Відтак, за рахунок бюджету 3 дні перебування в обласній дитячій лікарні є повністю безкоштовними. З початку 2019 року таку допомогу вже отримали коло 500 маленьких пацієнтів.

У Балтській ЦРЛ розпочало роботу відділення невідкладної допомоги з кабінетом телемедицини. На облаштування Emergency Room спрямували майже 3,8 млн. грн. Із них: 2,5 – з обласного бюджету на придбання цифрового рентген апарату, решта – з місцевого на ремонт приміщення, меблі та обладнання. У разі необхідності медичну допомогу у відкритому відділенні Балтської ЦРЛ, яка є центром госпітального округу, зможуть отримати також жителі Кодимського, Любашівського та Савранського районів.

30 серпня відбулося відкриття відділення невідкладної медичної допомоги в Іванівській ЦРЛ. У відділенні встановлено сучасну медичну апаратуру за кошти районного бюджету, сільських громад та ОТГ, а цифровий рентген апарат передано району в рамках реалізації обласної цільової програми «Доступна медицина 2018-2020».

Відкрито після капітального ремонту відділення невідкладної допомоги Арцизької ЦРЛ. На облаштування проекту було спрямовано майже 1,5 млн грн.

На даний час за даними звітів з територій в Одеській області вже відкрито 9 відділень екстреної (невідкладної) медичної допомоги (Emergency department),

зокрема в Окнянському, Болградському, Балтському, Арцизькому, Іванівському, В-Михайлівському та Любашівському районах, Вилківській міській лікарні Кілійського району та Маяківському ЦПМСД.

Іванівська центральна районна лікарня стала отримувати воду з окремої артезіанської свердловини. На устаткування водопостачання із районного бюджету витрачено 403,5 тис грн. Якість води відповідає нормативам.

У березні 2019 року було підписано масштабний інвестиційний проект «Трансгранична структура охорони здоров'я» у межах Спільної операційної програми Європейської спілки «Румунія-Україна 2014-2020», який дозволить м.Ізмаїл залучити на модернізацію системи охорони здоров'я інвестиції на загальну суму 1196511,76 євро, зокрема, 354060,0 євро – на Дунайську обласну лікарню. 24 червня 2019 року пройшла стартова конференція проекту.

Продовжує активно працювати Обласний центр нефрології та гемодіалізу на 40 ліжок з можливістю обслуговування 320 пацієнтів. У теперішній час Центр обслуговує 125 пацієнтів, у т.ч. 72 проживають в м. Одеса. Частка сільських мешканців складає 42,4% (53 хворих). Найбільша кількість пацієнтів з Біляївського, Овідіопольського, В-Михайлівського районів, м. Чорноморськ та Теплодар. Відкрито відділення гемодіалізу у м. Білгород-Дністровський, що забезпечує безперебійну підтримку життя 24 хворих. Повністю ліквідована черга на проведення ниркової замісної терапії.

Шефство над ГД-технологіями в Одеській області взяли на себе ентузіасти НДІ нефрології, м. Київ. Це дає можливість спеціалізовану допомогу надавати згідно з останніми світовими досягненнями.

Активно надає медичну допомогу створений відділ онкодіагностики та онкопrevenції Одеського обласного консультативно-діагностичного центру. Проводяться консультації не тільки в умовах Центру, а і на виїздах в райони області, що наближує даний від медичної допомоги до міста проживання пацієнтів. Для медичних оглядів мешканців віддалених населених пунктів з метою онкопrevenції було придбано 2 автомобілі з маммографом та апаратом ультразвукової діагностики.

7-8 червня 2019 року лікарі Одеського обласного онкологічного диспансеру провели виїзний прийом в Арцизькому районі області. Прийом проводили мамолог, дерматолог-онколог, хірург-онколог, уролог та гінеколог. Оглянуто порядку 500 мешканців району

11 червня 2019 року в м. Одеса відкрито новий Центр реабілітації для осіб з відхиленнями психофізичного розвитку. Центр розрахований на амбулаторне обслуговування 100 дітей віком від 0 до 7 років. Також відкрито стаціонар денного перебування для 24 пацієнтів віком старше 18 років. Дорослі хворі вранці доставляються до Центру спеціальним транспортом, а ввечері так само повертаються додому. Раніше у місті вже існувало 4 подібних центри.

У складі Одеської обласної клінічної лікарні працює регіональний реперфузійний центр з відокремленими структурними підрозділами у м. Балта (Балтська ЦРЛ) та з березня поточного року в «Дунайській обласній лікарні». У відділенні Балтський ЦРЛ надають екстрену медичну допомогу мешканцям

5 північних районів регіону при гострому інфаркті міокарда; Дунайська лікарні охоплює південь регіону

Наказом Одеського міського Департаменту охорони здоров'я від 11.05.2019 №180 відкрито Центр невідкладної допомоги для хворих амбулаторної мережі міста. За кожним ЦПМСД закріплено санітарний мікроавтобус. В службі невідкладної допомоги свій номер телефону «130». Чергують в даному центрі сімейні лікарі 1 раз та місяць та штатні спеціалісти центру. Кошти виділено по міській програмі «Здоров'я».

20 вересня 2019 року відкрито нове амбулаторно-поліклінічне відділення на базі Одеського обласного центру соціально-значущих хвороб для обслуговування ВІЛ-інфікованих (сектор ВІЛ).

Створено обласний Центр телемедичного консультування. Пройшли навчання понад 840 медичних працівників. Підключено 26 кабінетів телемедичного консультування центральних районних лікарень та 60 інших установ. Проведено більш 12000 консультувань, зокрема біля 3500 медичних, більш 3500 – радіологічних та біля 5000 тестових. Структура консультацій по рівнях надання медичної допомоги: первинний рівень за допомогою мобільного діагностичного кейсу – 43,6% та вторинний рівень – 56,4%. В подальшому заплановано створення телемедичної мережі (до кінця 2019 року) у всіх лікувальних закладах Одеської області.

За графіком відбувалася «Майстерня успішного лікаря», організована Центром здоров'я та комунікацій за сприяння Одеського центру місцевого самоврядування, створеного за підтримки Програми «U-LEAD» за участю лікарів вторинної ланки, які з квітня 2020 року долучаються до реформи системи охорони здоров'я. Головні лікарі навчалися як активізувати процес витрат стаціонарного сектору, прийомам ефективного менеджменту задля досягнення інтеграційного стилю роботи.

В м. Одеса протягом 2019 року продовжує працювати перша в Україні клініка фондації АНФ для швидкого тестування та лікування пацієнтів з ВІЛ/СНІД.

11 жовтня 2019 року почато масштабний проект реконструкції Одеської міської інфекційної лікарні. На кінець листопаду вже відкрито сучасне приймальне відділення, вартість ремонту становила 25 млн грн. У відділенні, яке розраховано на прийом 60 пацієнтів на добу (при відсутності епідемії), зокрема і малюків, обладнано 3 окремі ізольовані бокси.

Указом Президента України від 08.11.2019 №837/2019 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» визначено реалізацію першої черги комплексного проекту «Е-Малютко» на базі пілотних міст України, зокрема, Одеси, який почне роботу 1 січня 2020 року.

Для Одеського міського дитячого консультативне - діагностичного центру закуплено сучасний апарат ультразвукового дослідження, раніше було придбано рентгенографічна система.

Відкрито після капітального ремонту педіатричне відділення Арцизької ЦРЛ. Роботи проведено за рахунок субвенцій з обласного бюджету.

20 грудня 2019 року відбулося відкриття консультативне – діагностичного центру «Таїровський» для жителів Таїровської ОТГ.

У Малиновському районі м. Одеса після капітального ремонту відкрита дитяча поліклініка, під час ремонту заклад було розширено і організовано також амбулаторія для дорослих. В обох закладах будуть вести прийом по 8 лікарів у дві зміни. Заклад буде обслуговувати коло 30 тис дорослих та 8 тис дітей. З міського бюджету витрачено 22 млн грн, зокрема 3 млн на обладнання.

На базі Одеської міської лікарні №5 другий місяць після відкриття плідне працює сучасний кардіологічний центр.

Протягом звітного періоду за ініціативи Міністерства охорони здоров'я й за організаційної підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Благодійного фонду «Інтелектуальна перспектива» та Громадської організації «ВакциНація» за участю голів ОТГ області, головних лікарів Центрів ПМСД м. Одеса та області, практикуючих лікарів Одещини відбулась підсумкова нарада за темою «Вакцинація – вчасний захист. Національна програма вакцинації в контексті реформи охорони здоров'я».

17 квітня 2019 року проведено щорічний «Ярмарок вакансій», який зібрав понад 200 молодих фахівців – випускників Одеського національного медичного університету з метою налагодження плідної співпраці між роботодавцями й потенційними працівниками.

Проведено зміни в фінансуванні первинної медичної допомоги.

На 01.01.2020 в області зареєстроване **169** суб'єктів охорони здоров'я, що стали КНП, зокрема 27 обласних медичних та лікувальних закладів.

У теперішній час **113 суб'єктів** охорони здоров'я первинного та вторинного (де є відділення ЗПСМ) рівнів надання медичної допомоги (заклади місцевого бюджетного фінансування, заклади, що є власністю ОТГ, фізичні особи, Товариства з обмеженою відповідальністю) заключили договори з Національною службою здоров'я проти 87 установ на початок жовтня 2019 року. Збільшення суб'єктів зареєстроване в основному за рахунок приватних лікарів.

Серед заключених договорів з НСЗУ **42** Центри ПМСД, **8** поліклінік м. Одеса, самостійні амбулаторії, центральні районні та міські лікарні. Також серед приватних установ охорони здоров'я зареєстроване **12 ТОВ** («МЕДЕЯ», «ДІМ МЕДИЦИНИ», «А МЕДИКА», інші), **42** приватних лікарі та санаторій «САРТУС», тощо.

Станом на 26 грудня 2019 року за даними НСЗУ серед 87 закладів, які надають спеціалізовану медичну допомогу, автоматизовано **80 установ або 92,0%** проти 74,7% у листопаді 2019 року, у процесі зареєстроване 5 закладів.

З 1314 працюючих приватно та в закладах первинної ланки лікарів на 01.01.2020 використовують електронну систему охорони здоров'я 1311 спеціалістів **99,8%**.

Серед 365 місць надання первинної медичної допомоги 45,2% це медичні заклади на селі, 45,4% - по містах регіону та 9,4% складають селища міського типу.

Розподіл лікарів за типами населених пунктів наступний: 72,2% - лікарі міст регіону, 19,2% - на селі та 10,0% - у селищах міського типу. Протягом звітного місяця відмічається збільшення числа лікарів по містах області.

Основними причинами що перешкоджають активізації даного процесу є: неукомплектованість амбулаторій лікарями, недостатня кількість комп'ютерної техніки, відсутність Інтернету взагалі або не усі кабінети лікарів підключено до мережі, нестабільна робота серверу, тощо.

26 вересня 2019 року у м. Одеса було проведено практичний семінар-консультація з питань підготовки укладення договору з НСЗУ в рамках впровадження програми медичних гарантій з 2020 року. Учасники наради: керівники закладів охорони здоров'я, які надають спеціалізовану медичну допомогу, Одеської, Миколаївської та Херсонської областей. Були присутні представники Міністерства охорони здоров'я, Національної служби здоров'я України, Проекту USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я», експерти.

Кампанія «Лікар для кожної сім'ї».

Національна інформаційна кампанія «Лікар для кожної сім'ї» була розпочата 1 квітня 2018 року. Протягом більш ніж півтора роки в області йшла активна робота щодо підписання декларацій між лікарями та пацієнтами.

За даними Головного управління статистики в Одеській області на 01.01.2020 чисельність населення зменшилась і складає **2 369 248** жителів. У закладах первинної ланки області за наявними даними підписано на 01.01.2020 **1,572** млн договорів проти **1,56** млн декларації місяць тому, що становить **66,3%** від загального числа обслуговуваного населення регіону (на 01.12.2019 було **65,9%**). Найбільшу частку (32,0%) складає населення віком 40-64 роки.

Частка декларацій заключених з педіатрами по регіону від їх загальної кількості становить 13,8%, з сімейними лікарями – 83,5%. Зареєстроване збільшення питомої ваги декларацій з лікарями загальної практики на тлі стабільності питомої ваги декларацій з педіатрами.

Станом на початок грудня 2019 року працівникам первинної ланки нашої області взагалі було виплачено **835 581 315,00** грн проти **522 634 268,00** грн, наприклад, на 01 липня 2019 року.

Освіта

Дошкільна освіта. Мережа закладів дошкільної освіти різних типів та форм власності становить 879 одиниць, у яких здобувають освіту 74 тис дітей, що становить 82% дітей віком від 3 до 5 (6) років.

2,5 тис (3%) дітей дошкільного віку здобувають дошкільну освіту у групах короткотривалого перебування, які функціонують при закладах загальної середньої та позашкільної освіти, під соціально-педагогічним патронатом перебувають 5,4 тис дітей (6%). Різними формами дошкільної освіти охоплено 91% дітей віком від 3 до 5 (6 років) та 100 % дітей старшого дошкільного віку.

В області триває постійна робота щодо розвитку мережі закладів та забезпечення кожної дитини доступом до дошкільної освіти. За 10 місяців 2019 року створено 2276 додаткових місць у закладах освіти різних типів та форм власності, а саме: створено новий заклад дошкільної освіти у с. Нові Біляри

Лиманського району, відновлено діяльність закладу дошкільної освіти у с. Куяльник Подільського району та у с. Удобрне Маяківської ОТГ, відкрито 4 дошкільних підрозділи у складі закладів загальної середньої освіти с. Гвоздавка Любашівського району, с. Старостине Роздільнянського району, с. Черногірка Березівського району, с. Романівка Ананьївського району та дошкільне відділення на базі вищого навчального комунального закладу «Білгород-Дністровське педагогічне училище» м. Білгород-Дністровський, відновлено діяльність 25 додаткових груп у функціонуючих закладах дошкільної освіти, видано ліцензії на провадження освітньої діяльності за рівнем дошкільної освіти 26 закладам дошкільної освіти приватної форми власності.

Зазначені заходи значно скоротили чергу на влаштування дітей до закладів освіти.

Загальна середня освіта. Система закладів загальної середньої освіти області у 2019 році складається з 809 закладів різних типів і форм власності.

В освітніх установах області здобувають освіту 272 141 тис. учнів. Освітні послуги надають майже 24 тисячі освітян.

Модернізація мережі закладів освіти є ключовим завданням концепції Нової української школи, що успішно реалізується в області.

Утворено та функціонує 39 опорних шкіл з 63 філією, в них навчається 18399 учнів.

З метою створення потужних автономних освітніх установ, які стануть освітніми осередками у сільських громадах та надання якісних освітніх послуг усім категоріям здобувачів освіти спільно з місцевими органами управління освіти проводиться робота щодо створення опорних шкіл в області.

Упродовж 2020 року заплановано створити ще 6 опорних закладів освіти, понизивши ступінь 12 закладів загальної середньої освіти. Триває робота щодо формування перспективної мережі профільних закладів загальної середньої освіти III ступеню.

Підвезення учнів до сільських закладів загальної середньої освіти, які проживають за межею пішохідної доступності, до місць навчання та у зворотному напрямку забезпечено 100%.

У період 2018-2019 рр. придбано 27 шкільних автобусів, планується закупівля ще 21 шкільного автобуса на умовах співфінансування.

Продовжується активна робота по діджиталізації освітнього процесу, постійного оновлення сучасними інформаційно-комунікативними засобами навчання з використанням швидкісного Інтернет та комп'ютери в сільських школах області.

У цьому році 57 шкіл отримали обладнання для роботи 97 природничо-математичних кабінетів: 40 кабінетів біології, 40 кабінетів хімії, 15 - географії, 2- фізики. Окрім того, закуплено та встановлено 5 кабінетів STEM – освіти в закладах освіти Лиманського та Арцизького районів, Великомихайлівської, Дальницької та Біляївської ОТГ.

Триває закупівля 1815 одиниць комп'ютерної техніки для закладів загальної середньої освіти області.

Доступом до мережі Інтернет забезпечено 100% всі заклади загальної середньої освіти області.

Для реалізації Концепції «Нова українська школа» у закладах освіти Одеської області було передбачено 70233800 грн., зокрема, з місцевих бюджетів для здійснення співфінансування передбачено 33 196, 61 тис. грн.

01.09.2019 до 1 класів області пішло близько 28823 тис першокласників, яких навчають у 1335 класах, 1400 педагогів, які пройшли відповідну підготовку – це вчителі початкових класів, заступники директорів з початкових класів, вчителі української та іноземних мов, які викладатимуть різні предмети у початкових класах. Для них, у межах виконання Концепції, облаштовано сучасне безпечне освітнє середовище.

В області організовано обов'язкове проходження вчителями 1-х класів дистанційного курсу навчання на освітній платформі Ed Era та підготовки на базі КЗ «Академія неперервної освіти Одеської обласної ради» з подальшим отриманням сертифікатів.

Учнів початкових класів Нової української школи забезпечено безкоштовними ігровими наборами «Six Bricks», а вчителів - наборами LEGO PLAY BOX.

Протягом 2019 року, з різних джерел фінансування, суттєво зміцнено матеріально-технічну базу закладів освіти області.

В області визначено потребу у новому будівництві та реконструкції існуючих закладів освіти з урахуванням сучасних стандартів нового освітнього простору, зокрема із урахуванням вимог щодо енергоефективності, створення безбар'єрного простору та умов для інклюзивного навчання, багатофункціонального мотивуючого середовища.

У 2019 році відбувається будівництво, реконструкція, капітальний ремонт 23 об'єктів закладів освіти (14 ЗЗСО, 8 ЗДО та 1 заклад позашкільної освіти) за рахунок коштів державного, обласного, місцевих бюджетів та кошти інвесторів.

В Одеській області здійснюються поліпшення матеріально-технічної бази закладів освіти за інвестиційними проектами.

За Програмою розвитку ООН «Сталий розвиток сільських територій Чернівецької та Одеської областей» виконано роботи щодо впровадження заходів з енергозбереження у закладах освіти: улаштовано модульну котельню у Баннівській ЗОШ І-ІІІ ступенів Болградського району, замінено віконні блоки у Семенівській ЗОШ І-ІІ ступенів та у Приморському ЗДО «Росинка» Білгород-Дністровського району; замінено та утеплено дах у Курисівському ЗДО «Джерельце» Лиманського району.

Освіта дітей з особливими освітніми потребами. Одеська область приєдналася до національного проекту «Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації». Розвиток інклюзивної, інтегрованої та спеціальної освіти є одним з пріоритетних напрямків розвитку освіти Одещини.

Відкрито 755 класів інклюзивної та інтегрованої освіти для дітей з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти, 83 інклюзивні групи у закладах дошкільної освіти.

4065 дітей з особливими освітніми потребами здобувають освіту разом із своїми однолітками. Для роботи з дітьми з особливими потребами залучено 631 асистентів вчителів (вихователів).

Створено 38 інклюзивно-ресурсних центрів.

Утворено Одеський обласний центр підтримки інклюзивної освіти на базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Новостворені інклюзивно-ресурсні центри – потужні осередки для раннього виявлення та надання своєчасної допомоги дітям за місцем проживання.

Для організації освітнього простору та розвитку творчої особистості оновлено матеріальну базу кабінетів лікувальної фізкультури спеціальних закладів.

Здійснюється осучаснення матеріальної бази закладів. Так, у 2019 році закуплений автотранспорт для потреб учнів з проявами аутичного спектру комунального закладу «Одеська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат №34 I-II ступенів», оновлено офтальмологічне обладнання комунального закладу «Одеська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат №87 I-II ступенів», облаштовано 15 кімнат сенсорного розвантаження (ресурсні та сенсорні кімнати) та 2 кабінети лікувальної фізкультури. Облаштовані 2 сучасні спортивні майданчики для дітей з порушеннями слуху та опорно-рухового апарату.

Професійна (професійно-технічна) освіта. Упродовж 2019 року в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі - закладах П(ПТ)О) продовжено роботу щодо створення нового освітнього простору.

Модернізація професійної освіти спрямована на створення сприятливих умов для якісної підготовки конкурентоспроможних робітничих кадрів, які здатні задовольнити вимоги сучасного ринку праці регіону та забезпечити рівний доступ до професійно-технічної освіти.

В області функціонує 36 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, яка надається за 169 простими та інтегрованими професіями. Крім цього, у закладах П(ПТ)О учні мають змогу отримувати повну загальну середню освіту.

У 2019 році документи про професійну (професійно-технічну) освіту отримали понад 7 тис осіб; працевлаштування випускників – 97%.

Навчально-виробничий процес у закладах забезпечують 1723 педагогічних працівники.

Обсяги регіонального замовлення на підготовку кваліфікованих робітників та фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти у 2019 році становлять 5217 осіб. Крім цього, за державним замовленням навчається 196 осіб за професіями загальнодержавного значення та 460 слухачів у навчальних центрах при установах виконання покарань.

З метою надання якісної професійної освіти оновлено матеріально-технічну базу закладів професійної (професійно-технічної) освіти області. Так, для закладів П(ПТ)О аграрного профілю придбано 14 тракторів та сільськогосподарське обладнання, 5 закладів дооснащено комп'ютерною технікою, у 5 закладах оновлено матеріально-технічну базу гуртожитків, ще у 5 закладах оновлено лабораторії з професії «Кухар». На базі 3 закладів

професійної (професійно-технічної) освіти побудовано сучасні спортивні майданчики.

Продовжується робота щодо створення навчально-практичних центрів галузевого спрямування, що дозволить впроваджувати сучасні технології у навчально-виробничий процес; організувати стажування викладачів професійної підготовки та майстрів виробничого навчання; здійснювати професійне навчання незайнятого населення; здійснювати підготовку кваліфікованих робітників у відповідності до сучасних державних стандартів професійно-технічної освіти та потреби ринку праці.

Створено та функціонує 20 Навчально-практичних центрів галузевого спрямування, які облаштовано за кошти державного та обласного бюджетів, кошти соціальних партнерів. До кінця року заплановано створити ще 9 НПП галузевого спрямування.

У навчально-виробничий процес закладів професійної (професійно-технічної) освіти впроваджуються елементи дуальної форм навчання.

Основне завдання дуальної форми навчання подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання. На сьогодні елементи дуальної форми навчання запроваджено на базі 9 закладів із 12 професій.

Зазначені заходи з переформатування закладів професійної (професійно-технічної) освіти регіону здійснюються з метою підняття престижності професійної освіти та зменшення трудової міграції.

Вища освіта. В Одеській області функціонують 60 закладів вищої освіти, із них: 22 заклади вищої освіти (III-IV р.а.), 38 закладів вищої освіти (I-II р.а.).

У закладах вищої освіти навчається 107 725 осіб, з них: 79 526 осіб (денна форма), 28 199 (заочна форма). Освітній процес забезпечують 11369 працівників.

Обсяги регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів у закладах вищої освіти Одеської області, які фінансуються з обласного бюджету в 2019 році становлять 1311 осіб (із них: фахівців – 1288 осіб, кваліфікованих робітників – 23 особи).

З метою оновлення матеріально-технічної бази у 7 закладах вищої освіти, які фінансуються з обласного бюджету, оновлено комп'ютерну техніку. У 2 закладах вищої освіти (комунальної форми власності) збудовано сучасні спортивні майданчики.

Чисельність постійного населення у віці 14-34 роки – **634 179 осіб.**

Мережа закладів позашкільної освіти в області складається з 108 закладів комунальної форми власності, 4 приватних закладів у м. Одеса, в тому числі, функціонують 3 позашкільних закладів обласного підпорядкування (Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання, Одеська обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву; Чорноморська флотилія юних моряків) та 38 дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Наразі, спостерігається позитивна динаміка щодо збільшення кількості дітей, охоплених позашкільною освітою. Так, позашкільну освіту в закладах

позашкільної та загальної середньої освіти Одеської області здобувають 76% дітей шкільного віку.

Культура

У 2019 році здійснювались заходи щодо реалізації державної політики у сфері культури та мистецтва, охорони культурної спадщини, забезпечення діяльності закладів культури і мистецтва області.

З метою створення ефективної системи забезпечення населення Одеської області якісними і доступними культурними послугами, підвищення культурного і духовного рівня населення у 2019 році проведено роботу щодо створення електронного обліку проектних об'єктів базової мережі закладів культури місцевого рівня, відповідно до стандартів запропонованих Міністерством культури України. Здійснено заходів щодо реформування початкової мистецької освіти.

У рамках виконання обласної комплексної програми «Культура Одещини – 2017-2019 роки» було проведено 83 заходи, спрямованих на організацію культурно-мистецьких, інформаційно-просвітницьких проектів, зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури та їх модернізацію, відродження осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій краю, підтримку та розвиток професійного мистецтва, міжнародної співпраці, підтримку громадських ініціатив тощо.

В рамках регіональної програми підтримки розвитку книговидавництва та засобів масової інформації в Одеській області на 2017-2019 роки було реалізовано 8 інформаційно-просвітницьких та культурних проектів.

Протягом звітної періоду в області проводилися тематичні заходи, спрямовані на утвердження патріотизму, духовності і моральності, формування національної свідомості населення шляхом відзначення державних свят, знаменних та пам'ятних дат з історії України: до Дня Соборності, Дня Героїв Крут, до річниці героїчно-трагічних подій на Майдані та Перемоги Революції Гідності, міжнародного дня рідної мови, Дня народження Тараса Шевченка, Дня пам'яті та примирення та 74-річчя Перемоги у Другій Світовій війні, Дня пам'яті жертв політичних репресій та 75-річчя депортації кримських татар, Дня Конституції України, Дня державного прапора України та Дня незалежності України, Дня захисника України тощо.

Проведено низку заходів, спрямованих на забезпечення повноцінного розвитку і функціонування української мови як державної, активізацію роботи закладів культури і мистецтва з національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Всеукраїнський рок-фестиваль «Дунайська Січ – 2019» (м. Ізмаїл); міжнародний фестиваль «Відчуйте серцем Україну» за участю української діаспори з Республік Молдова та Румунія (Ренійський район); міжнародний еко, етнофестиваль «Кодима фест»; обласний відбірковий тур Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії ім. Павла Вірського; фестиваль української пісні, присвячений 70-річчю з дня народження Володимира Івасюка (м. Ізмаїл); обласний фестиваль української книги пам'яті Михайла Грушевського (Одеська обласна універсальна наукова бібліотека

ім. М. Грушевського) тощо. За ініціативи ГО «Культпросвіт» організовано низку некомерційних кінопоказів у 10 населених пунктах Ширяївського, Окнянського, Миколаївського, Ананьївського районів області.

У 2019 році у партнерстві з КУ «Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М.С. Грушевського» було продовжено реалізацію проекту зі створення в Одесі Музею української книги в рамках секторальної підтримки ЄС. Було розроблено науково-проектну документацію на проведення ремонтно-реставраційних робіт з підготовкою висновку про технічний стан будівлі бібліотеки в цілому. Розпочато реставраційні роботи в приміщеннях, де буде розташований сучасний музейний простір.

20-22 грудня 2019 року спільно з Національним Києво-Печерським історико-культурним заповідником та Одеською національною науковою бібліотекою було проведено Перший Хакатон національної єдності «ПЕТРО МОГИЛА. Дух. Епоха. Людина». До цієї події було відкрито унікальну виставку «ХРЕСТ ТА ШАБЛЯ. КИЇВСЬКИЙ МИТРОПОЛИТ ПЕТРО МОГИЛА (1597-1647)», яку привезли з Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Підписано Меморандум про взаєморозуміння та співпрацю між Національним Києво-Печерським історико-культурним заповідником та Музеєм української книги.

Українська книжка – чинник поширення української мови, розвитку української літератури та культури. Вона закладає фундамент патріотичного виховання дітей і молоді, і без неї неможливо формування свідомого громадянина європейської України. Надано організаційну та фінансову підтримку для проведення Всеукраїнської виставки-форуму «Українська книга на Одещині» та загальнонаціонального конкурсу «Українська мова – мова єднання», міжнародного Одеського Корнійчуковського фестивалю дитячої літератури; ХХІІІ Міжнародного книжкового фестивалю «Зелена хвиля». Організовано низку зустрічей одеських дитячих письменників з читачами у бібліотеках с. Іванова Красносільської сільської ради Лиманського району, смт.Доброслав, м. Теплодар, м. Овідіополь. Видано 15 найменувань кращих творів краєзнавчо, історичної, дитячої художньої літератури місцевих авторів, що популяризують традиції та історію рідного краю, загальним тиражем 1180 примірників.

З метою формування привабливого міжнародного іміджу Одеського регіону проведено низку мистецьких заходів, зокрема: 24-й Міжнародний фестиваль сучасного мистецтва «Два дні і дві ночі нової музики»; ІХ міжнародний фестиваль клоунів та мімів «Комедіада»; Міжнародний фестиваль «Odessa Photo Days»; Міжнародний музичний фестиваль «Odessa Classics»; VI Міжнародний музичний фестиваль «Black Sea music Fest»; 9-й Міжнародний фестиваль німого кіно та сучасної музики «Німі ночі»; Одеський міжнародний кінофестиваль; міжнародний фестиваль мистецтв «Оксамитовий сезон в Одеській опері», міжнародний джазовий фестиваль «Odessa JazzFest», V міжнародний літературний фестиваль в Одесі, міжнародна культурна акція «Одеса – Пльзень – міст дружби» в Одеському академічному театрі музичної комедії ім. М. Водяного.

У 2019 році активізувалась робота щодо міжнародного співробітництва між культурними інституціями Одеської області та країнами ЄС. У травні в м. Одеса до Дня Європи в Україні відбулась мистецька акція «Дні культури Західнопоморського воєводства (Республіка Польща) в Одесі». Одеський художній музей взяв участь у виставці «Метафізика світла. Творчість Івана Айвазовського» у Латвійському Національному художньому музеї (м. Рига, Латвійська Республіка), Одеський академічний український музично-драматичний театр ім. В. Василька взяв участь у XIV Міжнародному молодіжному театральному форумі M.@rt.kontakt (Республіка Білорусь) та театральному фестивалі «Transmissia» (м. Жешув, Республіка Польща).

У 2019 році приділялась увага й питанням захисту і збереженню культурної спадщини Одеської області, охороні нерухомих об'єктів культурної спадщини, популяризації одеських музеїв та їх колекцій.

Одеські музеї взяли участь у реалізації мистецького проекту «Автентична Україна», що впроваджується Міністерством культури України спільно з компанією «Google Україна», в Одеському музеї західного та східного мистецтва завершується робота щодо створення музейного аудіогіду, в Одеському художньому музеї запроваджена спеціальна дитяча програма «OFAM KIDS CAMP» та «Для всієї сім'ї» в рамках якої проводяться тематичні екскурсії музеєм, творчі завдання, обговорення, майстер-класи з ліплення, вирізання тощо. Обласними музеями велась активна робота щодо розвитку різних форм музейної комунікації (соціальної мережі, телебачення, реклама тощо).

В рамках міжрегіонального співробітництва Одеський музей західного та східного мистецтва взяв участь у виставці «Євангелісти Франса Хальса» та виставці «Ангели» у Львівській національній галереї мистецтв ім. Б.Г. Возницького. В Одеському художньому музеї відбулась виставка «Костянтин Сомов. Без цензури», яка викликала велику зацікавленість публіки. Одеським літературним музеєм видано книгу українського митця та письменника ХХ ст. Михайла Жука «Білим і чорним хотів би я бути» за матеріалами з фондів музею.

У звітному періоді виготовлено 36 облікових карток та паспортів об'єктів культурної спадщини, в межах заходів обласної комплексної програми «Культура Одещини - 2017-2019 роки» замовлено виготовлення 31 облікову картку об'єктів культурної спадщини. До Державного реєстру нерухомих пам'яток України занесені 24 об'єкта культурної спадщини, в тому числі 3 комплекси пам'яток.

З метою забезпечення здійснення ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини протягом року розглянуто та погоджено 90 проектів з проведення ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках культурної спадщини та надано 82 дозволи на здійснення відповідних робіт. Проведено інвентаризацію об'єктів культурної спадщини розташованих на території м. Одеса.

В рамках виконання положень Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО в області активно велась робота щодо обміну досвідом, популяризації, поширення знань про нематеріальну культурну спадщину.

У 2019 році продовжувалась робота щодо реалізації культурних проєктів, які створюють атмосферу «місця», його особливий характер, демонстрування свого культурного розмаїття. Активну участь заклади культури області взяли у конкурсі проєктів «Малі міста – великі враження», започаткованого Міністерством культури України. Державну підтримку у втіленні ідей отримали 8 проєктів, зокрема: III ковбасний фестиваль-ярмарок «Любашівка – столиця української ковбаси»; етно-фестиваль «Чумацький шлях» с. Корсунці Красносільської сільської ради Лиманського району; фестиваль «BANDURA FUSION»; відкриття мультинаціональної резиденції «Danube HQ» (м. Рені); культурно-мистецький проєкт «Дивовижна в'язь часів» (м. Ананьїв); фест «Дністровська вертута» (Біляївська міська рада); гастрофестиваль «Дністровські гостини – 2019» (с. Маяки Біляївського району); етнографічний кластер-простір, що формує культурну спільноту Балтської ОТГ Одеської області.

Крім того в області проведено низку цікавих мистецьких заходів, спрямованих на збереження та популяризацію нематеріальної культурної спадщини: обласний ярмарок «Скарби Одещини», регіональний фестиваль української традиційної кухні (сmt Велика Михайлівка), козацький фестиваль «Татарка 1793» (с. Прилиманське Овідіопольського району), презентацію книги «Українська вишивка. Північно-Західне Причорномор'я», обласний фестиваль-практикум «Воскресни, писанко!», багатожанровий фестиваль дитячої творчості «Весняне різнобарв'я», народну академію творчості та вручення обласної Премії імені Ростислава Палецького, фестиваль української кухні «Пан казан», Балтський художній пленер (м. Балта), I відкритий фестиваль-конкурс народної хореографії «Цвіт папороті – 2019» (м. Чорноморськ), міжнародний фестиваль «Великий курбан» (с. Каракурт, Болградського району), міжнародний фестиваль «Бессарабія – Folk» (с. Городне Болградського району), міжнародний гастрономічний фестиваль «Гергьовденські панцир» (Смачний баранчик) (м. Болград), фестиваль квітів «Дністровські барви», міжнародний фестиваль мистецтв «Дністрова веселка», Міжнародний турнір з козачого двобою (м. Білгород – Дністровський) тощо.

У 2019 році спільно з органами місцевого самоврядування продовжувалася робота щодо зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури і мистецтва області. На базі публічних бібліотек було утворено 5 культурно-освітніх медіа центрів (м. Роздільна, с. Іванове Красносільської ОТГ Лиманського району, с. Орлівка Ренійського району, м. Балта, с. Утконосівка Ізмаїльського району, с. Маяки Біляївського району, сmt. Доброслав Лиманського району). Заплановано відкриття таких центрів в сmt. Авангард Овідіопольського району та с. Коноплянка Іванівського району. На базі публічних бібліотек Куяльницької сільської ради об'єднаної територіальної громади (Подільський район) за рахунок коштів сільського бюджету відкрито 5 Інтернет-центрів.

За рахунок коштів обласного бюджету були забезпечені обладнанням для фондосховищ, відеоспостереження, комп'ютерним обладнанням одеські музеї, проведено реекспозицію Іконного залу Одеського художнього музею, звукотехнічним та світлотехнічним обладнанням Одеська обласна філармонія,

придбано обладнання та відкрито комп'ютерний клас в Одеському художньому коледжі ім. М.Б. Грекова тощо.

Проведено низку заходів з пожежної безпеки в одеських театрах, філармонії, навчальних мистецьких закладах, музеях та бібліотеках. В Одеському академічному українському музично-драматичному театрі ім.В.Василька у повному обсязі здійснено заходи з протипожежної безпеки згідно з приписом ДСНС в Одеській області.

У рамках реалізації європейських проектів «Розвиток сталого культурного туризму в басейні Чорного моря», CULTOUR-BSB 117, «GreeTHiS - Зелений туризм та історична спадщина - сходинка для розвитку Басейну Чорного Моря», BSB-305» в м. Ізмаїл розпочато реконструкцію Міського саду та ремонтно-реставраційні роботи будівлі Ізмаїльського історико-краєзнавчого музею «Придунав'я».

Ринок праці та соціальний захист населення

Ринок праці. Серед пріоритетних напрямків економічного і соціального розвитку області особливе місце займає реалізація державної політики зайнятості населення, ефективне використання робочої сили, подолання безробіття серед працездатного населення.

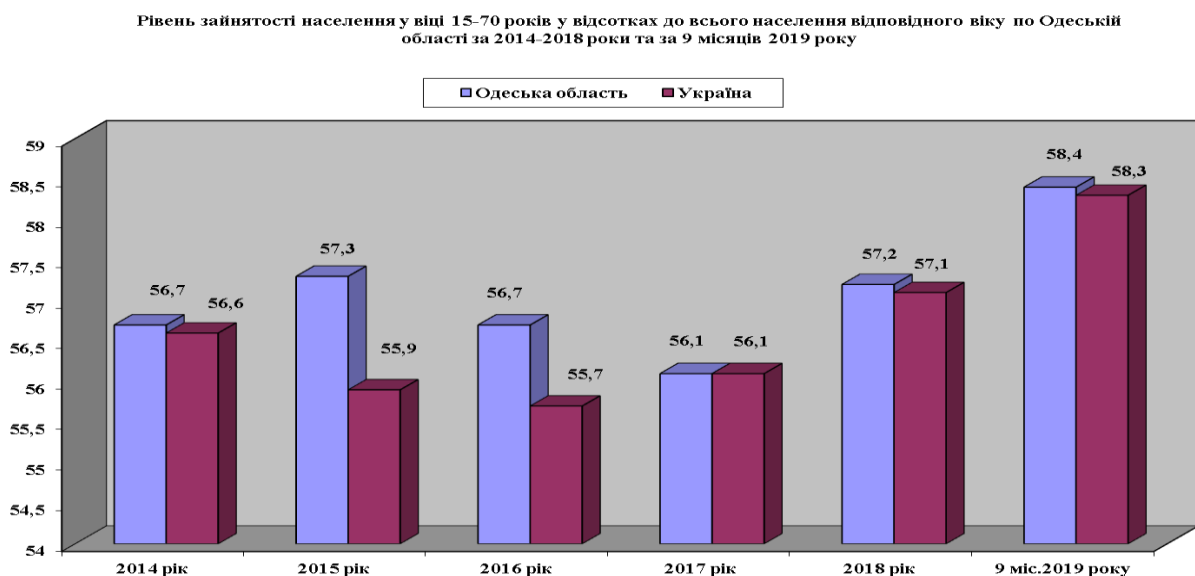
Демографічна та економічна ситуації в області на протязі 2014-2018 років суттєво вплинула на основні показники економічної активності, зайнятості та безробіття, визначені за методологією Міжнародної організації праці (МОП).

Для ринку праці Одеської області у 2014-2018 роках стало характерним коливання обсягів зайнятого та безробітного населення віком 15-70 років за МОП в абсолютному та відносному значенні.

Так, рівень зайнятості населення від всього населення віком 15-70 років протягом 2014-2018 років коливався від 57,3% у 2015 році до 56,1% у 2014 та 2016 роках. У січні-вересні 2019 року рівень зайнятості становив 58,4%.

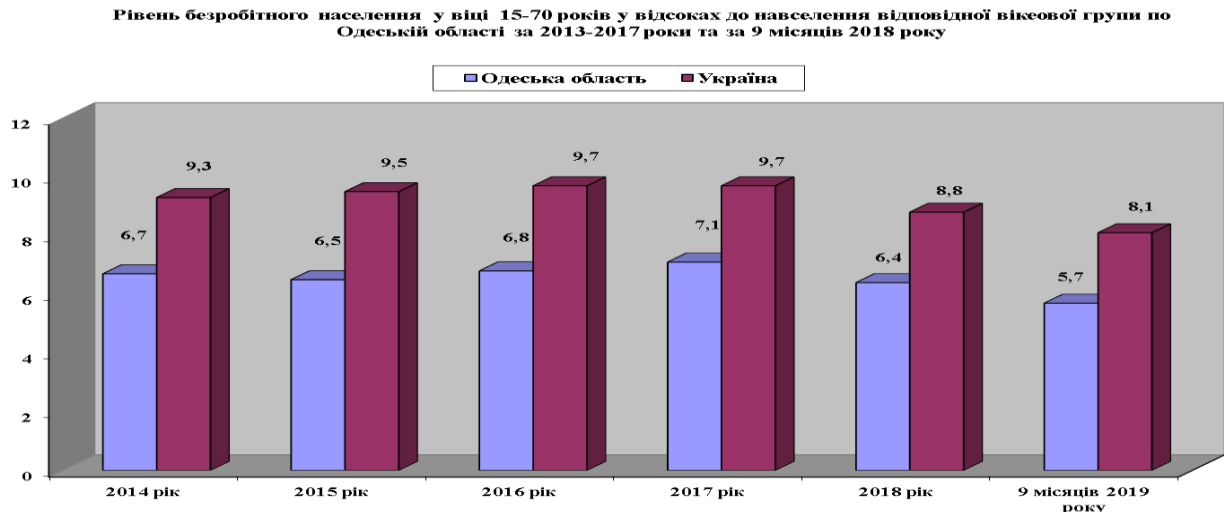
Сталою є позитивна тенденція до перевищення середнього показника по Україні (діаграма 1):

Діаграма 1

Рівень безробіття економічно активного населення віком 15-70 років у 2014-2018 роках коливався від 7,1% у 2017 році до 6,4% у 2018 році. У січні-вересні 2019 року рівень безробіття становив 5,7%, що менше на 0,4% відповідно до січня-вересня 2018 року та 2,4% менше середнього показника по Україні (діаграма 2):

Діаграма 2

Аналіз даних щодо економічної активності населення у січні-вересні 2019 року свідчить про поліпшення ситуації у сфері зайнятості (таблиця 6):

Таблиця 6. Економічна активність населення Одеської області за 9 місяців 2019 року

Показники	9 місяців 2019 року	9 місяців 2018 року	9 місяців 2019 року у відсотках до 9 місяців 2018 року	Місце за результатами рейтингової оцінки
Чисельність економічно активного населення віком 15-70 років, тис. осіб	1084,0	1069,3	+1,4	x
Рівень економічної активності населення віком 15-70 років, відсотків від чисельності населення	62,0	61,0	+1,0 в.п.	19
Чисельність зайнятого населення віком 15-70 років, тис. осіб	1022,3	1004,5	+1,8	x
Рівень зайнятості населення віком 15-70 років, відсотків від чисельності населення відповідного віку	58,4	57,3	+1,1 в.п.	14
Чисельність безробітного населення віком 15-70 років, тис. осіб	61,7	64,8	-4,8	x
Рівень безробіття населення віком 15-70 років, відсотків від чисельності економічно активного населення	5,7	6,1	-0,4 в.п.	3

Так, у порівнянні з відповідним періодом минулого року спостерігається збільшення економічно активного населення області на 14,7 тис. осіб або 1,4%.

Протягом січня-вересня 2019 року відбулося збільшення чисельності населення віком від 15 до 70 років, зайнятого в усіх сферах економічної діяльності на 17,8 тис. осіб або 1,8%, рівня зайнятості населення - на 1,1 в.п., що позначилось на зменшенні чисельності безробітного населення на 3,1 тис. осіб або на 4,8% та рівня безробіття на 0,4 в.п.

Протягом 2016-2018 років спостерігалася стала динаміка щодо зменшення кількості зареєстрованих безробітних, які користувались послугами служби

зайнятості з 44,7 тис. осіб у 2016 році до 39,6 тис. осіб у 2018 році, проте у 2019 році кількість зареєстрованих безробітних збільшилась відповідно до 2018 року на 1,6% і становила 40,3 тис. осіб (таблиця 7).

<i>Таблиця 7. Стан зареєстрованого ринку праці у 2016--2019 роках</i>				
	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Чисельність осіб, які мають статус безробітного	44748	41035	39643	40259
Чисельність працевлаштованих осіб з числа зареєстрованих безробітних	16376	15378	14401	13934
Рівень працевлаштування	36,6	37,5	36,3	34,6
Кількість осіб у віці до 35 років, які мали статус безробітного протягом звітного періоду, осіб	15551	13471	12191	11176
Чисельність осіб віком до 35 років, які працевлаштовані протягом звітного періоду	5196	4622	3916	3424
у відсотках до загальної чисельності безробітних у віці до 35 років	33,4	34,3	32,1	30,6
Кількість зареєстрованих безробітних станом на кінець звітного періоду	14053	13395	13647	14266
з них молодь до 35 років	4257	3862	3590	3532
у відсотках до загальної чисельності зареєстрованих безробітних	30,3	28,8	26,3	24,8

Чисельність безробітних, працевлаштованих за сприяння обласної та міськрайонних центрів зайнятості щорічно зменшувалась з 16,4 тис. осіб у 2016 році до 13,9 тис. осіб у 2019 році. Рівень працевлаштування коливався від 37,5% у 2017 році до 34,6% у 2019 році.

За даними Одеського обласного центру зайнятості кількість осіб у віці до 35 років, які мали статус безробітного, протягом 2016-2019 поступово зменшувалась і у 2019 році становила 11,2 тис. осіб.

За сприянням державної служби зайнятості у 2016-2019 роках обсяги працевлаштування осіб у віці до 35 років щороку зменшувались від 5,2 тис. осіб у 2016 році до 3,4 тис. осіб у 2019 році. Рівень працевлаштування за 2016-2019 роки коливався від 34,3% у 2017 році до 30,6% у 2019 році.

Кількість зареєстрованих безробітних на кінець 2016 року становила 14,0 тис. осіб, але у 2017-2019 роках спостерігалася тенденція до збільшення даного показника.

Кількість осіб у віці до 35 років протягом 2016-2019 років щороку зменшувалась і у 2019 році становила 3,5 тис. осіб. Частка осіб у віці до 35 років у відсотках до загальної чисельності зареєстрованих безробітних у даний період зменшилась з 30,3% у 2016 році до 24,8% у 2019 році.

За даними моніторингу за період 2015-2018 роки щорічні обсяги новостворених робочих місць в усіх сферах економічної діяльності зросли з 20,4 до 35,0 тис. од, при цьому кількість ліквідованих робочих місць внаслідок нестабільної ситуації в економіці збільшилась від 12,9 тис. од. у 2015 році до 16,2 тис. од у 2017 році. Внаслідок поживлення економічної ситуації в області у 2018 році кількість ліквідованих робочих місць відповідно до попереднього року зменшилась на 0,7 тис. од. або на 4,6%.

Внаслідок цього протягом 2015-2017 років спостерігалась негативна динаміка щодо зменшення співвідношення створених робочих місць до ліквідованих робочих місць – відповідно з 157,7 до 148,9%, але починаючи з

2018 року співвідношення створених робочих місць до ліквідованих перевищує у 2,3 рази (табл. 3):

Таблиця 8. Динаміка показників створених та ліквідованих робочих місць у 2016-2018 роках та за 9 місяців 2019 року, од.

Найменування показника	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	10 місяців 2018 року	10 місяців 2019 року
Кількість створених робочих місць, тис. од.	20417	23720	24155	35027	29517	28530
Кількість ліквідованих робочих місць, тис. од.	12948	16183	16220	15476	12760	13784
Співвідношення створених робочих місць до ліквідованих, відсотків	157,7	146,6	148,9	226,3	231,3	207,0

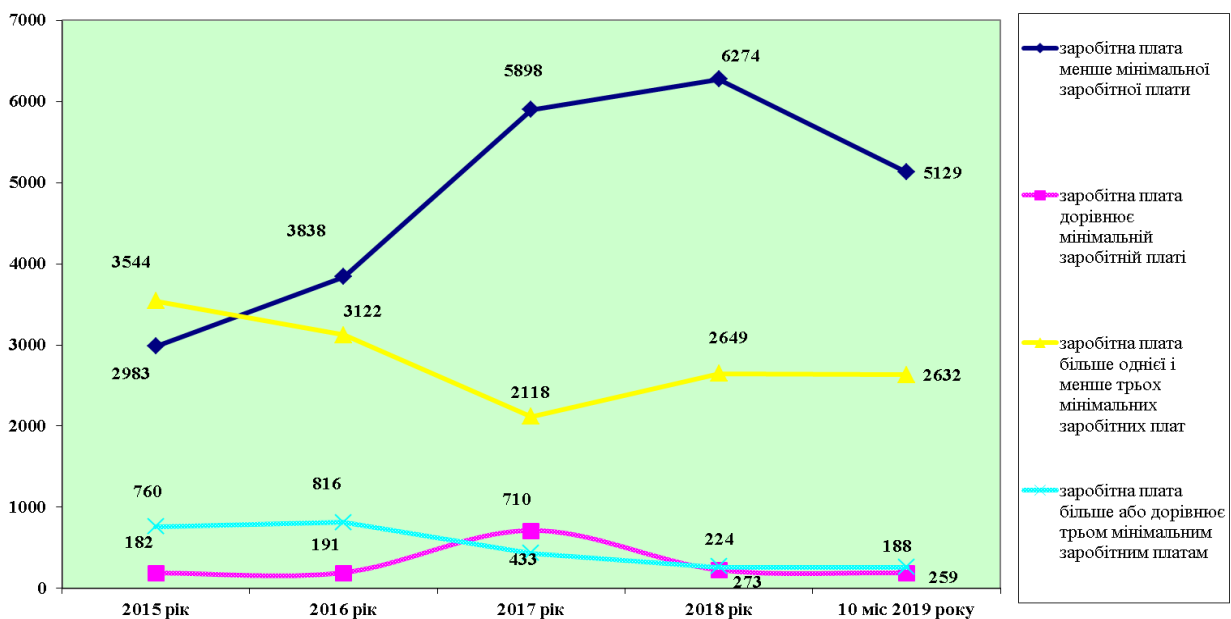
Кількість робочих місць, утворених упродовж січня–жовтня 2019 року, становила 28530 одиниць, що на 3,3% менше, ніж за відповідний період 2018 року. Із загальної кількості робочих місць 8208 одиниць або 28,8 % створено за рахунок підприємств-юридичних осіб, 20322 одиниць або 71,2% за рахунок реєстрації фізичних осіб.

Кількість ліквідованих робочих місць впродовж січня-жовтня 2019 року становила 13 784 одиниць. Співвідношення кількості створених і ліквідованих робочих місць становить 207,0%.

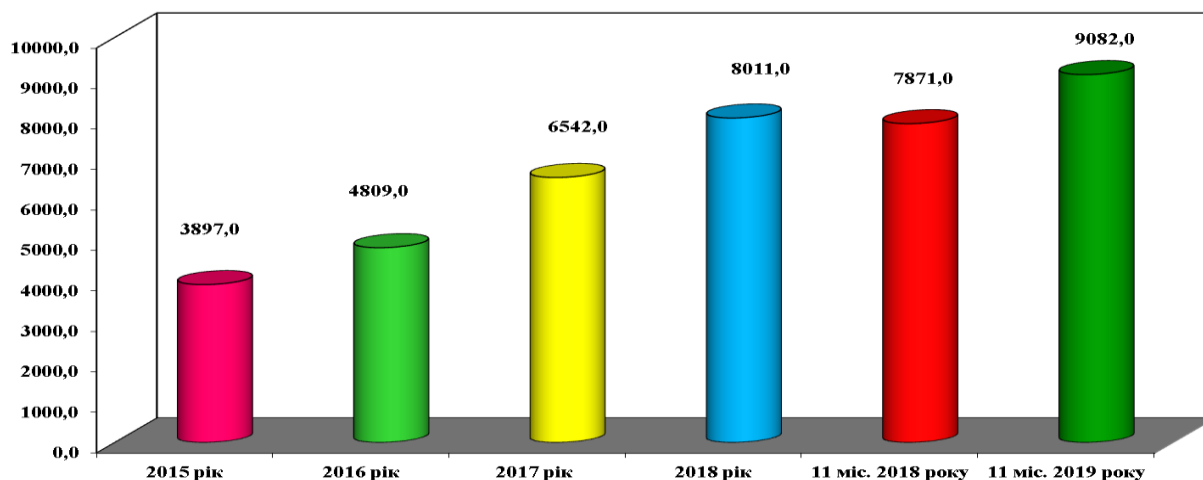
Аналіз створення нових робочих місць на зазначених підприємствах у розрізі рівня отримуваної заробітної плати протягом 2015-2018 років свідчить про збільшення новостворених робочих місць із заробітною платою, яка менше мінімальної заробітної плати (діаграма 3).

Діаграма 3

Кількість створених нових робочих місць у розрізі рівня отримуваної заробітної плати по Одеській області у 2015-2018 роках та за 10 місяців 2019 року, од.

Рівень життя населення в регіоні можна оцінювати за таким показником, як середньомісячна заробітна плата.

Середньомісячна заробітна плата по Одеській області
у 2015-2018 роках та 11 місяців 2019 року, грн.

У 2015-2018 роках розмір середньомісячної заробітної плати коливався від 3897,0 грн. у 2015 році до 8011,0 грн. у 2018 році та збільшився відповідно до 2015 року на 4114,0 грн. або у 2,3 раза (діаграма 4).

Аналіз середньомісячної заробітної плати в Одеській області свідчить, що за січень-листопад 2019 року даний показник становив 9082,0 грн, що у 2,2 рази вище рівня мінімальної заробітної плати, визначеної на державному рівні (4173,0 грн.), але що менше показника по Україні на 12,2% (10340 грн.).

Порівняно з січнем-жовтнем 2019 року розмір середньомісячної заробітної плати збільшився на 0,4%, а відносно до січня-листопада 2018 року – на 15,4%.

Заборгованість з виплати заробітної плати:

- **на 1 січня 2019 року – 63 608 тис.грн.,** у тому числі:
 - державні активні підприємства – **25 500,0 тис.грн.** (підприємства комунальної власності відсутні);
 - недержавні активні підприємства – **143,1 тис.грн.** ;
 - підприємства банкрути – **37 738,3 тис.грн.;**
 - неактивні підприємства – **227,4 тис.грн.**
- **на 1 листопада 2019 року – 64 182 тис.грн.** у тому числі:
 - державні активні підприємства – **32 349,7 тис.грн.**
 - недержавні активні підприємства – **43,5 тис.грн.**
 - підприємства банкрути – **31 561,7 тис.грн.;**
 - неактивні підприємства – **227,4 тис.грн.**
- **на 1 грудня 2019 року – 77 994 тис.грн.** (122,6% до початку року, 121,5% до попереднього місяця):
 - державні активні підприємства – **46 170,0 тис.грн.,**
 - недержавні активні підприємства – **35,1 тис.грн.**
 - підприємства банкрути – **31 561,7 тис.грн.;**
 - неактивні підприємства – **227,4 тис.грн.**

У 2019 році на засідання обласної комісії з питань дотримання законодавства про працю щодо легалізації зайнятості населення та забезпечення виплати заробітної були запрошені керівники ПАТ «Одеський припортовий завод», ПАТ «Комерційний банк «Інвестбанк», ДП «Південний державний науково-виробничий центр «Прогрес», ДП «Регіональний дослідно-експериментальний комплекс», Любашівська районна міжгосподарська пересувна механізована колона, ДП «Білгород-Дністровський морський торговельний порт», ТОВ «Таіс-Дістрибьюшн», ТОВ «Яндекс. Таксі Україна», Іванівське ДП «Хлібна база №77», Одеський національний медичний університет, ДП «Одеський Спеціальний науково-дослідний і проектно-конструкторський інститут», ПАТ «Чорномортехфлот», Ренійське ЗАТ «АКВА».

На протязі 2019 року **погашена заборгованість з виплати заробітної плати на:** ПАТ «Одеський припортовий завод» у сумі **16 255,2 тис.грн.**, ДП «МТП Усть-Дунайськ» - **707,9 тис.грн.**, ТОВ «Яндекс.Таксі Україна» - **436,5 тис.грн.**, ДП «Саратське лісове господарство» - **94,6 тис. грн.**, Любашівська РМПК - **36,3 тис.грн.**, ТОВ «Таіс-Дістрибьюшн» - **1,4 тис.грн.** Крім того, за інформацією Одеського національного медичного університету у грудні підприємством повністю погашена заборгованість з виплати заробітної плати у сумі **29 982,2 тис. грн.**

Соціальний захист населення. Відповідно до рішень Одеської обласної ради від 21 грудня 2017 року №578-VII «Про затвердження обласної комплексної програми соціальної підтримки населення на 2018-2020 роки «Соціальний захист населення в Одеській області», від 21 грудня 2018 року №913-VII «Про обласний бюджет Одеської області на 2019 рік» (зі змінами та доповненнями) передбачені видатки:

- на надання щомісячної допомоги сім'ям загиблих (померлих), учасників АТО, сім'ям захоплених у полон або оголошених зниклими безвісти військових, у т.ч. співробітників правоохоронних органів, які брали участь у проведенні антитерористичної операції на Сході України та дітям до досягнення 18-річного віку у сумі 4245,50 тис. грн.

За 2019 рік отримали щомісячну допомогу 142 сім'ї на суму 4055,00 тис грн та 36 дітей на суму 183,5 тис. грн. Розмір допомоги у місяць становить 2500 грн на сім'ю. Розмір допомоги на одну дитину становить 500 грн.

- надання щомісячної стипендії особам з інвалідністю з числа військовослужбовців, воїнів-добровольців та співробітників правоохоронних органів, які брали участь у проведенні антитерористичної операції на Сході України, а також їх дітям до досягнення ними 18-річного віку у сумі 5604,00 тис. грн.

- за 2019 рік отримали щомісячну стипендію 261 осіб на суму 4680,0 тис грн та 176 дітей на суму 924,0 тис грн. Розмір допомоги на одну особу становить 1500 грн у місяць. Розмір допомоги на одну дитину становить 500 грн.

- надання щомісячної матеріальної допомоги на оплату житлово-комунальних послуг та придбання твердого палива і скрапленого газу воїнам-добровольцям з числа учасників АТО сумі 320,76 тис. грн.

За 2019 рік отримали зазначені допомоги 33 особи на суму 309,96 тис грн. Розмір допомоги на одну особу становить 840,0 грн.

Зазначені категорії забезпечені в 100% обсязі, оскільки зазначену допомогу отримали всі категорії громадян, які звернулися за нею та надали повний перелік документів згідно із затвердженим порядком.

На 01.01.2020 на обліку рай(міськ) управлінь соціального захисту населення перебувало 10643 учасника бойових дій АТО/ООС і 339 осіб з інвалідністю внаслідок війни та 258 членів сімей загиблих(померлих) учасників АТО/ООС.

Для здійснення заходів із соціальної та професійної адаптації постраждалих учасників Революції Гідності та учасників антитерористичної операції за бюджетною програмою «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях» на 2019 рік Одеській області було затверджено 848,96 тис грн.

У 2019 році за укладеними договорами за професіями водія, газоелектрозварника, спеціаліста УЗІ, водолаза та іншими, професійну адаптацію пройшов 131 учасник АТО/ООС, кошти витрачені у повному обсязі.

На заходи з психологічної реабілітації затверджено 903,17 тис. грн.

Психологічну реабілітацію у санаторно-курортних закладах України за укладеними договорами пройшли 90 учасників АТО/ООС, кошти витрачені у повному обсязі.

На 1 січня 2020 року 137,7 тис. сімей області, в яких виховується 141,2 тис дітей, отримували відповідно до законів України: „Про державну допомогу сім'ям з дітьми”, „Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям”, „Про державну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам” соціальну підтримку з Державного бюджету України, якої виплачено на загальну суму 2968,27 млн. грн.

За призначенням субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг з початку року звернулось 116,7 тис сімей, з них на 01.01.2020 призначено субсидію 110,3 тис сім'ям на загальну суму 218,9 млн. грн.

Протягом 2019 року для отримання субсидії на придбання скрапленого газу та твердого пічного побутового палива звернулось 43,7 тис домогосподарств, з них, призначено 35,4 тис сімей на загальну суму 103,3 млн. грн.

Цільовий показник відсотку охоплення населення програмою житлових субсидій Міністерством соціальної політики України не доводився з 01.01.2017.

На 01.01.2020, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 №509 “Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції” на обліку в області перебуває 36715 осіб (25988 сімей) з числа осіб, які переміщені з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції.

У 2019 році щомісячну адресну грошову допомогу на покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 “Про надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг” призначено та профінансовано 7,5 тис. сімей (13,2 тис. осіб), на загальну суму 136,5 млн. грн.

Станом на 01.01.2020 на обліку перебуває 599703 пенсіонера, середній розмір пенсії – 2761,11 грн, з них працюючих пенсіонерів 145140 осіб, середній розмір пенсії – 2939,34 грн. Середньомісячний розмір пенсії збільшився на 16,3% в порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

Крім того, військових пенсіонерів – 40072 особи, середній розмір пенсії складає 5417,37 грн, з них працюючих пенсіонерів – 17492 особи, середній розмір пенсії складає 5543,57 грн.

Розвиток громадянського суспільства Політичні партії, релігійні організації

За даними Головного управління статистики в Одеській області станом на 31.12.2017 в області було зареєстровано діючих 5090 громадських об'єднань, на 31.12.2018 загальна кількість громадських об'єднань в області склала 5353, на 31.12.2019 – сягнула 5612, що на 4,6 % більше ніж на початок року.

Розподіл кількості громадських об'єднань за видами адміністративно-територіального устрою Одеської області за 2017-2019 роки майже не змінився.

Основна частка громадських об'єднань припадає на м. Одеса.

Розподіл кількості громадських об'єднань за містами обласного значення (далі – міста) і районами Одеської області є досить нерівномірним. Найбільша кількість діючих міських громадських об'єднань на 1000 осіб наявного населення у містах Одеса, Білгород-Дністровський, Южне, найменша – у м. Чорноморськ.

Найбільша кількість діючих районних громадських об'єднань на 1000 осіб наявного населення в Балтському, Овідіопольському, та Окнянському районах, найменша – в Іванівському районі.

Розподіл кількості громадських об'єднань Одеської області за напрямками діяльності є досить нерівномірним. Найпоширенішого спрямування серед них є фізкультурно-спортивні, професійні, та правозахисні громадські об'єднання. Найменшу частку громадських об'єднань становлять об'єднання із захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС, об'єднання охорони пам'ятників історії та культури, науково-технічні товариства.

Найбільш численними громадськими об'єднаннями з фіксованим членством є такі, що спрямовані на поліпшення соціального та матеріального становища окремих цільових груп. Найбільш структурованими – ветеранські, профспілкові організації, а також організації, що захищають інтереси інвалідів, чорнобильців, учасників бойових дій.

Активну участь у суспільно-політичному житті регіону беруть громадські об'єднання: «Громадський рух «Віра, надія, любов», «Родинний правопросвітницький клуб «Одеська Мрія», «Асамблея миру і творчості», «Рух суспільних ініціатив», Ініціативна група волонтерів «Одесити», «Ветеранів та інвалідів АТО «Рапіра», «Союз десантників Одеси», ГФ з охорони громадського порядку і державного кордону «Патруль громадської безпеки», Одеська обласна організація «Зелений лист», «Об'єднання учасників АТО – Одещина», «Методичний центр учасників АТО», «Серця матерів Одещини», «Ветеран Хаб Одеса», «Об'єднання ветеранів учасників АТО «Південь» «Спілка підприємців смт Затока».

Найбільш впливовими є громадські організації, що сформувались на хвилі Майдану та Революції Гідності: «Самооборона Майдану Одеси» (В. Кожухар, В. Начвинов), «Рада громадської безпеки» (М. Гордієнко), Одеський осередок всеукраїнського об'єднання «Автомайдан» (В. Устименко), «Одеська морська самооборона» (Г. Корольов), які співпрацюють з органами державної влади в питаннях протидії сепаратизму та тероризму; а також благодійні фонди:

Одеський благодійний фонд реабілітації та соціальної адаптації громадян без визначеного місця проживання «Шлях додому», «Червоний Хрест», «За майбутнє без СНІДу», «Шлях до свободи», «Міжнародна допомога «Добрий самарянин», «На благо Одеси».

Активно діють об'єднання волонтерів, які займаються організацією допомоги вимушеним переселенцям із зони АТО (ООС) та матеріальним забезпеченням військових.

Значну допомогу військовослужбовцям у зоні АТО (ООС) надають такі громадські об'єднання: «Волонтерська сотня Далії Северин», волонтерський центр «Небайдужий народ» тощо.

Разом з тим, активність громадських об'єднань Одеської області є нерівномірною та має переважно ситуаційний характер. Інститути громадянського суспільства часто демонструють неготовність до співпраці з органами публічної влади та небажання брати часткову відповідальність за вирішення суспільно-значущих проблем.

На виконання Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки, затвердженої рішенням Одеської обласної ради від 14.03.2018 № 659-VII (зі змінами), та в рамках Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 26.02.2016 № 68/2016 (далі – Стратегія), щороку розробляються та затверджуються плани заходів щодо реалізації в області зазначеної Стратегії.

З метою сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної, регіональної політики забезпечується діяльність громадської ради при Одеській обласній державній адміністрації у складі 35 представників від громадських об'єднань.

21.06.2019 проведено публічне громадське обговорення з представниками громадської ради при Одеській обласній державній адміністрації та інститутів громадянського суспільства, на якому було схвалено зміни до Положення про громадську раду при Одеській обласній державній адміністрації. Розпорядженням голови облдержадміністрації від 22.07.2019 № 890/А-2019 зазначені зміни було затверджено, що дозволяє підвищити якість роботи цього дорадчого органу.

Сьогодні громадська рада та окремі її представники активно залучаються до консультацій з громадськістю та роботи дорадчих органів обласної державної адміністрації. Представники громадської ради входять до складу конкурсних комісій, утворених розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 17.10.2018 №1179/А-2018 «Про організацію проведення конкурсу з визначення соціальних проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка з обласного бюджету у 2020 році» (зі змінами) та від 08.09.2017 № 794/А-2017 «Про утворення конкурсної комісії для розгляду конкурсних пропозицій та результатів моніторингу стану виконання (реалізації) програм (проектів, заходів)» (зі змінами).

18.12.2019 за участю представників громадської ради проведено публічне громадське обговорення проекту Плану заходів щодо реалізації у 2020 році в

Одеській області Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, який було затверджено розпорядженням голови облдержадміністрації від 24.12.2019 № 1594/А-2019.

З урахуванням пропозицій цього дорадчого органу розроблено орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю Одеської обласної державної адміністрації на 2020 рік.

Відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації від 28.03.2019 № 418/А-2019 управлінням проведено конкурс з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких у 2020 році надаватиметься підтримка за рахунок коштів обласного бюджету. До обласної державної адміністрації надійшло 22 конкурсних пропозицій, 17 з яких було допущено до конкурсу, розглянуто та оцінено конкурсною комісією, а також складено їх рейтинг.

Рішенням Одеської обласної ради від 20.12.2019 № 1176-VII внесено зміни до Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки, якими передбачено у 2020 році фінансування з обласного бюджету програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, у сумі 100000 грн.

21.12.2019 відбулося засідання конкурсної комісії для розгляду конкурсних пропозицій та результатів моніторингу стану виконання (реалізації) програм (проектів, заходів), під час якого розглянуто підсумковий висновок щодо реалізації 3 проектів інститутів громадянського суспільства, які визнані переможцями конкурсу та отримали у 2019 році фінансову підтримку за рахунок коштів обласного бюджету на суму 324082,02 грн.

В облдержадміністрації діє Координаційна рада з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської обласної державної адміністрації, утворена розпорядженням голови Одеської обласної державної адміністрації від 08.11.2017 № 1054/А-2017.

Громадські ради функціонують при 24 із 26 райдержадміністрацій області (не утворено лише при Балтській та Іванівській райдержадміністрації), що становить 92 % від їх загальної кількості, а також при 1 із 9 виконкомів рад міст обласного значення (м. Теплодар), що становить 11 %. У новостворених об'єднаних територіальних громадах наразі ще не функціонують ці дорадчі органи.

У 2019 році в райдержадміністраціях області було проведено 194 консультації з громадськістю, з них 136 обговорень регуляторних та інших актів райдержадміністрацій, що становить 70% від їх загальної кількості. За результатами обговорень регуляторних та інших актів надано та враховано 18 пропозицій інститутів громадянського суспільства.

Облдержадміністрацією проведено 37 консультацій з громадськістю, з них 7 обговорень регуляторних та інших актів облдержадміністрації, що становить 19% від їх загальної кількості. За результатами обговорень регуляторних та інших актів надано та враховано 2 пропозиції інститутів громадянського суспільства.

У 2019 році в Балтському, Іванівському, Кілійському та Кодимському

районах Одеської області не було проведено жодної консультації з громадськістю, в інших районах консультації з громадськістю мають несистемний та епізодичний характер.

З метою консолідації інститутів громадянського суспільства області та підвищення мотивацій громадських рад до активної співпраці з районними державними адміністраціями та виконкомом рад міст обласного значення управлінням проведено обласний конкурс «Краща громадська рада – надійний партнер». За результатами переможцями конкурсу визначено громадські ради при Кілійській, Великомихайлівській та Ізмаїльській райдержадміністраціях.

У 2019 році у містах обласного значення та районах Одеської області інститутами громадянського суспільства проведено 404 акції протесту (у січні-березні – 45, у квітні-червні – 82, у липні-грудні – 277, від 3 до 1500 осіб, середня тривалість – 1 година) здебільшого соціально-економічного характеру. Найбільш вагомими з них зумовлені такими чинниками:

- вимогами ремонту автодоріг та обмеження руху великовантажного транспорту;
- підвищенням цін та тарифів на послуги ЖКГ;
- вимогами доступного розмитнення автомобілів на іноземній реєстрації, зниження акцизу, подовження пільгового періоду розмитнення;
- заборгованістю по зарплаті та стипендії працівникам та студентам Одеського національного медичного університету;
- проти зняття мораторію на продаж землі та проти продажу землі іноземцям;
- проти продовження скандальних забудов у м. Одесі (узбережжя, зелених зон, Гагарінського плато тощо);
- проти діяльності Одеського міського голови Г. Труханова;
- проти призначення А. Андрейчикова головою Одеської ОДА;
- повільним розслідуванням нападів на активістів (К. Гандзюк, В. Устименка, О. Михайлика тощо) та вимогами щодо притягнення до відповідальності замовників злочинів;
- щодо припинення російської агресії, звільнення українських політв'язнів та військовополонених, які перебувають в РФ;
- проти недопущення капітуляції України (напередодні переговорів у нормандському форматі);
- проти підписання українською стороною «формули Штайнмайера» в Мінську та недопущення її реалізації, в якій частина активної громадськості вбачала здачу національних інтересів, а також проти імплементації її та Мінських угод у закони України.

Основні гасла: «Ні продажу землі!», «Свободу політв'язням!», «Stop Russian Aggression!», «Ні капітуляції!», «Ні росту тарифів!», «Вимагаємо прозорий конкурс», «Почуйте громадськість Одещини», «SOS Одеса».

Кількість публічних (масових) акцій, організованих інститутами громадянського суспільства в районах Одеської області за 2018-2019 роки, знизилася з 53 до 44, що свідчить про налагодження дієвої взаємодії між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства,

винаходження ними більш ефективних форм і методів спільного розв'язання проблем регіонального та місцевого значення.

У 2019 році взагалі не проявили активності в організації публічних (масових) акцій громадські об'єднання 14 районів. А у період з 2017 до 2019 року публічних (масових) акцій взагалі не зафіксовано у 5 районах області.

В містах обласного значення кількість публічних (масових) акцій, організованих інститутами громадянського суспільства, знизилася з 7 до 5.

Більшу активність систематично проявляють громадські об'єднання м. Ізмаїл та Чорноморськ.

За інформацією Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Одеса) станом на грудень 2019 року в області зареєстровано 274 обласні організації політичних партій.

Із зареєстрованих осередків політичних партій найбільш структурованими та впливовими є обласні осередки партій «Європейська Солідарність», «Опозиційний блок», «Опозиційна платформа – «За життя», ВО «Батьківщина», ПП «Наш край», що мають найбільш розгалужені організаційні структури.

У м. Одесі найбільш впливовою є партія «Довіряй ділам», що зумовлено авторитетом її неформального лідера – Одеського міського голови Г. Труханова. Разом з тим, останнім часом у м. Одесі спостерігаються стійкі протестні настрої проти діяльності Г. Труханова, зокрема, забудови зелених зон, історичної частини міста та морського узбережжя, непрозорості ухвалення рішень щодо питань фінансів, комунального майна тощо.

Саме на основі несприйняття політики Г. Труханова місцеві осередки партій національно-демократичного спрямування 18.12.2018 оголосили про створення об'єднання «Одеська політична платформа» (ГО «Одеська політична платформа» зареєстрована 12.02.2019), до якої увійшли: «Демократичний альянс», «Народний Рух України», «Об'єднання «Самопоміч», «Рух Нових Сил Михайла Саакашвілі», «Громадянська позиція», «Сила Людей», «Громадянський рух «Хвиля». За словами організаторів, до згаданого регіонального об'єднання увійшли політичні сили, що протистоять міській владі і мають намір спільно готуватись та брати участь у майбутніх місцевих виборах.

Станом на 1 січня 2019 року в Одеській області діють 1390 зареєстрованих релігійних організацій, у тому числі: 3 духовні центри, 17 релігійних управлінь, 1312 релігійних громад, монастирів та скитів – 25, 20 місій, 2 братства та 11 духовних навчальних закладів. Переважна більшість релігійних організацій відноситься до християнства (1318), 18 – до іудаїзму, 14 – до ісламу, 33 – до нетрадиційних та новітніх віросповідань. В регіоні не спостерігається відкритих міжрелігійних конфліктів.

Відповідно до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», розпорядження від 13.11.2009 № 905/А-2009 надаються адміністративні послуги з реєстрації статутів (положень) релігійних громад, а також змін і доповнень до них, перевіряється їх відповідність законодавству. Впродовж 2019 року Департамент здійснив реєстрацію 15 статутів нових релігійних громад та перереєстрацію 17 статутів.

Також розглядаються запити релігійних громад щодо запрошення

іноземних релігійних діячів. Протягом 2019 року було розглянуто 212 таких запитів.

Попередження дій, спрямованих на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, приниження національної гідності або образу почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями, а також обмеження прав або встановлення привілеїв за ознаками раси, кольору шкіри, мови, статі, етнічного або соціального походження, залишається пріоритетним напрямком роботи Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини обласної державної адміністрації.

Інформування населення про діяльність органів влади.

В Одеській області функціонує 26 районних газет, 4 обласні періодичні друковані видання, 14 міських газет, 17 телеканалів, 18 радіостанцій, 38 Інтернет-ЗМІ.

З метою найбільш повного, якісного інформування населення про діяльність районних державних адміністрацій, структурних підрозділів обласної державної адміністрації, інформація про їхні заходи регулярно висвітлюється на офіційному вебпорталі Одеської обласної державної адміністрації у рубриках «Новини районів», «Анонси», «Оголошення». Також триває постійне інформування засобів масової інформації про актуальні заходи, що проводяться за сприяння структурних підрозділів облдержадміністрації, райдержадміністрацій, громадських організацій тощо.

Активність використання соціальних мереж місцевими органами влади і якість їх наповнення достатньо висока.

Адреса офіційного вебпорталу Одеської обласної державної адміністрації – oda.odessa.gov.ua, офіційна сторінка у соціальній мережі «Фейсбук» – <https://www.facebook.com/oda.odessa/>. Частота оновлення інформації – щоденно. Інформація оперативна, актуальна, доступна у розумінні.

У кожній районній державній адміністрації області працює відповідальна особа за інформаційне наповнення вебсайтів та сторінок у соціальній мережі «Фейсбук».

Щоденно проводяться моніторинги провідних засобів масової інформації з висвітлення інформації про діяльність керівництва обласної державної адміністрації щодо актуальних питань державної політики та життєдіяльності області, а також пріоритетні напрямки роботи Офісу Президента України та Кабінету Міністрів України. Постійно контролюється оновлення розділів «Новини» вебсайтів районних державних адміністрацій.

